

Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 21 februari 2004*§ 4 Interpellation om friårets konsekvenser för personal i äldreomsorgen (nr 2004:44)*

Anförande nr 1

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 2

A n n - K a t r i n Å s l u n d (fp): Ordförande, fullmäktige! Margareta Olofsson! Jag ser av ditt svar på frågan som jag har ställt om friårets konsekvenser för personal inom äldreomsorgen att du inte alls tycker att det är något större problem. Men jag måste ändå fråga dig en sak.

När det handlar om äldreomsorgen är det precis som i andra verksamheter där man jobbar med människor – det handlar om någon form av kontinuitet. De äldre bör känna dem som kommer hem till dem och de bör känna trygghet. Men du tycker alltså att det handlar om utbytbara klossar där vem som helst kan ersätta vem som helst hur som helst bara man har rätt utbildning!

Vi har sett undersökningar som visar att cheferna tycker att de har en jobbig situation och att de har alltför många anställda. De tycker att det är svårt med ledningen och svårt att hinna med. Det blir ju också ett problem om man ska anställa nya hela tiden.

Jag är lite frågande till att ni hela tiden stöder förslag som går ut på att folk ska jobba så lite som möjligt, och helst inte alls. Jag tycker att det är ett konstigt sätt att resonera. Det verkar inte som om du vet hur många som har sökt friår i Stockholm. Jag undrar om du har fått mer information om det nu, för det skulle vara intressant att veta hur många det är i dag som jobbar inom äldreomsorgen i Stockholms stad som har sökt friår.

Anförande nr 3

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Ordförande, fullmäktige! Ann-Katrin Åslund ställde egentligen några frågor till i sitt svar på mitt svar. Jag ska börja med den första frågan – den om kontinuitet. Jag tycker att det är viktigt. Som det ser ut i dagsläget finns det inte någon kontinuitet. Jag kan tänka mig att det egentligen blir bättre med någon som kommer och ska jobba specifikt under en viss tidsrymd i stället.

Cheferna har en jobbig situation; det stämmer. Men det är en organisation som vi har börjat ändra på. Den infördes i mitten på 90-talet när man tog bort alla mellanchefer och cheferna fick större enheter. Nu håller man på att organisera om det igen så att man får mindre enheter och så att cheferna kan känna att de känner dem som de har under sig. Man bildar även fler gruppen. Men det hör väl egentligen inte riktigt till detta ärende.

Du frågade mig också hur många som har sökt. Jag vet inte det i dagsläget. Däremot vet jag att även om jag har svarat på den principiella frågeställningen och även om detta är ett principbeslut som har fattats i riksdagen så ser situationen i Stockholm något annorlunda ut. Det gör den av det enkla skälet att det finns många som har anställningsstopp. Då går den lagstiftningen över. Det finns många övertaliga som staden i första hand måste ta hand om. Då står det också över denna möjlighet som människor har att begära ett friår. Om det inte har skett något under den senaste veckan har ett friår – det gäller ju 3–12 månader – hittills inte i något fall blivit beviljat i någon av stadsdelarna inom staden i äldreomsorgen. Detta beror just på det som jag räknade upp.

Anförande nr 4

A n n - K a t r i n Å s l u n d (fp): Det du säger är egentligen att möjligheten till friår inte finns i Stockholm. I och för sig tycker jag att det är bra, för det finns andra och viktigare saker att jobba med.

Men jag skulle ändå vilja fråga en sak. Det finns ju en aspekt till på det här, som man kanske inte har tänkt på. För ett par veckor sedan fanns en debattartikel i Dagens Nyheter om några forskare som talade om möjligheten för kvinnor att konkurrera på ett bra sätt på arbetsmarknaden och att avancera. Det handlade just om ledigheter. Där gällde det föräldraledigheten och att den är en fälla för kvinnor. Ser du inte någon fara i detta? Kan inte också detta vara en fälla för kvinnor eftersom man är borta från jobbet i kanske upp till ett år? Det kan också finnas en risk att man tar möjligheten till ett friår om man inte trivs med jobbet. Det löser ju egentligen inte problemet, utan man skjuter bara upp det. Det kan göra att det blir ännu svårare att ta sig tillbaka efter det där året eller de sex månaderna. Man måste också ha ganska goda ekonomiska förhållanden för att ha råd att ta sig ett friår.

Anförande nr 5

C h r i s t o p h e r Ö d m a n n (mp): Friåret är någonting som kommer att gälla i år, 2005. Det betyder att det är en tillfällig arbetsmarknadsåtgärd. Det betyder också att om en arbetsgivare i en organisation, företag eller kommun är positiv till att man genomför friår för dem som vill i staden så går det också att åstadkomma på olika sätt. Det är egentligen bara om man inte kan få tag i någon som har den kompetens som krävs som problem kan uppstå. Jag hoppas att det är många som kommer att ta tillfället i akt i Stockholms stad och pröva på det här med friår.

Vi i Miljöpartiet tycker att det är viktigt att människor får möjlighet att arbeta så långt upp i pensionsåldern som möjligt. Vi menar att det också är viktigt för den så kallade kontinuiteten. Att man är borta i tre, sex, nio eller kanske tolv månader tror vi främjar just kontinuiteten. När människor som tar friår kommer tillbaka tar de nya initiativ och de har ny kraft och ny energi för att hugga tag i sina arbetsuppgifter.

Vi hoppas naturligtvis också att detta ska minska sjukskrivningarna. I dag har vi ett jättestort antal människor som går sjukskrivna på grund av för hög arbetsbelastning på sina arbeten. Det är viktigt att vi minskar detta, och friåret skulle kunna vara en av möjligheterna att göra det.

Man får inte heller glömma att många av dem som är arbetslösa inte är utbildade människor. Det finns människor i dag som står utanför arbetsmarknaden och som borde få komma in där. Friåret är ett ypperligt tillfälle för dem att få pröva på sin utbildning och sina kunskaper och se om inte vingarna bär till exempel inom den kommunala organisationen, som just det här ärendet handlar om.

När det gäller ekonomiska villkor så är de flesta som har sökt faktiskt inte höginkomsttagare. Det är i stället många gånger kvinnor inom Kommunal med relativt låga inkomster. Jag tror att de prioriterar livskvaliteten och möjligheterna att ta sig en funderare på om de ska fortsätta. De kan tänka: Jag behöver nog ta igen mig innan jag går in i väggen som många av mina medsystrar.

Jag tycker att människor själva ska få möjlighet att bedöma om de vill ansöka om ett friår. Hittills verkar det som om det är många människor på områden med låga inkomster som vill göra detta. Det finns ingen som helst anledning för oss i kommunen att försöka motverka det, tycker jag.

Anförande nr 6

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Man kan se möjligheterna på många sätt. Jag kan inte riktigt få ihop det här att detta skulle vara en fälla för kvinnor. Det här är ett förslag som berör både kvinnor och män. Inom offentlig sektor är det många kvinnor som jobbar – det är väl egentligen i så fall det enda skälet. Men de tvingas inte till detta. Det är ett frivilligt val som man kan göra. Det är möjligt att man väljer ett friår därför att man har ett tungt och slitsamt jobb. Man kanske vill hämta ny kraft och ny energi och se sig om efter något annat som man vill göra i livet. Eller också går man tillbaka och känner att man har ett jobb som man trivs med och som man vill fortsätta jobba med. Man gör det också på egen bekostnad. Jag tror att alla som söker friår är medvetna om vad de får för ekonomiska möjligheter och att de möjligheterna är något sämre. Ändå har man sökt friår.

När jag sade att jag inte kände till en enda som fått friår i stadsdelarna så var det sant. Men nu har jag fått reda på att det finns en kvinna inom Trygghetsjouren som har beviljats ett friår. Hon är 59 år och hon har arbetat i 30 år i kommunen, i Trygghetsjouren. Hon blir nu ledig i ett år. Den människa som har fått möjligheten att jobba i stället är registrerad som arbetslös. Det är ju inte de övertaliga normalt sett i kommunen. De har ju sin utkomst där och är fortfarande anställda i kommunen. Denna kvinna har man anlitat många gånger som sjukvikarie och semestervikarie. Hon har fått hoppa in. Nu får hon chansen och möjligheten att jobba i ett helt år utan den osäkerhet som detta har inneburit för henne. Jag tror att detta är en mycket bra lösning för båda dessa kvinnor. Det gäller både den 59-åriga kvinnan och den som har fått hoppa in vid sjukdom under många år. Nu får hon äntligen ett mer fast jobb under åtminstone ett år.

Anförande nr 7

B i r g i t t a H o l m (m): Är detta ändå inte ett stort misslyckande från majoriteten? Är det inte så att de vårdbiträden som jobbar i hemtjänsten ändå trivs? När Christopher säger att man kan känna sig utsliten och att det är så negativt med äldrevården så kanske det är helt fel! Vi som jobbar inom äldrevården kanske trivs.

Jag tycker att man ofta pratar illa om oss som jobbar i den offentliga sektorn. Vi har för dålig lön, vi kan inte klara oss och nu är den enda karriärstegen tydligen att vi ska byta jobb. Människor kanske trivs! De kanske trivs med att gå hem till de äldre och jobba. De känner att de gör ett bra jobb, och de får *credit* för det.

Förmodligen har ni misslyckats, eftersom ingen vill vara med i projektet. Jag tycker att man ska ta till sig detta. Om det nu är så att 132 ansökningar har kommit in och flera utbildade vårdbiträden är arbetslösa, som Margareta Olofsson har skrivit, så måste man väl ändå konstatera att det här är en flopp. Vi kan bara konstatera att friåret inte finns i Stockholm. Det finns inget friår här. Det är bara ett projekt för att man på något vis skulle vinna väljare, för att allting skulle lösas eller något. Nej, nu får ni nog sluta med friåret! Folk vill arbeta och göra rätt för sig.

Anförande nr 8

A n n - K a t r i n Å s l u n d (fp): Jag tycker att det var lite lustigt att höra Christopher Ödmann säga att man främjar kontinuiteten. Hur kan man främja kontinuiteten genom att människor är borta? Det förstår inte jag.

Det låter på dig som om det stora problemet i dag är att det är för många som jobbar. Så är det ju inte. I dag är problemet att det är för få som jobbar. Det är för många som är sjukskrivna och för många som är borta av andra anledningar.

Margareta Olofsson säger att man gör det här på egen bekostnad, men det är inte riktigt sant. Man får ju ändå vissa pengar för att täcka upp det hela, men det är inte så mycket. Jag hävdar ändå att om man är lågavlönad så förutsätts det att man har en man med lite högre inkomster om man ska ha råd att ta friår, eftersom man inte får socialbidrag för att täcka den del av lönen som man inte har om man har en låg lön. Jag undrar: Vad är det, om inte en kvinnofälla? Det är väl en kvinnofälla i dess allra högsta prydno.

Att vi talar om kvinnor har här att göra med att interpellationen var ställd med anledning av hur det är inom äldreomsorgen, och vi vet ju alla att där är det till största delen kvinnor. Man ska väl ha rätt att prova annat jobb, men jag tycker att det är bra om man kan ha en öppen attityd i staden över huvud taget. När det gäller ledigheter och sådant tycker jag också att man kan vara generös. Man borde få samla ihop semester och sådant. Men det är en helt annan sak än att få betalt för att inte göra någonting.

Anförande nr 9

C h r i s t o p h e r Ö d m a n n (mp): Många människor går i pension i förtid – i snitt runt 58–59 års ålder. Om man inte vill ändra på detta faktum erbjuds man i dag av tvång egentligen sex sju års friår, fast i slutet på sin karriär. Då är det mycket bättre att försöka hitta andra vägar som skapar möjligheter att få arbeta längre i sitt yrkesverksamma liv. Friåret är en möjlighet för människor att hämta sig och få mer energi för att kunna arbeta till exempel upp till pensionsåldern.

Ni som är emot – det är ju inte ni som vill att människor ska arbeta mer! Ni accepterar ju tydligen att det är som det är, nämligen att många människor inte

arbetar därför att de blir sjukskrivna eller förtidspensionerade. Vi har ju också en massa människor som har goda yrkeskunskaper men som är arbetslösa. Eftersom ni är emot att vi ska införa friår och skapa den möjligheten vill ni inte släppa in dem på arbetsmarknaden. Det är ändå ni som skapar problemen och som inte vill se möjligheterna med att släppa in människor på arbetsmarknaden och ge dem en chans. Det är inte vi, som vill få människor som är arbetslösa att komma in och ta ett friårsvikariat, som inte vill att människor ska arbeta. Det är faktiskt ni, som säger nej till friåret, som uppenbarligen vill att det ska vara som det är i dag.

Jag tycker att moderater och folkpartister ska ta sig en funderare på vad det är för alternativ som ni vill se. Som det ser ut i dag har vi många som är förtidspensionerade och sjukskrivna. Vi har också människor med yrkeskunskaper som inte får möjlighet att göra rätt för sig, att komma in på arbetsmarknaden och att hjälpa till med att bygga upp välfärden. Vilka är era förslag?

Anförande nr 10

B i r g i t t a H o l m (m): Det är ingen hemlighet att vi är emot friåret. Och det är ingen hemlighet att Miljöpartiet är för det. Men man kan inte driva ett projekt som ingen vill ha. Vi har fått veta här nu att det inte är så många som söker. Det var någon på Trygghetsjouren, det vill säga där man bland annat sitter och tar emot Larmcentralens telefonnummer när folk ringer. Där handlar det inte om att man är ute och jobbar i vården eller i hemsjukvården.

Man kan prata sig varm för den här saken, och det gör du. Du påstår att vi inte vill släppa in folk på arbetsmarknaden. Det känns ibland som om ni tror att det finns ett fixt antal jobb som vi ska dela på. Det är ju inte så det är! Vi vill att fler människor ska få jobb, men då måste vi faktiskt byta politik och inte föra den tillväxtfientliga politik som ni för. Fler människor måste komma i arbete – det är självklart. Men när ingen vill ha projektet finns det ingen anledning att ha det. Vi kan inte tvinga människor att ingå i något som de inte vill ha. Nej, säg nu att ni har misslyckats med det här! Det är precis det ni har gjort.

Anförande nr 11

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Det är alltid fascinerande med människor som säger att något är misslyckat när det precis har införts. Det är spännande när någon säger det. När det gäller alla nya stora saker som händer i människors liv tar det faktiskt ett litet tag innan man kommer in i en verksamhet och innan man begriper vad det innebär.

Vad som kan vara misslyckat är i så fall att Stockholms stad är en så bra arbetsgivare att man har kvar även övertalig personal. Därför har man ett anställningsstopp som gör att en del av dem som har sökt inte kan komma i åtnjutande av friår. Det är i sådant fall ett misslyckande – att vi är en bra arbetsgivare och att vi behåller det ansvaret. Det tycker inte jag är ett misslyckande, men detta är två principer som står emot varandra.

Jag har aldrig sagt att människor inte trivs inom äldreomsorgen. Jag tycker snarare att det låter så i den allmänna debatten. Vi kan höra vissa uttryck ibland från

oppositionens sida om att människor som jobbar inom äldreomsorgen inte har det så bra. Jag tror att väldigt många trivs. Jag tror att även en del av dem som har sökt friår trivs. Men nu ser de ändå en möjlighet att utnyttja det för att göra någonting annat ett tag i sitt liv.

Man kan också säga som Ann-Katrin Åslund, att just den här interpellationen handlar om äldreomsorgen. Vi behandlade en interpellation vid förra fullmäktigesammanträdet som inte handlade om äldreomsorgen utan om en verksamhet som det finns både kvinnor och män anställda i och där man har något högre löner i de flesta fall. Där handlar det om att både kvinnor och män söker.

Jag tror mig veta att av dem som har sökt kan det handla om både en man och en kvinna i samma hushåll. Hushållet som sådant kanske vill göra någonting annat under ett år – någonting som man har funderat länge på. Nu ser man friåret som en möjlighet och en chans till förkovran och utveckling av sig själv och av sin familj och sin samhörighet.

Jag tycker att varken Birgitta Holm eller Ann-Katrin Åslund har rätt i den här frågan. Det finns ett beslut om detta. Vi kan inte tillfredsställa det här på grund av att vi tar ansvar för människor som är så kallade övertaliga, vilket jag tycker är riktigt. Det handlar om verksamheter som man har lagt ned eller strukturerat om. Då tar vi hand om de personerna, och det har gjort att det just inom äldreomsorgen finns svårigheter att tillfredsställa begäran om friår. Men en sak som man måste ta med i beräkningen är att de i stället har ett jobb inom Stockholms stad.

Anförande nr 12

B i r g i t t a H o l m (m): Det var väl just det som interpellationen handlade om, om jag inte missminner mig. Det var därför Ann-Katrin skrev den – när det gäller friårets konsekvenser för personal i äldreomsorg. Det är just därför vi ställer frågorna till er. Detta har varit och är en stor flopp. Det har kommit in 132 ansökningar och man kan inte bevilja dem. Samtidigt finns det flera utbildade vårdbiträden som i dag går arbetslösa. Det är klart att det är en flopp när ingen kan byta jobb fast det har kommit 132 ansökningar

Margareta Olofsson talar om att man inte har det bra och att det är oppositionen som säger det. Det har väl aldrig varit någon som har sagt att just en enskild person inte har det bra. Vad man kan se är att det faktiskt finns dåliga möjligheter att påverka när man jobbar inom Stockholms stad. Vi får tacka den förra majoriteten som möjliggjorde att man kunde bli sin egen inom vård och omsorg.

Anförande nr 13

C h r i s t o p h e r Ö d m a n n (mp): Jag tror att det är lite för tidigt att säga att det här är en flopp. På de ställen och i de kommuner där man har haft friåret på försök har det varit oerhört positivt, både för personalen och för de arbetslösa med goda kunskaper som har fått chansen att pröva på sina erfarenheter och kunskaper på ett område som de anser sig behärska.

Jag tror att vi bara är i början av friårstanken. Det kommer att finnas möjligheter till detta i olika organisationer och företag därför att man tycker att det är viktigt att satsa på personalen på olika sätt. Man tycker att det är viktigt att människor någon gång under sitt arbetsliv får ta en paus och se om de har möjligheter att kanske utveckla sig själva på olika sätt. Det behöver ju inte vara med just de kurser som finns på den egna arbetsplatsen; utan det kan vara något som man själv helt och hållet vill göra.

Detta är egentligen en oerhört frihetlig reform. Den är liberal till många delar. Det finns stora möjligheter för individerna att själva ta sig en funderare på vad de vill ägna en del av sin tid åt. Tid är ju nästan det dyrbaraste som vi alla har. Friåret skapar den möjligheten.

Jag tror att det är för tidigt att kalla det här för en flopp. Vi får se vad friåret kommer att ge dem som får möjlighet till det. Sedan kommer vi naturligtvis att utvärdera det hela. Då får vi se om det är något som man bör skapa förutsättningar för att fortsätta med. Jag är som miljöpartist rätt övertygad om att det med det högprestandasamhälle som vi har omkring oss nu är oerhört viktigt att vi skapar möjligheter till att dra ned på tempot på olika sätt. Friåret är ett sådant sätt.

§ 5 Interpellation om skolors användande av kränkande skolböcker (nr 2004:49)

Anförande nr 14

Borgarrådet S ä r k i n i e m i (s): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 15

B i r g i t t a H o l m (m): Tack så hemskt mycket för det svaret, skolborgarrådet! Jag skrev interpellationen med anledning av att Riksförbundet för sexuellt likaberättigande hade gjort en stor undersökning.

Svaret har nyligen kommit i min hand. Ju mer jag läser det, desto mer fundersam blir jag på det. Det är ett kort och koncist svar, men jag är trots allt inte riktigt nöjd med det. Jag undrar om jag hade fått ett annat eller mer utförligt svar om jag hade hetat Söderlund eller Björklund.

Jag funderar över några saker. När man är borgarråd och ska skriva texter och svar på frågor får man fundera lite på hur man använder orden. Oftast kan man ju läsa mellan raderna. I första stycket svarar skolborgarrådet att man i den undersökning som man har analyserat har hittat saker som innehåller formuleringar som uppfattas som direkta kränkningar av homosexuella. Jag tycker att det är en olycklig formulering att säga att "det uppfattas". Detta kan inte uppfattas på något som helst annat vis än att det *är* direkta kränkningar av homosexuella. Det måste vi som företrädare för Stockholms stad verkligen ta avstånd från.

Som skolborgarråd tar jag självklart avstånd från dessa kränkande läroböcker, skriver skolborgarrådet. Det kan vara en petitesse, men jag reagerar över att man skriver att man bara som skolborgarråd tar avstånd från sådana här saker. Det borde vara en självklarhet att alla människor tar avstånd från detta. Det ger mer tyngd åt svaret, som jag tycker att man ska kunna använda.

Skolborgarrådet tycker dock inte att man ska detaljstyra vad som sker runtom i stadens skolor. Man har ett centraliserat skolsystem, som om hon skriver i sitt svar. Det är upp till respektive skola och klass att besluta om vilka läromedel som man vill använda. Jag tycker att det rimmar lite illa när man skriver så. Här gäller det ju att ta till krafttag. Den första meningen, om formuleringar som uppfattas som direkt kränkande av homosexuella, blir på något vis konstig. Det kan inte vara respektive skola, rektor eller klass som beslutar om vilka läromedel man ska använda om läromedlen faktiskt kränker någon.

Vi har tidigare i debatten haft uppe att man ska sätta upp glada gubbar om restauranger sköter sig. Det handlar också om diskriminering av dem som kommer från ett annat land och inte ser urtypiskt svenska ut. Här är det precis på samma vis. Jag tycker att det är lite tråkigt att man inte gör något mer kraftfullt i svaret.

Stadsdelsnämnderna brukar alltid vara remissinstans i allting. Även om det här bara är en interpellation så tycker jag att det är lite märkligt att man inte har tagit mer kontakt med dem. Skolborgarrådet hänvisar till detta och säger att det är hennes

förhoppning att rektorerna har tagit fasta på direktiven och att dessa böcker således inte förekommer på Stockholms grundskolor. Man säger vidare att man tänker avvakta skolinspektörerna. Jag tycker att det här är en så viktig fråga i samhället i dag att den borde ha större dignitet. Det är därför jag lite skämtsamt undrar om interpellationen hade fått större dignitet om det hade varit Söderlund eller Björklund som hade skrivit den.

Det är en självklarhet att sådana här böcker inte får förekomma i Stockholms skolor. Det är en skam om de förekommer och de borde genast bytas ut. Därför tycker jag att man borde ta frågan på större allvar än vad man har gjort och uttryckt i svaret.

Anförande nr 16

Borgarrådet S ä r k i n i e m i (s): Ordförande, fullmäktige! Hur svaret är skrivet har absolut inget att göra med vem som har skrivit interpellationen. Om det hade varit Björklund eller Söderlund så hade kanske svaret varit ännu kortare.

Vi är helt eniga i grund och botten, Birgitta. Därför måste du kanske börja peta i formuleringarna i texten i stället. Du vet lika väl som jag, och du kan också avläsa det i svaret, att vi är eniga. Det är inte acceptabelt att man använder sådana skolböcker. Samtidigt vet du lika väl som jag att merparten av det som gäller skolorna hos oss ligger ute i stadsdelsnämnderna. Det är också där som uppköpen av skolböckerna sker.

Det är inte bara skolborgarrådet utan hela den politiska organisationen som likväl ska följa upp detta. Rektorn är ytterst ansvarig för inköpen av skolböckerna. Jag försöker alltid stå här och stå upp för den personal vi har anställt, oavsett på vilken nivå den är. Det gäller även rektorerna. Jag måste förlita mig på att professionen alltid kan sköta sitt uppdrag när det gäller skolan utifrån de nationella och kommunala styrdokument som vi har.

Jag tycker att det är fullt tillräckligt i det här läget att utbildningsnämnden kommer att genomföra en översyn av inspektions- och tillsynsverksamheten. Då får vi in skolböckerna i en helhet i våra skolor. Vi försöker se till att vi också kan inkludera skolböckerna i inspektionsuppdraget. Jag tror att det är viktigt att vi kan börja just där. Annars måste man undersöka böckerna stadsdelsnämnd för stadsdelsnämnd.

Det är väl självklart att jag svarar som skolborgarråd! Interpellationen är ställd till ett skolborgarråd. Jag kan bara svara för mig själv i det fallet. Annars får man ställa interpellationen till någon annan.

Anförande nr 17

B i r g i t t a H o l m (m): Så klart att vi är eniga! Men detta är ändå ett officiellt dokument, och du är en företrädare för den politik som drivs här i Stockholm. Den borde gynna alla stockholmare.

Nu planerar vi att ha glada gubbar, sura gubbar eller vad det nu är som man planerar att ha på restaurangerna och vi tar krafttag mot att människor inte släpps in på restauranger och krogar. Integrationsborgarrådet har tidigare sagt att man kanske inte

ska anlita vissa taxibolag om de inte sköter sig eller om de inte kör vissa personer och så vidare. Man kan tycka vad man vill om detta, men det är en markering.

Denna fråga är så viktig. Det är därför jag tycker att den borde lyftas fram. Man måste ta reda på hur det är. Jag tycker att det blir för sent om man väntar på skolinspektörerna. Man hade kunnat lyfta upp interpellationen till stadsdelsnämnderna för att se över hur situationen ser ut. Jag kommer att göra det själv och jag kommer att be att mina moderata företrädare ställer frågan i de respektive nämnderna. Men jag tycker att frågan hade fått en bättre och större dignitet om den hade kommit från skolborgarrådet här i Stockholms stad.

Anförande nr 18

Borgarrådet S ä r k i n i e m i (s): Fullmäktige, ledamöter! Även de glada och ledsna gubbarna är ju ett resultat av en inspektion, eller hur? Det är ju inte så att fullmäktiges ledamöter och borgarråd går ut och sätter glada eller ledsna gubbar på restauranger. Oavsett hur markeringen ser ut kan vi ha det här, men det är fortfarande skolinspektörerna som kommer att ha detta som arbetsuppgift. Vi får se över hur vi kan inkludera detta i ett inspektionsuppdrag. Sedan kan vi ha glada eller ledsna gubbar även i skolinspektionsrapporterna.

§ 6 Interpellation om hur staden använder den statliga ersättningen för det lagstadgade kommunala arbetet avseende stadens beredskapsplanering och civila försvar (nr 2004:50)

Anförande nr 19

Borgarrådet G u n n a r s s o n (mp): Jag hänvisar till det utdelade svaret.

Anförande nr 20

F r e d r i k W a l l é n (kd): Ordförande, fullmäktige! Viviann Gunnarsson! Den här frågan kom bland annat upp från mitt parti under förra årets budgetförhandling, när vi tittade på förslag till nya lösningar på hur vi rent praktiskt ska administrera vår övergripande beredskapshantering i staden. Vi konstaterade att vi får 20 miljoner till Stockholms stad för beredskapshantering och planering. Detta är pengar som vi har fått tidigare. Nu är det ett nytt avtal på gång mellan Kommunförbundet och staten, vilket i värsta fall kan innebära att vi får mindre pengar. Jag med flera är väldigt oroad för att vi inte kommer att få tillräckligt.

Detta är alltså inget angrepp på de 20 miljonerna i sig. Jag är mycket mån om att vi ska ha minst 20 miljoner för att kunna göra våra statliga åtaganden för beredskapshanteringen i Stockholms stad fullt ut. Men jag tycker inte att dessa 20 miljoner med automatik hör hemma på brand- och räddningsförvaltningen.

Därför ska jag börja med att ställa kompletteringsfrågor till borgarrådet Viviann Gunnarsson av mer kameral natur. När jag läser svaret, som jag förstår är åtminstone ett försök till ett väl genomarbetat svar även om jag tycker att det saknas saker, ser jag att det i vissa avseenden är väldigt detaljerat. Det är i och för sig stora utgiftsposter som man redovisar för de 20 miljonerna, till exempel finansiella kostnader och avskrivningar för 5 335 743 kr. Det är nästan så att man vill fråga om det inte var något öre inblandat där också. Vi har kostnader för entreprenörer och konsulter på 133 018 kr. Detta är oerhört detaljerade siffror.

När jag tittar på grundfrågan, det vill säga vad de här 20 miljonerna har använts till, ser jag att det som redovisas av dem enbart är 10 498 802 kr. Min första kompletteringsfråga till Viviann Gunnarsson blir: Vad har de här drygt nio och en halv miljonerna som inte finns redovisade i papperet till mig använts till?

Anförande nr 21

Borgarrådet G u n n a r s s o n (mp): Ordförande! Fredrik Wallén! Vi har gjort en redovisning av kostnaderna per detalj där det finns en sådan specificering. I övrigt fördelas pengarna, precis som det står i skrivelsen, på brandförsvaret med dess förebyggande operativa och uttryckande verksamhet som är grunden i stadens beredskap. Detta fördelas ut till hela brandförsvaret på det sätt som vi har sagt.

Du frågade också om vad som kommer att hända sedan. Jag är inte riktigt på det klara med om du menade år 2006. Vi har fått en redovisning här om att vi kommer att få ungefär lika mycket pengar under år 2006 som vi har fått hittills. Det som

kommer att ändras då är egentligen hur fördelningen sker. Den har tidigare skett baserat på antalet invånare och den risk som finns i Stockholms stad för att vi skulle kunna hamna i ett krigsläge. Det gäller antalet bombmål i Stockholm, men det kanske inte är så aktuellt längre.

Nu finns en ny fördelningsprincip som innebär att man fördelar på kvarstående uppgifter. Det finns en del förhöjd beredskap, ett grundbelopp för krishantering och en ersättning per invånare. Det finns också ett tillägg till Stockholm eftersom Stockholm har en större risk än många andra ställen i Sverige. Det finns några till som får en förhöjning på grund av ökad risk. Det finns även ett startbidrag. Så räknar man ut det nya bidraget som kommer från staten från 2006. Men för 2005 är det precis det samma som tidigare.

Anförande nr 22

F r e d r i k W a l l é n (kd): Det bådär gott att vi får ett motsvarande bidrag för år 2006. Men jag vill verkligen understryka att jag egentligen tycker att du säger precis det som var grundanledningen till att jag skrev interpellationen, Viviann Gunnarson: Vi använder inte alla de statliga beredskapspengarna till beredskapsåtaganden.

Jag förutsätter naturligtvis att de nio och en halv miljoner som har satts in i någon form av svart hål eller i något underskott i brand- och räddningsförvaltningen har kommit till bra användning. Det är inte frågan om det. Brand- och räddningsförvaltningen och brand- och räddningsnämnden i Stockholms stad ska få alla pengar de behöver. Men jag hävdar med bestämdhet att de här pengarna inte är tänkta för det. De här nio och en halv miljonerna borde i stället till exempel ha använts till krislednings- och krishanteringsutbildning för krisledningsnämnden i Stockholms stad. De borde ha använts för utbildningar och övningar i alla våra stadsdelsnämnder och så vidare.

Jag vet att det i budgetdebatten togs upp att brandförsvaret naturligtvis är en ovärderlig del av Stockholms stads krishantering. Det kan tas upp här i kväll igen, tycker jag. Men det är inte den enda delen. Vid annandagens tsunamikatastrof i Sydostasien såg vi att för Stockholms stad – som jag med flera hävdar hanterade krisen på hemmaplan på ett så bra sätt som man vågar begära – låg den tunga bördan på stadsdelsnämnderna. Vi hade en begränsad nytta av brand- och räddningsförvaltningen. Men den var just begränsad och kopplad till den specialistkunskap som finns där i form av *debriefing*, krishantering och annat. Den stora bördan låg för det första på stadsdelsnämnderna och för det andra på kommunstyrelsen. Det var bland annat därför som mitt parti, Kristdemokraterna, var så måna om att i vårt förslag till budget för 2005 föreslå att vi i Stockholms stad ska få det samordnade risk- och krishanteringsarbetet överfört från brand- och räddningsnämnden till kommunstyrelsen.

Återigen ska detta inte göras för att brand- och räddningsnämnden inte har en viktig del i stadens beredskap, utan för att det inte längre är tidsenligt att lägga huvudansvaret för beredskapsplaneringen på brand- och räddningsnämnden. Det är inte det. Det var kanske det på den tiden då vår kommunala beredskap byggde på att vi snabbt skulle kunna springa undan bombmattor och ha en räddningstjänst som även under

beskjutning skulle kunna rycka ut för att släcka brinnande hus. Men så är det inte längre. Nu kan vi ställas inför mängder med kriser som vi inte kan skicka en enda brandbil på.

Därför är det lite olyckligt att drygt nio och en halv miljon används till andra saker än stadens beredskapsarbete. Jag förutsätter alltså att dessa pengar kommer till god nytta, men man skulle ha använt andra pengar till detta. De här nio och en halv miljonerna skulle ha behövts bland annat i stadsdelsnämnderna.

Anförande nr 23

Borgarrådet **G u n n a r s s o n** (mp): Jo, Fredrik Wallén, det kan hända att det kommer att behövas en del pengar i stadsdelsnämnderna för en del nya uppgifter när det gäller krisledning. Men det får vi i så fall återkomma till i budgeten för 2006. Man behöver inte förväxla de här pengarna, och det ena behöver inte förta det andra.

Det handlar om att brand- och räddningsnämnden står med en beredskap där beräkningarna nu har skiftat från en krigsberedskap till en fredlig beredskap. Men hoten är fortfarande mycket stora. Jag tycker att det är mycket märkligt att förväxla en olycka som inte ens händer i Sverige med en olycka som skulle kunna hända i Sverige.

Visserligen kanske inte varenda olycka handlar om att rycka ut med en brandbil, men brandförsvaret är inte bara en eldbekämpningsorganisation. Man har många andra uppgifter. Bland annat har vi haft flera stycken fredstida kriser i Stockholm där vi inte skulle ha klarat oss särskilt väl utan räddningstjänsten. Jag tycker att vi ska kalla det för räddningstjänst och inte för brandförvar. Det gäller till exempel kabelbränderna i Kista och de översvämningshot vi har haft. En olycka som den som hände i Helsingborg, där man fick en sanering av svavelsyra, skulle också ha krävt en sådan insats.

Jag tycker att det är helt felaktigt att säga att de nutida olyckorna handlar om att det är människor i stadsdelarna som ska arbeta. Utan personer som handgripligen kan gå in och göra en räddningsinsats i en akut situation står vi oss säkert slätt i framtiden också. Det är riktigt som Fredrik Wallén säger; det finns ett större ansvar i stadsdelsnämnderna. Men det handlar inte om att rycka ut i en krissituation. Där krävs det tränad personal och människor som har lärt sig att hantera den typ av olyckor som det är frågan om.

Jag ser inte någon som helst motsättning mellan det ena och det andra. Vi ska också vara medvetna om att det i den nya lagstiftningen handlar om att varje person i Stockholms stad ska vara beredd att klara sig själv. Där har vi inte gjort speciellt mycket ännu. Det kommer också att vara en kommande åtgärd.

Anförande nr 24

F r e d r i k W a l l é n (kd): Ordförande! Du och jag säger på sätt och vis samma sak, Viviann. Det är bara det att vi drar olika slutsatser av det.

Jag återkommer till att brandförsvaret och räddningstjänsten är en ovärderlig del av beredskapsarbetet i Stockholms stad och en ovärderlig del av våra insatser vid kriser och katastrofer. Men jag tycker inte att de är den ledande delen och de som ska ha det övergripande administrativa ansvaret för vilken policy och vilket sätt vi ska ha för att angripa kriser och katastrofer i alla våra förvaltningar. Detta är inte någonting som jag har räknat ut alldeles själv, utan det har lagstiftaren också räknat ut. Det är därför vi har systemet med krishanteringsnämnd. Jag tycker att vi har tappat kommunstyrelsens roll som krishanteringsnämnd i Stockholms stad. Det är olyckligt, och jag hoppas att vi får möjlighet att hämta in den långsamma starten.

Vi har en specialförvaltning som är ovärderlig, men som inte kan greppa stadsdelsnämndens speciella åtaganden vid kriser och katastrofer eller, för all del, socialtjänstförvaltningens, gatu- och fastighetskontorets och så vidare.

Om vi till exempel tar kabelbranden och strömavbrotten i Kista så skedde den i och för sig under den tidigare, goda, mandatperioden 1998–2002. Men då var det jag och kolleger till mig på stadsdelsnämnds nivå som fick administrera mycket av krishanteringen. Det fick vi göra på stadsdelsnämndens löpande budget utan några extra planeringspengar eller någonting från staden. Det tuffa arbetet kom faktiskt när branden var släckt, även om det naturligtvis var mycket viktigt att branden blev släckt till att börja med. Men det tuffa tillkom alltså efteråt.

Ett mycket tydligt tecken på att vi har tappat krishanteringsnämndens stora betydelse tycker jag är att du, Viviann, som ansvarigt borgarråd i frågorna inte ens sitter i krishanteringsnämnden. Jag tycker att det säger någonting om att vi har tappat den väsentliga betydelse som jag tycker att krishanteringsnämnden ska ha i praktiken och som också lagstiftaren har bestämt att den ska ha. Detta är alltså inte enbart ett hemkok vid det kristdemokratiska budgetarbetet där vi ville prioritera beredskapsfrågorna. Det är faktiskt lagstiftaren som har tänkt så här – kommunstyrelsen ska ha ett övergripande grepp i sin roll som krishanteringsnämnd.

Brandförsvaret och räddningstjänsten är en ovärderlig del i det arbetet, men jag tycker inte att de är den styrande delen till exempel i hur en stadsdelsnämnd på bästa sätt hanterar en kris. En kris kan faktiskt innebära enorma insatser på hemmaplan trots att den har inträffat 100 mil bort. Det är nog så som framtidens kriser i större utsträckning kommer att se ut. Vi kommer förhoppningsvis att slippa bombmattorna över landet där vi får springa hukande till våra skyddsrum. Men vi kan i stället utsättas för stora påfrestningar psykosocialt och inom helt andra sektorer än dem som vi normalt sett har associerat till räddningstjänst och annat.

Anförande nr 25

Borgarrådet Gunnarsson (mp): Fredrik Wallén! Jag tycker att vi pratar om varandra en hel del. Jag har absolut ingenting emot att vi har en utvecklad krishantering i stadsdelarna. Tvärtom är det det som vi måste få till, för vi har det inte direkt i dag. Här kommer bland annat brandförsvaret att hjälpa till med att organisera detta. Där har vi ytterligare en uppgift som räddningstjänsten kommer att ha.

Jag tycker att det är lite knepigt att säga att vi kommer att få en annan typ av olyckor. Det kanske vi får. Vi kanske inte får ett krig här i Stockholm. Det vet vi inte, men i

vilket fall som helst så hoppas jag att vi inte får det. Men det kan vara nog så besvärligt ändå. Du säger ju själv: Vad skulle vi ha gjort om vi inte skulle ha släckt kabelbranden i Kista till exempel? Det finns ytterligare problem i det här, och det handlar om att vi inte längre har något stort civilförsvaret och inte heller något militärt försvaret att tala om. Det är viktigt att både räddningstjänsten och gemene man förstår vad de ska göra.

Jag ser inte någon motsättning i det här. Som jag har sagt både i tidigare budgetdebatter och nu så måste man titta på vad det är för ökade uppgifter som man får i stadsdelarna och vad de i så fall kommer att kosta. Kommer det att kosta någonting eller inte? Går det kanske inom den normala ramen? Men det är helt klart att det behövs utbildning, och så kommer det också att bli.

Ledningen av en insats handlar om olika funktioner. Räddningstjänsten har fortfarande tillgång till räddningscentralen. Det är där man gör sambanden och organiserar själva räddningsarbetet. Men ansvaret för krisledningen ligger hos kommunstyrelsen och dess ordförande. Det finns inte heller någon motsättning i detta; det är två helt olika uppgifter i en krissituation. Jag tror att vår räddningstjänst är bäst skickad att klara ut hanteringen vid den situation som finns just vid räddningscentralen och den organisation som man har där.

§ 8 Interpellation om uppföljning av LVU-placeringar (nr 2005:1)

Anförande nr 26

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Jag ber att få hänvisa till det utsända svaret.

Anförande nr 27

P e t e r L u n d é n - W e l d e n (m): Herr ordförande, fullmäktige! Statens institutionsstyrelse har nu tagit fram en rapport där man har följt upp inskrivna ungdomar från totalt 19 olika institutioner för perioden 1998–2001. Vi placerar från Stockholm ca 90 ungdomar per år. Rapporten visar att de flesta ungdomar som kommer till Statens institutionsstyrelse mår väldigt dåligt psykiskt när de tas in. Hälften av ungdomarna har svår depression. En fjärdedel har självmordstankar. Två femtedelar av flickorna har försökt begå självmord. Nio av tio uppgav att de hade begått brott före inskrivningen på ungdomshemmet, alltså mellan placeringsbeslutet och själva inskrivningen. Debutåldern för misshandel är enligt rapporten 13 år, och för rån 14 ½ år. Av pojkarna har ungefär 93 procent begått brott, medan andelen bland flickorna är 78 procent.

Majoriteten av de ungdomar som placeras dricker alkohol. Tre femtedelar har provat marijuana, en tredjedel har provat amfetamin och drygt en fjärdedel ecstasy. Detta är en bakgrund till hur de ungdomar som placeras har det. Det är de ungdomar som har det sämst ställt. Problemet är att läget är sämre när de sedan har varit på institution. Fler begår brott när de kommer ut. Fler använder narkotika. Allt fler mår psykiskt dåligt. Vi har alltså inte fungerande institutioner för att ta hand om de barn som vi vill hjälpa.

Det här är naturligtvis ett problem för staden, för det är något som vi i yttersta nödfall vill använda för att hjälpa den unge men också för att skydda samhället. Jag har själv i min roll som vice ordförande i den sociala delegationen i min stadsdel placerat barn på institution. Jag har kanske inte alltid känt en trygghet i att placeringen har varit till det bästa för den unge. De siffror som nu har kommit i den här utvärderingen, som jag har kunnat få ta del av och som det har stått mycket om i massmedierna trots att utvärderingen inte blir helt offentlig förrän om några veckor, tycker jag är rent skrämmande.

Det gör att man som ansvarig politiker måste ställa sig frågan om huruvida detta är rätt väg. Det var också därför jag ställde frågan till borgarrådet om vad hon anser att vi ska göra för att förbättra institutionsvården för placerade ungdomar från Stockholm. Jag hade hoppats på ett något mer utvecklat svar i frågan. Jag tackar för övrigt också för det mycket snabba svaret från borgarrådet. Jag var inte riktigt beredd på att vi skulle diskutera det här i kväll.

Jag känner mig inte riktigt tillfreds med att representanter för stadsdelsnämnderna nu diskuterar med institutionsvårdens företrädare. Vi måste som en av de största kommunerna, som placerar ca 90 barn per år, kunna ställa krav på att de som placeras inte mår sämre. De måste få den vård, den utbildning och den psykiska hjälp som de behöver för att klara sig när de väl kommer ut ur samhället.

Det andra bekymret, som jag kommer in på mer i mitt nästa inlägg, gäller hur vi tar hand om ungdomarna när de väl har kommit ut. Borgarrådet säger att det alltid finns en vårdplan. Problemet är att den sällan följs upp. Många barn kommer inte heller ut förrän de har fyllt 18 år och därmed också har fallit lite grann ut ur det sociala nät, som ju är vårt ansvar när det gäller ungdomar. Jag menar att det finns mycket att göra här. Det finns otaliga exempel på att utgången från en institutionsvård till frihet i kommunen inte har fungerat.

Jag hade hoppats på ett mer konkret svar från borgarrådet om vad man ska göra i en så pass allvarlig fråga. Det handlar ju om 90 ungdomar per år från vår stad.

Anförande nr 28

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Ordförande, fullmäktige! Den rapport som ligger till grund för interpellationen har refererats lite grann i pressen, men den är inte publicerad. Det är ett arbetsmaterial som har refererats i pressen, och det gör att alla inte har kunnat ta del av den. Men jag vill poängtera att undersökningen gäller åren från 1998 till 2001. En del av de saker som står i den har varit kända av staden. Det är också därför vi i den nuvarande majoriteten har satsat pengar på att jobba förebyggande så att man inte behöver använda sig av SiS-institutionerna i sig och framför allt så att man inte ska behöva ha LVU. Det är det viktiga.

Även om man säger att det inte är konkreta förslag tror jag att det i slutändan alltid handlar om att man måste ta ansvaret. Det tror jag inte att staden har gjort, och inte andra kommuner heller för den delen. När man väl har placerat en ungdom har man inte varit så noggrann med att se till man hela tiden måste ha en uppföljning. Man måste arbeta med den unga människan också när han eller hon befinner sig på institutionen. Ett gott steg i detta är de samverkansträffar som man utvecklar och förbättrar. Man ska också försöka få med och hitta en modell för ett samarbete med landstingets barn- och ungdomspsykiatri. Det är ett arbetssätt som håller på att formaliseras just därför att man har upptäckt att det har funnits problem.

Men som jag nämnde inledningsvis är det minst lika viktigt att stadens egna tjänstemän inte släpper greppet bara för att någon blir placerad, utan att man också fortsätter arbetet med den ungdomen.

Det är viktigt att man gör en vårdplan. Det har man inte alltid gjort tidigare. Därför är det också viktigt att man fortsätter med de kontinuerliga träffarna och att man har en fortsatt kontakt så att man ser att vårdplanen följs. Om den inte följs ska man göra förändringar och justeringar och se vad som utöver detta behövs för att det ska kunna fungera bättre för den unga människan.

Vi har dessutom nyligen yttrat oss över Ungdomsbrottsutredningen. Där finns en hel rad förslag som jag hoppas att man också lagmässigt, riktlinjemässigt eller vad det nu kan tänkas bli kan fortsätta med i arbetet med de unga människor. Det gäller oavsett om de blir LVU-placerade eller inte. I det sammanhanget tycker jag att det är viktigt att vi för första gången på många år satsar mycket hårt på förebyggande barn- och ungdomsarbete i våra stadsdelar.

Anförande nr 29

M o n i k a L i n d h (s): Du tar upp en viktig frågeställning, Peter. Den rapport som SiS har gjort 1998–2001 bekräftar bara vad tidigare rapporter genom hela 90-talet har visat. Detta visar precis på det som också är vårt uppdrag i staden. Det finns brister både från staten och från kommunerna när det gäller förberedelserna för placering. Det finns brister under placeringstiden. Det finns brister i uppföljning och vidareplanering från kommunernas sida. Stockholm är naturligtvis inget undantag.

Man kan fundera över vad vi har för medel nu för att arbeta mycket mer konstruktivt tillsammans med SiS. Vi måste också tänka på att SiS är *en* institutionsform. Det är inte så att alla LVU-placeringen försiggår på paragraf 12-institutioner.

Vi har några goda exempel i staden på LVM-sidan. Två stadsdelar har tecknat avtal med SiS om insatser både före och efter placering, för hur snabbt man kan komma i gång med paragraf 7-placeringar och så vidare. Det skulle också kunna vara ett sätt att jobba med SiS.

Vi vet ju att Ungdomsbrottsutredningen kommer att lägga fram förslag. Det finns redan ett ansvar för kommunerna att följa upp de ungdomsbrottsdömda med LVU-placeringar. Det är oerhört viktigt hur man använder LVU som ett placeringsinstrument för eftervården. Vi kommer att ha större krav på oss från statens sida att detta fungerar, och jag tycker att det är bra.

Vi kan också fundera på hur Stockholms stad upphandlar vård. Jag vet inte hur många hundra vårdplatser vi har, och naturligtvis är SiS en av de institutionsformer som vi använder. Men den behöver inte vara den enda. Vi ska som kund och stor upphandlare också pressa fram mycket goda vårdavtal med dem som vi upphandlar vården av.

Man kan även fundera på vad vi vet om LVU-placeringar utöver det som sägs i SiS-rapporten. Vi vet förstås vad som är bra. Det vet vi från stadens egen FoU, som har följt upp LVU-placerade ungdomar. Vi vet vad det är som fungerar. Det ska vi använda oss av. Självfallet handlar det om en tydlig och strukturerad vardag, ett tydligt pedagogiskt innehåll, att föräldrar är med i placeringsarbetet och en långvarig placering. Det ska vi ta hänsyn till och det ska vi självfallet också ta med oss i diskussionerna med Statens institutionsstyrelse.

Anförande nr 30

P e t e r L u n d é n - W e l d e n (m): Herr ordförande! Antalet skräckexempel från Sis tror jag att alla som har jobbat lokalt i stadsdelsnämnderna, och i de sociala distriktsnämnderna före det, har möjlighet att bära vittnesbörd om. Själva fann vi att en ung pojke, 17 år, som vi trodde satt på ett § 12-hem av § 12-hemmet hade givits en egen bostad i Hallstahammar. Anledningen till att vi fick reda på det var att polisen ringde oss, eftersom bostaden hade utvecklats till en så kallad knarkarkvart.

Man kan multiplicera de här exemplen. Men jag tycker att det som Monika Lindh säger är glädjande. Vi måste ju diskutera med Sis att vi som politiker, med ansvar för de 90 ungdomar som placeras, icke accepterar att fler blir missbrukare och att fler mår sämre när de har varit placerade än innan de placerades. Därför är min fråga till

borgarrådet Olofsson: Ska inte vi på den här nivån ta upp en diskussion med Sis och ställa krav på hur de ska hantera verksamheten?

LVU upphör ju sällan i samband med att Sisplaceringen har upphört. LVU fortsätter oftast med någon form av familjehem eller eget boende tills den unge är 18 eller 20 år. Vi måste faktiskt ställa krav på Sis om vi upptäcker institutioner som inte klarar av att ge vård till ungdomar. Det känns som om Sis har tagit fram den här rapporten för att liksom berätta för oss, svart på vitt: Vi lyckas inte med det uppdrag ni har gett oss.

Då är frågan vilken hjälp de behöver från oss. Vilka krav vi ska ställa på dem menar jag är ganska tydligt. Det som är självklart på ett fängelse, att det inte får finnas narkotika där, ska väl, för att inte använda ett skarpt ord, självklart även gälla på Sis som handlar om minderåriga ungdomar. Det ska inte vara möjligt att det är fler som knarkar när de kommer ut från institutionen än det var innan de kom in på den. Det ska vara samma knarkfrihet.

Det måste finnas pedagogisk uppföljning med utbildning till de här ungdomarna så att de sedan kan klara sig i samhället. Allting i Sis känns tyvärr som om det har gått över styr. Och det är det som gör mig så orolig. I slutändan är frågan: Ska vi verkligen använda Sis för att placera våra ungdomar om detta är negativt i stället för till gagn för dem?

Anförande nr 31

Borgarrådet O l o f s s o n (v): På den sista frågan, som var en lite retorisk fråga, kan jag svara nej. Är det ingen bra vård ska de självklart inte placeras där. Det tycker jag är det rimligaste att tänka sig. Så är det faktiskt.

Jag har haft många diskussioner med Sture Korpi, eftersom du tog upp frågan om att ställa krav på Sis, även om deras institutioner och sätt att arbeta. De får nu också mer statliga pengar. I och för sig är det för att sänka avgifterna, men man hoppas också att det kan innebära att arbetet förbättras.

Jag vågar ändå påstå att de inte har tagit fram rapporten för att vi i kommunerna ska se hur usla de är, eller vad Peter Lundén-Welden nu sade. Det tror jag inte. De hade säkert hoppats att det skulle vara en mycket bra rapport som visade att deras institutioner var väldigt bra. Men den visar ändå hur förhållandet var för några år sedan. Jag vågar påstå att en hel del har hänt, inte minst utifrån att man faktiskt börjat samverka och ta itu med detta.

Jag har absolut inga svårigheter med att föra en dialog och en diskussion med Sis, när rapporten väl kommer och vi kan läsa den ordentligt, om att se till att vi också kan kontrollera om det har skett förändringar på det eller det området. Vad kan förbättras? Vad kan vi göra? Då får vi också säga att vi kan använda oss av andra institutioner om förhållandena är så dåliga att våra ungdomar kommer ut i ett sämre skick än de var när de placerades. Det är självklart inte acceptabelt för någon. Poängen är ändå att de ska komma bort från ett destruktivt beteende och komma in i samhället igen. Det har jag absolut inga svårigheter med. Men låt oss avvakta och se när rapporten väl kommer så att vi kan läsa den ordentligt.

Anförande nr 32

P e t e r L u n d é n - W e l d e n (m): Herr ordförande! Det stämmer som borgarrådet Olofsson säger att rapporten behandlar perioden 1998–2001. Det är klart att man kan tycka att det är sorgligt att vi inte kan få en mer nära rapport. Men ingen, tror jag, känner att det har förändrats särskilt mycket sedan 2001. Läget är precis detsamma i dag. Min lilla berättelse om Hallstahammar skildrade något som hände förra hösten. Att en institution i Hallstahammar kan släppa en grovt kriminell sjuttonåring att bo själv i ett sådant litet samhälle, utan någon övervakning och utan någon kontroll, visar på att man helt och hållet har missbedömt sitt uppdrag.

Jag känner ändå att borgarrådet har öppnat handen. När rapporten kommer hoppas jag att vi inom socialtjänstnämnden får tillfälle att ta en diskussion. Om vi inte ser någon som helst förbättring tycker jag allvarligt talat att det är läge för en diskussion om att kanske inte använda Sis för att placera Stockholmsungdomar. Det är ju faktiskt att gå baklänges in i ungdomens framtid att sätta ett barn där när det bara blir sämre.

Men jag är glad att borgarrådet, trots det kanske något svävande svaret på min interpellation, i debatten har kommit mig till mötes. Och jag vill tacka för det.

*§ 10 Muntlig frågestund**Fråga nr 1. Biltullarnas framtid*

Anförande nr 33

Borgarrådet A x é n O l i n (m): Herr ordförande, fullmäktige! Det är med oro vi följer olika turer kring biltullarna här i Stockholm. Den senaste veckan har oron inte direkt mildrats när vi kunnat följa i medierna att Miljöpartiet och regeringen till och med diskuterar att förlänga försöket till 2010.

Herr ordförande! Min fråga till Annika Billström är därför om Annika Billström tycker att det är ett förslag som är värt att diskutera, eller om hon har för avsikt att försöka avföra den diskussionen från regeringsnivån.

Anförande nr 34

Borgarrådet B i l l s t r ö m (s): Det finns bara ett svar på det, att säga som det är. Jag valde att inte kommentera den frågan under förra veckan. Och det beror på att det finns en överenskommelse mellan s, v och mp. Det som har stått i tidningarna har jag absolut ingen lust att diskutera. Det är inte aktuellt för oss.

Fråga nr 2. Chefskurser

Anförande nr 35

Borgarrådet B j ö r k l u n d (fp): Ordförande! Den 11 och 12 oktober avhöll stadens ledning en konferens med stadens förvaltningschefer på kursgården Bommersvik. Nu råkar det vara så – det kan man se när man tittar på hemsidan – att ordföranden i styrelsen för Bommersvik tillika är Stockholms stadsdirektör Bosse Sundling. Det har inte skett någon upphandling av den här konferensen över huvud taget utan detta har bestämts på stadsledningskontoret.

Jag vill fråga Annika Billström om hon tycker att det är lämpligt att Stockholms stad anordnar sina kommunala chefskonferenser på Socialdemokraternas egna konferensanläggningar.

Anförande nr 36

Borgarrådet B i l l s t r ö m (s): Ordförande, fullmäktige! Kursgårdar upphandlas inte utan man gör olika beställningar inom ramen för delegationsordningen. Dessutom bokades väl den här kursgården av kompetensfonden. Om jag minns rätt tror jag att det var en konferens mellan SLK och kompetensfonden. Och jag lägger mig inte i var förvaltningschefer bokar konferensgårdar någonstans. Det måste stå varje förvaltning eller bolag fritt att boka på Skepparholmen, på Vår Gård eller var det nu är någonstans. Detta har inte politiken med att göra utan förvaltningar, oavsett om det är SLK, PPA eller någon annan, måste själva göra den bedömningen. Det här

är liksom ingen politisk fråga. I form tycker jag i så fall att Björklund ska vända sig till rätt instans och rätt person.

Anförande nr 37

Borgarrådet B j ö r k l u n d (fp): Ordförande! Det här är väldigt märkligt. Kompetensfonden skulle alltså vara något helt annat, och jag skulle tydligen fråga Rolf Mirlas om detta i stället. Sanningen är väl att kompetensfonden är en del av stadsledningskontoret, där Annika Billström är ytterst politiskt ansvarig. Att jag skulle fråga en helt annan person är ett märkligt påstående. Vi behöver inte ha den här frågestunden, för det mesta som görs i staden görs av andra än borgarråden. Men ni är ansvariga för det som sker på era fögderier, det är hela innebörden i frågestunden, och måste ta det ansvaret.

Nu frågar jag principiellt: Är det lämpligt att stadens chefer, naturligtvis efter beslut av Bosse Sundling, möjligen också efter beslut av finansborgarrådet, har en konferens på den konferensgård där han själv är ordförande i styrelsen och som Socialdemokraterna äger? Är detta en sammanblandning mellan partiets och kommunens intressen som i själva verket är helt otillbörlig? Det är skillnad, Annika Billström, mellan Stockholms kommun och Stockholms Arbetarekommun.

Anförande nr 38

Borgarrådet B i l l s t r ö m (s): Vi kanske ska gå igenom tågordningen ordentligt. Visst är det finansborgarrådet som är ytterst ansvarig för SLK. Vi har gett vår förvaltning en delegationsordning, en delegationsrätt, så att politiken inte behöver lägga sig i vissa delar. Vi ska ha kontroll på att beslut genomförs, att man håller budget, att man följer revisionsrapporter och andra rapporter för att lägga till rätta och se till att fullmäktiges mål fastslås.

Att nu SLK och kompetensfonden har haft en överläggning på Bommersvik, eller om de hade haft den på Vår Gård eller var som, lägger inte jag mig i. Det är mitt principiella svar. Har man delegerat besluten till förvaltningschef eller avdelningschef må det vara de som fattar de besluten.

Anförande nr 39

Borgarrådet B j ö r k l u n d (fp): Men, ordförande, det här låter märkligt. Annika Billström måste veta att delegation inte innebär att ansvar delegeras. Delegation innebär att man kan delegera vissa beslut, men ansvaret kan aldrig delegeras. Att vägra att svara på frågan med hänvisning till att frågan är delegerad duger inte när man är ansvarigt föredragande borgarråd. Det duger möjligen därför att man inte vet vad man ska svara eller för att man tycker att svaret är för pinsamt för att avges här. Men det duger inte i kommunallagens mening. Annika Billström är ansvarig för beslut även om de är delegerade inom stadsledningskontoret.

Bosse Sundling, Annika Billströms närmaste medarbetare, stadsdirektören har två kassor. Den ena finns det pengar i. Det är skattebetalarnas kassa. Den andra, Bommersvik, saknas det pengar i. Då förlägger man stadens chefskonferens till Bommersvik och för på det sättet över pengar från staden till Bommersvik. Det är ett

otillbörligt stöd av det socialdemokratiska partiets konferensanläggning. Kan inte Annika Billström erkänna att det liksom är i utkanten av vad som är moraliskt lämpligt?

Anförande nr 40

Borgarrådet B i l l s t r ö m (s): Jag utgår från, kära fullmäktige, att Björklund ännu en gång har gjort en anmälan till revisorerna. Jag hoppas det. Det här är ingen politisk fråga, hur mycket du än vill att det ska vara otillbörligt gynnande, hur mycket du än vill smutskasta det socialdemokratiska partiet. Har man en delegationsordning följer befogenhet och ansvar. Det yttersta ansvaret har jag. Men jag tycker inte att det är läge att dra sådana växlar på den här frågan. Låt nu revisorerna, som kanske är överlupna med jobb, vad vet jag, granska detta. Sedan får vi se vad resultatet blir. Jag tror att det är bäst så.

Fråga nr 3. Certifiering i hemtjänsten

Anförande nr 41

G ö r a n H o l m s t r ö m (kd): Jag skulle vilja ställa en fråga till Margareta Olofsson. Det sägs att du har varit och hälsat på vård- och omsorgsminister Ylva Johansson för att fullfölja ett kommunfullmäktigebeslut om att uppvakta regeringen. Bakgrunden är det beslut vi fattade i fullmäktige i maj förra året om att uppvakta regeringen för att få till stånd en certifiering av utförare i hemtjänsten. Vi har tidigare upphandlat hemtjänstutförare och gör ju det fortfarande, men med certifiering skulle allt gå så mycket lättare.

Då undrar jag: Hur gick uppvaktningen av Ylva Johansson? Vad sade du till henne? Var du intensiv i dina kontakter? Vad svarade hon? Kan vi förvänta oss en respons på detta så att staden får möjlighet att certifiera utförare i hemtjänsten i stället för att upphandla dem?

Anförande nr 42

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Det låter som om jag förväntas spela upp en liten scen av hur det gick till. Jag förstår att det är fråga om intensiteten, eftersom jag hade reserverat mig.

Då kan jag tala om för dig att jag fullföljde det beslut fullmäktige hade fattat. Hon fick också ärendet, för säkerhets skull, för att också kunna läsa det innantill. Dessutom tyckte hon, till min sorg får jag väl lov att säga, att det var ett intressant förslag och lovade att studera det vidare. Men för att hon inte skulle tappa bort frågan hade jag ärendet med mig och gav det såväl till hennes närmaste sekreterare som till henne själv. Och hon lovade att gå vidare med frågan.

Det som just då låg framför var pengarna till kunskapsutvecklingen. Men eftersom de såg över hela verksamheten lovade hon att återkomma när de lägger fram ett totalförslag till hur det ska se ut i framtiden.

Anförande nr 43

Göran Holmström (kd): Det låter ju bra om det som Margareta säger stämmer, att Ylva Johansson var mer positiv till verksamheten än den uppvaktande parten från staden är. Vi har dock inte ännu sett något förslag från regeringens sida på det här området.

Men jag tycker också att det är märkligt att fullmäktige beslutar om ett uppdrag till kommunstyrelsen och vi ännu inte har fått någon rapport tillbaka, förutom den korta rapport som Margareta Olofsson ger nu. Nog brukar väl uppdrag till kommunstyrelsen återrapporteras till dem som har gett uppdraget? Så har jag i alla fall för mig att det borde vara enligt formalia. Kan det vara så att vi kanske ska ta varandra i hand och gå tillbaka till regeringen för att styra dem ännu lite hårdare och med lite större intensitet när det gäller övertygelsen i det som sägs?

Anförande nr 44

Borgarrådet Olofsson (v): Jag tror inte att det är återrapporteringen som avgör om vi måste ta varandra i hand och gå dit igen. Det är återrapporterat muntligt till kommunstyrelsens äldreomsorgsberedning, och det är ändå kommunstyrelsens arbetsredskap. I och med det tycker jag nog att jag har återrapporterat.

Jag tror inte intensiteten har någon betydelse, för ministern var mer intresserad än jag. Hon tyckte att det var ett intressant förslag och skulle studera det. Även ministern ska prata med två partier till. Precis som här i Stadshuset är man flera partier som ska enas om ett förslag. Men det ministern också sade var att det här i så fall skulle vara en del i ett större sammanhang, där man också gick igenom riktlinjer och direktiv till de tillsynsmyndigheter man har, det vill säga länsstyrelserna och Socialstyrelsen. Därför kan det nog ta ett tag innan det kommer ett förslag. Men det har inte med intensiteten vid mitt besök hos ministern att göra.

Fråga nr 4. Byggnad av hyresrätter – kostnaden för detta?

Anförande nr 45

Borgarrådet Norrén (m): Herr ordförande! Förra veckan kom en länsrättsdom som underkände majoritetens tidigare beslut om höjda tomträttsavgälder. Man vet inte vilken gång i ordningen den här majoriteten får underkänt i domstolarna. Det börjar bli ganska vanligt. I helgen såg jag – därför frågar jag stadsbyggnadsborgarrådet – att Py Börjeson uttalade en oro över att hyresrätterna nu skulle bli så dyra att till och med bostadsbyggandet skulle komma av sig.

Då är min enkla fråga, herr ordförande: Varför drar stadsbyggnadsborgarrådet slutsatsen att hyresrätterna måste få höjda tomträttsavgälder på grund av detta? Det här är ju en fråga som staden själv förfogar över. Man skulle alltså kunna sänka bostadsrätternas tomträttsavgälder till samma nivå som hyresrätternas.

Anförande nr 46

Borgarrådet B ö r j e s o n (s): Ordförande, fullmäktige och Sten Nordin! När det gäller vårt vallöfte att bygga 20 000 nya bostäder vet vi i dag precis var de 20 000 bostäderna kan ligga. En stor utmaning när det gäller den här byggnationen är att också kunna åstadkomma bostäder som alla, i olika inkomstnivåer, kan efterfråga. I den meningen har markkostnaden varit en del av det som gett en möjlighet att få ned produktionskostnaden. Det är klart att jag uttrycker en oro när vi har ett överklagande när det gäller tomträttsavgälden för hyresrätter.

För övrigt har vi andra delar också. Vi har investeringsbidraget. Vi har en infrastruktursatsning. Vi har tagit fram typhus, och vi har haft en arkitekttävling när det gäller att få ned produktionskostnaderna. Så vi har många delar i vårt som jag tycker ganska svåra arbete med att få ned produktionskostnaderna.

Anförande nr 47

Borgarrådet N o r d i n (m): Herr ordförande! Jag lyssnade uppmärksamt, men jag kan inte säga att jag fick svar på min fråga. Det var lite allmänna omskrivningar.

Den här delen av kostnaderna för de framtida hyrorna är ju hemmasnickrad av majoriteten i Stockholms stad som har valt att höja tomträttsavgälderna. Dessutom valde ni en modell som har blivit underkänd i domstol. Såvitt jag förstår ska domen överklagas av er, men det är inte du som är föredragande där.

Men jag undrar fortfarande, Py Börjeson, varför du som stadsbyggnadsborgarråd med stort ansvar för bostadsbyggandet och målsättningen 20 000 nya bostäder, som är en bra målsättning, drar slutsatsen att ni måste höja avgälden för hyresrätterna? Om ni förlorar i nästa instans också, vilket väl är sannolikt, varför drar du slutsatsen att ni måste fördyra för hyresrätterna?

Anförande nr 48

Borgarrådet B ö r j e s o n (s): Jag har alltså uttalat en oro över överklagandet. Som stadsbyggnadsborgarråd har jag andra ansvar. Mitt ansvar för att till exempel också kunna sänka produktionskostnaden är att se till att vi får en kortare planprocess. Det ligger inom mitt ansvarsområde. Det är en del som byggföretagen har uttalat att de tycker är viktig för att kunna få ned produktionskostnaden. Det är många olika områden som vi måste arbeta på för att slutligen få ned produktionskostnaden och därmed kunna få en hyressättning som gör det möjligt för alla att bo i den här staden.

Anförande nr 49

Borgarrådet N o r d i n (m): Stadsbyggnadsborgarrådet, som ju har uttryckt en åsikt i den här frågan, väljer att plötsligt inte ha någon åsikt om tomträttsavgälderna längre. Det man kunde tro, om man inte var riktigt insatt i den här frågan när man läste artiklar och lyssnade på Radio Stockholm, var att det var domstolens fel att det kan bli högre tomträttsavgälder. Det lät ungefär som att länsrätten har sagt: Ja, här ska det vara högre tomträttsavgälder! Men det har den inte sagt. Länsrätten har sagt att ni måste behandla olika bostadsformer lika. Då tycker jag fortfarande att stadsbyggnadsborgarrådet kan ha en åsikt om detta.

Är det inte rimligt att behandla alla bostadsformer lika? Är det då inte rimligt att i stället sänka nivån för bostadsrätterna och inte höja för hyresrätterna? För jag håller med om att ska ni göra hyrorna ännu högre kommer ni att få väldigt stora problem med många av de projekt som är på gång. Där delar jag Py Börjesons synsätt. Men det finns en väg ur det, Py.

Anförande nr 50

Borgarrådet B ö r j e s o n (s): Hur man ska kunna hantera frågan om överklagande tycker jag är för tidigt att säga någonting om ännu. Den frågan får vi återkomma till.

Fråga nr 5. Servicehusomvandling

Anförande nr 51

A n n - K a t r i n Å s l u n d (fp): Ordförande, fullmäktige och socialborgarrådet! Nu har servicehusomvandlingen tagit fart på en del ställen, och man har börjat förmedla bostäder. Det har visat sig att två tredjedelar av de seniorbostäder som har förmedlats har förmedlats med förtur. Då undrar jag: Kan du försvara omvandlingen av servicehus med en minskad efterfrågan bland de äldre när det ser ut på det sättet?

Anförande nr 52

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Jag är inte riktigt säker på att jag förstod frågeställningen. Jag är ledsen. Jag vill alltid väldigt gärna svara på alla frågor så rätt och korrekt som möjligt.

Det är sant att två tredjedelar har förmedlats med förtur. Det är ännu inte så många lägenheter över huvud taget som har förmedlats. Det är inte så stor omvandling som har skett ännu, därför att många av de här servicehusen måste repareras och iordningställas. Men av de som har förmedlats är två tredjedelar via förtur. Det finns ju förtursregler som vi också antog när vi behandlade ärendet. Huvuddelen av de två tredjedelarna tror jag är personer som har fyllt 80 år. Men kön är fortfarande lång, och intresset är stort för att faktiskt kunna få en seniorbostad med hyresrätt. Det visar att behovet av den här typen av lägenheter ändå finns.

Anförande nr 53

A n n - K a t r i n Å s l u n d (fp): Jag kanske ska förtydliga mig. Vad det handlade om var att två tredjedelar hade förmedlats som social eller medicinsk förtur.

Det som är intressant är att bostadsförmedlingen i början begärde en redovisning av hur ansökningarna såg ut. Ett exempel visade att det var en person som var cancersjuk och hade nekats boende i servicehus som i stället hade sökt seniorboende. Det fanns en dam som var ganska gammal – jag kommer inte ihåg åldern – som sade att hon kände sig så väldigt ensam och isolerad. Hon ville ha några att äta tillsammans med. Hon såg fram emot att det skulle finnas en matsal så att hon

skulle slippa äta ensam. Det är bara det att det inte alls är säkert att det över huvud taget finns någon matsal i seniorboendena. Några kriterier är inte fastslagna ännu. Det är mot den bakgrunden jag frågar.

Anförande nr 54

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Det finns social och medicinsk förtur. Det är kriterierna för att man ska få förtur. Jag tycker att det är riktigt och viktigt att de finns. Sedan kan skälen vara olika. Att en människa är cancersjuk behöver inte innebära att hon prompt måste till ett servicehus. Det finns variationer också på det. Jag tror nog att man har gjort en riktig bedömning. Vi kommer säkert in på det senare i kväll. Jag antar att den typen av frågor återigen kommer att komma upp.

Det jag tror, som också Ann-Katrin Åslund andades om genom ett av sina exempel, är att många människor känner sig ensamma och isolerade. Det är ett av de största problemen inom äldreomsorgen över huvud taget i dag. Då ska man ändå komma ihåg att oavsett om man kommer till servicehus eller seniorboende är det inte säkert att man bryter sin isolering om man inte själv anstränger sig.

Anförande nr 55

A n n - K a t r i n Å s l u n d (fp): Jag tycker att du förenklar den här frågan en hel del, Margareta Olofsson. Om två tredjedelar av de lägenheter som förmedlas har gått till människor som har fått social eller medicinsk förtur tycker jag att man mycket starkt kan misstänka att det här är personer som egentligen skulle ha rätt till servicehusboende, men som på grund av restriktivare biståndsbedömning har nekats det.

Kan du försvara omvandlingen av servicehus med en minskad efterfrågan bland de äldre? Är det egentligen inte så att seniorbostäder i praktiken har blivit servicehus utan service?

Anförande nr 56

Borgarrådet O l o f s s o n (v): På den första frågan svarar jag ja och på den andra nej. Då är jag ganska kortfattad.

Jag kan försvara den omvandlingen. Jag tycker att den är rimlig och riktig. Det har även ni som parti ställt upp på. Det har alla partier i den här salen ställt upp på. Det förtjänar att om och om igen påminna alla partier att ni faktiskt har gjort det. Ni har också tyckt att det var bra idéer och bra förslag. Då tycker jag att det är lite märkligt att om och om igen ta upp det som ett problem, när ni faktiskt alla har varit med på det.

Jag tror inte heller att det är speciellt märkligt att man har sociala och medicinska förturer. I de flesta fall handlar det om att människor som är 80 år och äldre har fått förtur. Hur mycket av bakgrunden som är social eller medicinsk och som i sådant fall skulle gett en plats på ett annat äldreboende är ganska oklart och osäkert. Det vet ingen av oss förrän man i detalj har studerat den enskilda individen.

Fråga nr 6. Kalkyler ("Skuggbudget") vid återtagande av äldreboenden till egen regi

Anförande nr 57

M a r g a r e t a B j ö r k (m): Ordförande, fullmäktige! Det visar sig att när alltfler äldreboenden går tillbaka till egen regi finns det inte i de tjänsteutlåtanden som presenteras någon form av skuggbudget. Vad kommer det att kosta? Det innebär att det kommer små glada överraskningar nästa år, kanske som i Farsta, där man fått veta att det kan kosta mellan 14 ½–28 miljoner mer.

Jag ska också i ärlighetens namn säga att det fanns en skuggbudget i ett ärende som var uppe i Katarina-Sofia stadsdelsnämnd. Det tror jag var tack vare förutseende tjänstemän.

Men om man läser bokslutet i Rinkeby, till exempel, ser man att de skriver att de har fått oförutsedda kostnader när de tar tillbaka boenden. I Bromma står det också att det är ökade kostnader på grund av personal- och driftkostnader.

Min fråga till borgarrådet är: Är det inte rimligt när man presenterar ett tjänsteutlåtande där man föreslår att man ska ta tillbaka ett äldreboende i egen regi att det finns någon form av skuggbudget? Man vill väl ändå veta vad det kommer att kosta.

Anförande nr 58

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Jag tycker att det är helt rätt och riktigt, Margareta Björk. Självklart ska man ha en kostnadskalkyl, självklart ska man veta vad det kostar. Men i de fall som jag hörde dig räkna upp, utan att kanske kunna alla i detalj, vet jag att man i detta också lägger in kvalitetsaspekter. Det är inte bara den ekonomiska sidan utan man lägger in kvalitet och andra variabler. Ibland kan det kosta mer för att få en ökad kvalitet i verksamheten. I några av de exempel du tog vet jag att det är fallet. Man har velat höja kvaliteten och därför räknat in den. Därmed har man också fått högre kostnader.

Oförutsedda utgifter är tyvärr alltför vanligt i många av våra verksamheter, trots att man har haft en kostnadskalkyl. Man kan ju titta på andra projekt också, som är av en mer teknisk karaktär. Där är det ganska vanligt att kalkylerna tyvärr inte håller, till exempel vid stora byggnationer. Visst kan saker uppstå som man inte har räknat med i sin kalkyl, men det är helt riktigt att man ska ha en kalkyl. Man ska veta vad man går in med. Men man måste också kunna väga in att man kanske vill ha en annan utformning, en högre och bättre kvalitet på verksamheterna.

Anförande nr 59

M a r g a r e t a B j ö r k (m): Borgarrådet och jag verkar i alla fall eniga om att någon form av kalkyl borde finnas med. Men då ska det också stå att det ska finnas olika typer av kvalitetsaspekter i det ärendet.

Ett sådant aktuellt ärende är faktiskt Axelsbergs servicehus, där det inte alls finns vare sig kostnadskalkyl eller någonting som anger en höjning av kvaliteten. Då

skulle jag gärna vilja veta om du på något sätt tänker försöka utfärda någon form av rekommendationer till stadsdelsnämnderna i den här frågan.

Anförande nr 60

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Som Margareta Björk vet bordlade vi ärendet om Axelsberg i äldreomsorgsberedningen senast. En av anledningarna var att vi ville titta närmare på det som står i ärendet och vilket underlag man har. Jag vet inte om jag behöver gå in med repressalier, däremot måste jag kunna ställa frågorna och tydligt och klart få fram ett bra och hållbart underlag som vi också känner oss trygga med när vi ska fatta ett beslut.

Anförande nr 61

M a r g a r e t a B j ö r k (m): När det gäller Axelsbergs servicehus är det kanske också så att ni inte har riktigt samma uppfattning i majoriteten om vad som ska hända med de olika husen. Miljöpartiet har väl lokalt haft ett eget yrkande.

Men fortfarande måste det ändå vara så att om man får en stor kostnadsökning måste man ta med den i den budget man ska ha för innevarande år. De pengarna finns kanske inte på äldreomsorgen i årets budget. Då måste man hämta dem någon annanstans. Det handlar ju ändå om att man ska ha en budget i balans. Jag förutsätter inte att ni tänker sätta till mer pengar för de servicehus som nu ska bli seniorbostäder. Man har ju sett att de i vissa fall har fått stå för en del av avvecklingskostnaderna själva.

Anförande nr 62

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Jag tror att samtliga stadsdelar är mycket medvetna om att det inte blir några extra pengar. De åtgärder man vidtar i sin stadsdel måste också rymmas inom den ram man har. Att så är fallet måste de självklart ta med i beräkningarna.

I vissa fall, dock inte här, kan man få hjälp med omstruktureringskostnader och sådant. Det är helt enligt stadens regler för det. Men grundbulten är att varje stadsdel ska ha koll på sina egna kostnader och utgifter, och när de förändrar en verksamhet ska de också ha koll på det så att man kan hålla sig inom ram.

Fråga nr 7. Tomträtter

Anförande nr 63

U l f F r i d e b ä c k (fp): Herr ordförande! Jag tänkte ställa en fråga till det tredje gatu- och fastighetsborgarrådet under den här mandatperioden, Leif Rönngren.

Den 7 juni förra året fattade den här församlingen beslut om nya tomträttsavgifter. Det beslutet innebär bland annat att det blir kraftigt höjda hyror för hyresrättslägenheter och ännu kraftigare höjningar för bostadsrätter. Beslutet överklagades, som du

vet, till länsrätten, och förra veckan kom beskedet som sade att beslutet var olagligt på grund av att det bland annat strider mot likställighetsprincipen.

Som jag ser det finns det tre möjligheter för dig och din majoritet att gå vidare. Antingen höjer ni hyrorna i hyresrätterna till bostadsrättens nivå. Den andra möjligheten är att ni sänker bostadsrättshyrorna till hyresrättsnivån. Den tredje varianten är att ni gör som jag och den borgerliga majoriteten föreslog den 7 juni, drar tillbaka ert förslag. Vilket förslag väljer du, Leif Rönngren?

Anförande nr 64

Borgarrådet R ö n n g r e n (s): Ordförande, fullmäktige! Jag kan försäkra Ulf Fridebäck att vi kommer att gå vidare och i ett första läge överklaga det beslut som har kommit.

Jag ställer inte riktigt upp på den historieskrivning du gav av hur fullmäktige hade hanterat ärendet. Det är en lätt ihopblandning i den debatt som pågår just nu, inte minst i medierna. Man blandar in de gamla avgälderna. En del har haft 60-åriga avtal som nu löper ut, och de står inför omfattande höjningar.

Men det är för tidigt att säga hur vi kommer att hantera den här domen. Vi kommer att begära anstånd för att göra en ordentlig genomarbetning och få ett underlag från våra tjänstemän och juridiska avdelningen för överklagan. Innan det har kommit fram är det alldeles för tidigt att dra några slutsatser.

En slutsats kan man dock dra redan nu. Det är att vi kommer att stå upp för målet 20 000 lägenheter, varav hälften ska byggas med hyresrätt. Där ingår också 2 000 privata hyresrätter.

Anförande nr 65

U l f F r i d e b ä c k (fp): Herr ordförande och Leif Rönngren! Jag kan inte förstå när du säger att man har blandat ihop och att min historieskrivning inte stämmer. Det var väl ändå så, Rönngren, att den 7 juni fattades det beslut här i församlingen som innebar kraftigt höjda hyror för både hyresrätter och bostadsrätter, och nivåerna var olika. De var ännu högre på bostadsrätterna. Det kan du väl ändå inte stå här och förneka. Det var precis det som länsrätten sade. Man får inte behandla människorna i den här staden på olika sätt. Beslutet stred mot likställighetsprincipen. Det måste väl alla som läser domen inse. Du kan inte säga att det var en hopblandning.

Anförande nr 66

Borgarrådet R ö n n g r e n (s): Ordförande! Jag vill inte gärna föregå det underlag som ska tas fram. Det ska processas genom hela beredningsprocessen, så som vi brukar göra, så att alla kan ta ställning till det underlag som kommer fram. Men visst är det en hopblandning. Det framgick också av domen och de sakargument som har kommit fram. Det lämpar sig inte riktigt att på en frågestund, där vi har två minuter att argumentera, gå igenom hela upplägget av det tidigare beslutet och de domskäl som har anförts.

Jag tror att det är viktigt att vi nu ser på sakfrågan och får fram ett underlag för att kunna gå vidare. Vi vill lösa sakfrågan. För oss är det viktigt att bygga hyresrätter, till skillnad från den tidigare majoriteten i staden som till och med förbjöd allmännyttan att bygga hyreslägenheter. Vi har en annan politisk uppfattning, och vi kommer att göra allt för att förverkliga målet om de 20 000 lägenheterna, inklusive hyresrätter. Vi får återkomma i sakfrågan och debattera den väl när vi ska ta upp prövningen och överklagandet.

Anförande nr 67

U l f F r i d e b ä c k (fp): Ordförande, Leif Rönngren! Vi ställer upp på ert mål att bygga 20 000 nya lägenheter i staden. Det tror jag att de flesta i den här församlingen gör. Där tycker vi lika. Det ska byggas. Men det ska byggas på ett lagligt och korrekt sätt. Man ska behandla alla invånare lika.

Jag ställde i debatten den 7 juni en fråga till dåvarande borgarrådet Valeskog. Jag frågade varför det var så stora skillnader mellan boendeformerna hyresrätt och bostadsrätt. Valeskog sade så här för majoritetens räkning: Det är skillnad mellan hyresfastigheter och bostadsrättsfastigheter. Det är ett bostadspolitiskt ställningstagande som vi har gjort.

Jag undrar: Ska inte de bostadspolitiska ställningstagandena vara lagliga, Leif Rönngren?

Anförande nr 68

Borgarrådet R ö n n g r e n (s): Ordförande! Jag delar Ulf Fridebäcks bedömning, dels att det ska byggas 20 000 lägenheter – det är glädjande att vi allihop står bakom det målet – dels att det ska gå lagligt till.

Sedan måste jag också säga att jag fortfarande instämmer i det som Jan Valeskog framförde i fullmäktigedebatten. Det handlar återigen om sakfrågan. Jag tror att det är viktigt att vi får fram underlaget från juridiska avdelningen i den överklagan som vi tänker göra så att vi har riktigt bra argument för att lösa den här sakfrågan.

I grund och botten handlar det om att det är två marknader och att det inte går att jämföra värdet på marken mellan innerstad och ytterstad och inte heller mellan bostadsrätter och hyresrätter.

Fråga nr 8. Lokala pensionärsråd

Anförande nr 69

P e t e r L u n d é n - W e l d e n (m): Herr ordförande! Lokala pensionärsrådet på Östermalm har gjort stadsdelsnämnden medveten om att en av de ledamöter som har suttit där i flera år och gjort ett väldigt bra jobb beroende på ändrade regler inte får sitta kvar. När reglementet för de lokala pensionärsråden gjordes om ändrades ett ”bör”-krav till ett ”ska”-krav. Delar av Engelbrekts församling tillhör av någon för mig fullständigt konstig anledning Norrmalm, men är ändå en del av Engelbrekts

församling. Den här medlemmen tillhör Engelbrekts SPF men bor alltså ungefär hundra meter från den konstruerade stadsdelsnämndsgränsen och får därmed inte sitta kvar i det lokala pensionärsrådet.

Tycker borgarrådet att detta är en rimlig politik mot äldre medborgare som vill engagera sig i de lokala pensionärsråden?

Anförande nr 70

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Jag tycker att det är synd att den här pensionären inte kan få komma till det lokala pensionärsrådet i Norrmalms stadsdel för att göra ett gott arbete där. De regler som vi har infört och som trädde i kraft den 1 januari för de lokala pensionärsråden har pensionärsorganisationerna själva varit med och tagit fram och fattat beslut om. Vi har i möjligaste mån faktiskt försökt följa deras önskemål.

Det är en geografisk gräns som gör att det blir komplicerat i det här fallet. Om man inte själv inom rådet kan känna att man kan göra en avvikelse är det kanske svårt för oss här i fullmäktige att göra den avvikelsen också. Men reglerna är framtagna i samråd. Därför tycker jag att de egentligen borde fylla de mest adekvata krav man kan ha på att vara med och själv formulera hur man ska organisera sig. Det finns säkert alltid en enskild människa som kan komma i kläm i sådana fall.

Anförande nr 71

P e t e r L u n d é n - W e l d e n (m): Ordförande! Nu är bekymret att SPF Engelbrekt omfattar Engelbrekts församling och att ett litet, litet hörn, Odengatan-Roslagsgatan-Valhallavägen, av någon fullständigt outgrundlig anledning tillhör Norrmalms stadsdel. Denna person är alltså medlem i SPF Engelbrekt, engagerad där sedan många år. Och SPF Engelbrekt nominerar till Östermalms stadsdelsnämnd. Det är väldigt konstigt att man måste vara så rigid. För oss som är ledamöter och ersättare i stadsdelsnämnder finns det bara ett "bör"-krav, vi *bör* bo i stadsdelen. Men när man blir pensionär och vill engagera sig i pensionärsrådet är det ett "ska"-krav.

Vi kanske måste rikta pekfingret mot olika pensionärsföreningar bara för att vi har dragit andra gränslinjer än som är naturliga för dem, nämligen församlingsgränserna, och därför får de inte vara med. Det är inte så lätt, eftersom SPF Engelbrekt inte har någon kontakt med Norrmalm på grund av att en så stor del av deras medlemmar bor inom Engelbrekt och engagerar sig i Östermalm. Därför skulle jag vilja att borgarrådet ändrade "ska"-kravet.

Anförande nr 72

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Sent ska syndarn vakna, kan man säga. Det är inte så att jag enkelt ändrar detta. Det är faktiskt ett beslut som fattats i kommunstyrelsen.

Jag tycker kanske ändå att en människa som har hamnat i kläm Jag tror att även SPF som organisation vet att man i många fall följer församlingsgränsen men att Stockholms stad och dess stadsdelar inte alltid gör det. Det finns några församlingar som

går in i flera olika stadsdelar. Det är inte alldeles ovanligt. Poängen med det här är att vi också öppnade för mindre pensionärsorganisationer. Därför kom ordet ”ska” in, så att inte en organisation som inte finns i just den stadsdelen helt plötsligt ska kräva att få en plats där därför att de tycker att något där är intressant.

Sedan skulle jag vilja säga till alla att eftersom Peter Lundén-Welden har begärt ordet efter mig vore det bra om ni var lite tystare i salen.

Anförande nr 73

P e t e r   L u n d é n - W e l d e n   (m): Ordförande! Jag hade tyvärr lite bekymmer att höra vad borgarrådet sade. Eftersom jag inte fick full koll ställer jag en konkret fråga. Då det var kommunfullmäktige som fattade beslutet – och jag är kanske själv delskyldig i och med att jag inte observerade detta ”ska”-krav – undrar jag om borgarrådet i det sunda förnufts namn är villig att ompröva ”ska”-kravet när det gäller behörighetsort. Det kan inte röra sig om så många människor. Men har vi engagerade seniorer som vill arbeta i de lokala pensionärsråden ska man väl inte hindra dem för att de råkar bo 100–150 meter på fel sida om en stadsdelsnämndsgräns. Är borgarrådet villig att ta upp frågan och ompröva detta eftersom det rör sig om så få människor? Jag hoppas att borgarrådet hörde min fråga.

Anförande nr 74

Borgarrådet O l o f s s o n   (v): Det är svårt att höra, jag känner nästan att jag får skrika för att ni ska tystna.

Jag upprepar det som Peter Lundén-Welden inte hörde. Ett skäl till att ordet ”ska” kom in var att vi ville öppna för mindre pensionärsorganisationer som har bildats och som kanske inte har medlemmar över hela staden. På begäran kom ordet ”ska” in för att man inte ville att en liten pensionärsorganisation skulle kräva plats i alla 18 stadsdelarna utan att man representerade några boende i den aktuella stadsdelen.

Vad det sunda förnuftet kan säga mig i sådant fall är faktiskt att man i det lokala pensionärsrådet på Östermalm kan adjungera denna senior som är medlem i SPF i Engelbrekts församling. Det är fullt möjligt att göra det. Då får man sig tillgodo hans eller hennes kunskaper, kloka råd, idéer och engagemang.

§ 18 TEMADEBATT – ÄLDREOMSORG

Motion om utarbetande av ett dokument som tillvaratar den enskilda individens intressen i äldreomsorgen (utl. 2004:133)

Motion om förutsättningarna för förebyggande hembesök hos personer över 80 år utan hemtjänst (utl. 2004:145)

Motion om inrättande av Sinnenas trädgård samt kolonilotter i nära anslutning till Blackebergs äldreboende och de nyblivna flyktingbostäderna i området (utl. 2004:173)

Motion om generösare regler för servicehusboende (utl. 2004:186)

Interpellation om stadsdelsarrest inom äldreomsorgen (nr 2004:41)

Interpellation om möjligheten för äldre stockholmare att bo i eget rum (nr 2004:46)

Interpellation om stadsdelsarrest i äldreomsorgen och om hemtjänstpengen (nr 2004:48)

Anförande nr 75

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Herr ordförande, kommunfullmäktige! När vi talar om äldre låter det ofta som om de är ett stort bekymmer, en stor kostnad, en tickande bomb, som om antalet äldre ökar dramatiskt och att de är en stor belastning för anhöriga. Sanningen är att under den här mandatperioden kommer antalet äldre som är över 80 år att minska i Stockholm med ungefär 800 personer. Sanningen är också att 63 procent av de äldre mellan 80 och 90 år i dag klarar sig helt utan äldreomsorg. Drygt 30 procent av de äldre över 90 år behöver ingen hjälp.

Ett stort antal satsningar görs för närvarande inom äldreomsorgen i Stockholm. Kvaliteten på äldres mat och distributionen av maten ska bli bättre. Stockholms stad kommer att anställa ett par dietister för att utbilda personal och höja kvaliteten. Vi kommer noga att följa upp hur det fungerar och komma med fler förslag för att förbättra matsituationen.

En fixartjänst ska inrättas i Enskede-Årsta. Den ska hjälpa äldre personer med sysslor som kan vara farliga för äldre som till exempel att byta glödlampor, byta gardinstänger och så vidare. Vi utreder också om det inte är möjligt att genomföra detta i hela staden.

Ett mycket spännande försök med fyra timmars hemtjänst med förenklad biståndsbedömning startade i november i Hägersten och Norrmalm. Äldre över 80 år ska själva kunna bestämma vad de vill ha hjälp med. Det finns några stadsdelar som på eget bevåg har startat liknande verksamheter.

I budgeten för 2005 satsade vi extra för att äldre skulle ha möjlighet att komma ut på promenader. I flera stadsdelar har man infört system som gör det möjligt för

vårdbiträde och pensionär att själva göra upp om tid för promenad utan inblandning av biståndsbedömare.

I dag ska vi behandla ett flertal motioner och interpellationer som tar upp intressanta förslag och idéer för pensionärer. För närvarande anläggs till exempel en ny Sinnenas trädgård vid Blackebergs äldreboende i Bromma på initiativ av Eva Oivio och Karin Hanqvist, båda socialdemokrater.

Staden ska också utarbeta ett dokument där de äldre som vill kant fylla i sina intressen och önskemål. Dessa dokument ska sedan sparas och finnas kvar om personen inte längre kan föra sin egen talan. Det sker på initiativ av Folkpartiet. Dokumentet ska innehålla vardagliga frågor. Det kan vara vilken mat man tycker om eller inte tycker om, hur man vill se ut, hur man vill bli kammad, vilken musik man gillar och så vidare.

Flera motioner och interpellationer tar upp möjligheten att välja bostad. Standarden på Stockholms äldreboenden ökar ständigt. Hittills under den här mandatperioden har fem nya äldreboenden med 200 platser invigts. Antalet dubbelrum har minskat. För närvarande är det 420 personer som behöver dela rum av sammanlagt 7 000 personer i Stockholms äldreboenden. Bland dessa finns en del som vill dela rum, men det gäller naturligtvis inte alla. Vi arbetar vidare med planering för att antalet dubbelrum ska fortsätta att minska.

Seniorlägenheter har börjat hyras ut till pensionärer som är över 65 år och som av olika skäl behöver en handikappanpassad bostad. Intresset är mycket stort. Närmare 70 procent av lägenheterna, det vill säga två tredjedelar, förmedlas via förtur.

Eva Samuelsson har i en motion föreslagit att man ska göra det lättare för personer som är över 85 år att få en servicehuslägenhet. Det är ett förslag som vid första anblicken kan förefalla helt rätt. Men jag anser att enbart ålder inte är ett motiv för att bo i servicehus. Yngre personer som har råkat ut för en stroke eller tidig demens kan ha större behov.

Ann-Katrin Åslund och Henrik Ehrenberg påstår i interpellationer att det råder stadsdelsarrest för äldre som blir beviljade särskilt boende. Det är definitivt inte så att pensionärer är tvingade att välja ett boende i sin stadsdel. Av de 250 personer som 2003 sökte plats på ett äldreboende utanför sin stadsdel fick 6 personer avslag därför att den egna stadsdelen kunde erbjuda ett likvärdigt boende i stadsdelen. Det är mindre än 0,5 procent. Det kallar jag inte stadsdelsarrest.

Utan det stöd och den vård som anhöriga, grannar och vänner ger de äldre skulle det inte fungera. Det tror jag vi är överens om. Utöver anhöriga är medarbetarna den viktigaste kvalitetsfaktorn inom äldreomsorgen. Under den här mandatperioden har vi gjort en oerhörd satsning på utbildning av samtliga yrkesgrupper inom äldreomsrådet, nämligen grundläggande vårdbiträdes- och undersköterskeutbildning såväl som vidareutbildning inom demens, afasi, psykiatri, parkinsons sjukdom och stora satsningar på hygienutbildning.

Med det, herr ordförande, yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 76

M o n i k a L i n d h (s): Jag tycker att det är bra att vi är ivriga inför den här debatten. Det är en spännande och viktig framtidsdebatt.

Hur ser Stockholm ut 2020? Antalet äldreomsorgstagare i stadsdelarna förväntas minska i 13 av våra 18 stadsdelar fram till 2020. I västerort minskar det i Bromma med 25 procent, medan det ökar i Rinkeby, Tensta och Kista med upp till 36 procent. På Södermalm minskar det i Maria-Gamla Stan, men ökar med 20 procent i Katarina-Sofia. I västra söderort minskar det i Hägersten med 70 procent, men ökar i Skärholmen med 22 procent. Det minskar med ungefär 3 000 personer i 13 stadsdelar och ökar med 500 i 5 stadsdelar. Det sträller stora krav på att våra resursfördelnings-system inom staden är korrekta, snabba och följsamma.

Vi möter en friskare äldrebefolkning, många med trygg ekonomi, bra bostäder och gott nätverk. De har tillgångar. De har rest, arbetat och kunnat ordna sin tillvaro i självbestämmande former. De förväntas naturligtvis också kunna göra det när de blir äldre. Vi möter samtidigt en ökande befolkning från andra ursprung och med svåra upplevelser. De är skadade och traumatiserade. Själva åldrandet innebär där att det förflutna kommer ikapp.

Vi möter samtidigt en ökande äldrebefolkning som behöver högkvalificerad vård och omsorg, men också dem som enbart efterfrågar servicetjänster av lättare slag. Politiken har att möta detta både-och-perspektiv när det gäller planering, anpassning och förändring. Fler och mer komplicerade förutsättningar kommer att råda. Några år framåt har vi möjlighet att reformera äldreomsorgen inom framför allt fyra områden. Det är boendet, vården och omsorgen, kompetensen och organisationen. Därför omstrukturerar vi boenden. Vi samarbetar intensivt med landstinget för att kunna möta både komplexa och komplicerade vårdbehov såsom förebyggande äldrevård.

Vi inför ny teknik och gemensamma rutiner och vi samarbetar kring kompetensutveckling, forskning och utbildning. Samtidigt gör vi försök med servicetjänster med förenklad biståndsbedömning och inrättar en Malte på försök för att möjliggöra hemmaboende. Vi kraftutbildar biståndsbedömarna för att vi ska komma till rätta med bristande uppföljningar och rätta till dokumentation och för att vi ska kunna kontrollera att varje insats ges till rätt pris.

Det är viktigt att i det sammanhanget granska och genomlysa kostnadsutveckling, utförande, effektivitet och resursanvändning. Det är vi beredda att göra nu och framgent.

Anförande nr 77

Borgarrådet A x é n O l i n (m): Herr ordförande, fullmäktige! I dag på förmiddagen var jag med i en paneldebatt. Jag var med och invigde en gripande fotoutställning och konferens på Norra Latin om osteoporos, ett annat namn på benskörhet.

Det är en sjukdom som jag inte kunde särskilt mycket om tidigare, men som jag nu har lärt mig mycket om. Det är en sjukdom som kommer att drabba nästan hälften av alla kvinnor, och en fjärdedel av alla män. En del klarar sig nästan helt utan hjälp; de mår till och med bättre utan hjälp. En del blir helt förlamade. Det är en sjukdom som

skoningslöst drabbar oss, särskilt i Sverige. Förutom allt lidande och all värk innebär det en gigantisk samhällskostnad.

Man beräknar att kostnaden för osteoporos är mellan 3½ och 5 miljarder per år. Det vill säga mycket mer än vad till exempel fetma i dag kostar sjukvården.

Herr ordförande! Jag tycker att frågorna kring våra äldre och omsorgen om våra nära och kära, olika sjukdomar och vad vi kan göra är så otroligt viktiga.

I Stockholm är mer än en femtedel av befolkningen över 60 år. Många bor naturligtvis hemma, är fullt friska, arbetar och behöver ingen hjälp. Men en del av befolkningen behöver hjälp, och de kanske behöver alltmer hjälp. Det är en hjälp som jag tycker att vi ska garantera dem som är i behov av den och den ska vara av en kvalitet som vi kan vara stolta över.

För mig är äldreomsorgen en av stadens absolut viktigaste kärnverksamheter.

Herr ordförande! Vi människor är alla olika och efterfrågar därför olika sorters vård, hjälp och boende. Till och med Socialdemokraterna skrev i sin budget att alla ska ha rätt till inflytande över sina livsvillkor och sin livsmiljö.

Avslutningsvis vill jag säga att jag tycker att Socialdemokraterna ska erkänna att detta är ytterligare ett vallöfte som ni inte har uppfyllt. Den äldreomsorg jag ser i dag är en äldreomsorg där man skäms över en okänslig avveckling av servicehus. Det är en äldreomsorg där människors möjlighet att välja begränsas. Vi ser en allt snävare biståndsbedömning trots att vi lever längre och blir sjukare och i mer behov av hjälp.

Herr ordförande! Jag skulle kunna lova att en borgerlig - en moderatledd - ledning av den här staden skulle öka hjälpen för dem med osteoporos, för dem som vill välja, för dem som har en egen önskan om hur de vill bo. Man skulle hjälpa dem som kanske har en annorlunda önskan än vad som normalt passar in i kommunen. Det skulle jag vilja lova stockholmarna efter valet 2006, men jag skulle också vilja att Socialdemokraterna erkände att ni har svikit ytterligare ett vallöfte.

Anförande nr 78

A n n - K a t r i n Å s l u n d (fp): Herr ordförande, fullmäktige! Våra liv gestaltar sig olika, men två saker är helt säkra och de gäller för alla människor: Vi föds och vi dör. I början och slutet av livet är vi alla i behov av hjälp och beroende av andra människor om vi får leva tillräckligt länge. Hur livet ter sig under de aktiva åren styrs till största delen av individen själv, men en bra början och ett värdigt slut på livet är något som vi gemensamt måste känna stort ansvar för. Det är det som är själva kärnan i kärnverksamheten.

De fyra år då Folkpartiet hade makten och ansvarade för äldreomsorgen ökade resurserna med 1,3 miljarder, nästan 30 procent. Vi byggde 500 nya platser. Vi genomförde en valfrihetsreform i hemtjänsten och var på god väg att införa valfrihet även i boendet. Äldreombudsmannen inrättades. Dit kunde äldre och deras anhöriga vända sig för hjälp, råd och stöd.

I 2005 års budget med Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet vid makten satsas i princip inte en krona på äldreomsorgen. I själva verket håller man just nu på med omfattande smygbesparingar på nästan en halv miljard i stadsdelarna. Förra året var stadsdelarnas underskott i äldreomsorgen tillsammans 60 miljoner. Det måste man hämta in om det inte ska bli lika mycket i år.

Det saknas kompensation för löneökningar. Det blir cirka 200 miljoner. Majoritetspartiernas signaler om att äldreomsorgen inte är så viktig har nått ut till partikamraterna i stadsdelsnämnderna.

Visste ni som sitter här att beräkningar som gjorts av fullmäktiges utredningstjänst visar att stadsdelspolitikerna har använt sig av möjligheten att omprioritera mellan olika områden? Det har de gjort med 202 miljoner som ni i fullmäktige har anslagit till äldreomsorg. Det går till andra verksamheter. Totalt blir det 450 miljoner som på olika sätt måste sparas in i äldreomsorgen i år.

Märta som är 89 år och bor på Essinge äldreboende måste flytta för att ge plats för seniorboende och förskola. Avvecklingen skulle ske successivt, men nu får hon vara glad om hon får stanna över sommaren.

I Hägerstens verksamhetsplan står att det i äldreomsorgen pågår ett aktivt arbete med restriktivare biståndsbedömning och avveckling av lokaler.

I min stadsdel, Spånga-Tensta, skriver personalen i en verksamhetsuppföljning att de inte kan garantera kvaliteten vid fortsatta besparingar.

Det är inte lätt att bli gammal i Socialdemokraternas Stockholm. Bo på anvisad plats, annars kan du lika gärna vara kvar hemma. Politiken präglas av visionslöshet och besparingsiver. Glädjekalkyler kring en minskande befolkning leder, som vi just hörde, till fortsatta nedskärningar. Politiker och tjänstemän bestämmer var vi ska bo. Hjälp för den som inte klarar sig själv är njugg och sätts på sparlåga.

Är det det ni kallar folkhem? Det är tydligen inte till för dem som har byggt upp det.

Anförande nr 79

C h r i s t o p h e r Ö d m a n n (mp): Herr ordförande. Fullmäktige! Jag tycker att det är ett bra initiativ att ha en temadebatt om äldreomsorgen. Det är ju ett tema som berör oss alla, om vi har tur och inte förolyckas på livets väg.

Förutsättningen är ju också att vi blir så gamla att vi stöter på en lång rad svårigheter. Mycket är sådant som vi tidigare inte alls haft svårt med. Dagens och morgondagens pensionärer kommer med all sannolikhet att ha större krav på samhället än tidigare generationers. Detta kommer att ställa höga krav på kommunens omsorg.

De nya pensionärerna kan förväntas vilja hålla sig aktiva så länge som möjligt. Detta behöver vi möta och underlätta genom att till exempel erbjuda relevanta lokaler till olika föreningars aktiviteter. De pigga äldre kan också, likaväl som studenter, i framtiden visa sig vara en extra tillgång på arbetsmarknaden.

Som äldre kommer vi att få en snabbt eller långsamt nedsatt fysisk förmåga. Vi kommer att höra sämre, se sämre, gå sämre. Några av oss kommer inte att vara så uppdaterade i huvud och intellekt att vi själva kan lösa de problem som uppstår – dagliga eller av mer långsiktig strategisk art. För detta behöver vi hjälp på olika sätt. Det är här kommunens omsorg ska komma in.

Eftersom åldrandet påverkar individen på olika sätt och i olika takt är det viktigt att få hjälp i rätt tid. För detta krävs att den personal som arbetar med de här frågorna får tillräckligt med tid för att träffa de äldre så att de kan göra rätt bedömningar. Sex timmars arbetsdag och fler anställda anser vi är självklara förutsättningar för detta.

I dagens högpresterande samhälle finns det risk för att de äldre blir ensamma och isolerade. När maken eller maken går bort förstärks detta ofta. Att få i sig tillräckligt med näring, det vill säga mat, utan trevligt sällskap är inte alltid så lätt. Mat ska vara lustfyllt. Som ensam gammal hemma, med bara hemtjänsten som tittar förbi som hastigast med en matlåda, främjas inte precis hälsa och livskvalitet. Det räcker inte. Det måste göras mer för att höja livskvaliteten för de äldre i samband med måltiderna. Maten bör lagas nära, vara nyttig och gärna ekologisk. De flesta av oss vill ha sällskap när vi äter.

Det är viktigt att sätta guldkant på vardagen när man är äldre. Frivilligorganisationerna har här en viktig uppgift, men även kommunerna ska hjälpa till.

Vi arbetar för att alla äldre ska ha rätt att komma ut några eller i varje fall en gång i veckan, speciellt om man till exempel bor på ett boende för dementa. Vi i den röd-gröna majoriteten har avsatt konkreta extra medel till våra stadsdelar i 2005 års budget för att alla äldre ska kunna komma ut. Vi vill poängtera att vi gröna ser det förebyggande arbetet som oerhört viktigt om vi ska kunna lyfta den enskilda människans möjligheter genom hela hennes liv.

Med detta, herr ordförande, vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut i de olika delarna.

Anförande nr 80

E w a S a m u e l s s o n (kd): Ordförande, fullmäktige! Socialdemokraterna har glömt de äldre. Det finns ingen socialdemokrat som för de äldres talan, hörde jag en s-ansluten medlem säga till mig häromdagen.

Socialdemokraterna talar gärna om hur framtiden ser ut och kommer med statistik när det gäller äldreomsorgen. Jag vill gärna att vi lyfter frågan om de äldre här och nu.

Bara någon timme innan jag gick hit till fullmäktige fick jag ett telefonsamtal från en kvinna som berättade om sin svärmor som finns på ett servicehus här i Stockholm. På det servicehuset hade man länge haft en fredagsaktivitet. Svärmodern är 101 år. Hon blir 102 om några veckor. Man har glatt sig åt dessa fredagsaktiviteter, men nu skulle man inte få ha kvar lokalen längre. Man skulle möjligen kunna få en lägenhet på 30 kvadratmeter där man inte fick plats med den gymnastik och andra aktiviteter man hade.

På det sättet finns det risk att de äldre som också är dementa ökar sin demens och att den fördjupas.

Trots tomma lägenheter får de äldre nej när de söker till servicehus. Om de är så skröpliga att de är halvvägs på väg till himlen kanske de kan få en plats i ett servicehus. Nej, nu är det seniorbostäder som gäller.

Man kan undra varför man forcerar detta. Att det är en besparing talar man inte om för de äldre, men så är det ju i verkligheten.

Äldre bor ensamma i sina lägenheter. Jag har tidigare berättat om de vykort som jag får. De är skrivna med darrig hand och berättar om ångesten på nätterna och ensamheten på dagarna.

Biståndsbedömningen är minutiös men utreglerad och detaljerad. Jag läste i Nollåttan - en tidning som visserligen är för handikappomsorgen – om en person som vill ha sina skjortor strukna. Han fick höra att det räckte med en skjorta eftersom det var på söndagar som han hälsade på sina släktingar, och det räckte väl att ha struken skjorta då. I övrigt hänvisade man till att det finns strykfria skjortor att köpa.

En annan skulle bedömas för hur lång tid duschen skulle ta. Eftersom han hade råkat ut för håravfall tidigare menade man att det gick åt kortare tid till duschningen för hans del. Man talade om hur många minuter som nu skulle gälla.

Så ser det ut även i våra äldreboenden. Det är kränkande för de äldre att ha denna minutiöst reglerade biståndsbedömning. Det är också en oerhörd stress för personalen i hemtjänsten som ska ränna runt till våra äldre och känna stressen hela tiden, i stället för att någon gång få sitta ned och möta de behov som de äldre själva talar om att de har.

Anförande nr 81

L i l i a n F a l c k b ä c k (s): Herr ordförande, fullmäktige! Vilka är de äldre? När blir man gammal? Som Monika Lindh sade blir de äldre allt friskare och lever längre. Många pensionärer kan leva ett bra liv och kan göra allt det trevliga som de har planerat för. Men jag vill tala om dem om inte har den möjligheten.

Alla har inte hög pension. Många är ensamstående, kanske sjuka och utan anhöriga. Det är bra med förebyggande hembesök hos personer över 80 år som inte har någon hemtjänst. Det är viktigt att de äldre får information om vilken hjälp och vilket stöd som finns i stadsdelen. Ensamheten är svår att bära för många. Jag håller med flera som har yttrat sig här.

Hemtjänsten har inte tid med någon social kontakt. De så kallade matlådorna är av skiftande smak och kvalitet. Maten kan ju tillagas med en extra smörklick och lite grädde, om man har tid. Men att äta i ensamhet ger ingen matlust.

De flesta olyckor sker i hemmet. Alla stadsdelar skulle behöva en så kallad fixarmalte som kan hjälpa till med olika saker, och sådana finns ju redan på flera håll.

Vi socialdemokrater i Stockholm har frågat äldre medlemmar över 65 år om deras tankar om äldreomsorgen. En av de viktigaste frågorna handlar om trygghet, ett värdigt liv och en värdig vård när det behövs. Det är också viktigt att kunna gå ut och känna sig trygg både dagar och kvällar. Det behövs en fungerande snöröjning. Hemtjänsten borde ha mer tid för lite samvaro. Utifrån eget val borde alla få det boende som de önskar. Det bör exempelvis byggas hissar i de gamla hus som saknar sådana. Detta är frågor som vi tar på allvar. Och vi har inte glömt de äldre, Eva Samuelsson.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 82

E v a S a m u e l s s o n (kd): Jag blir så förvånad, Lilian. Du och jag har pratat flera gånger, och vi är överens i väldigt många av dessa frågor. Men allt det du räknar upp beskriver ju hur verkligheten ser ut i dag. Hemtjänsten hinner inte med. De gamla får inte den extra lilla klicken smör som du pratar om och så vidare. Vad gör du då för att se till att det blir så som du önskar att det borde vara, nu när du har chansen och finns med i majoriteten?

Anförande nr 83

L i l i a n F a l k b ä c k (s): Ja, jag finns med i majoriteten. Vi diskuterar ständigt dessa frågor och försöker att förbättra ute i våra stadsdelar. Det får vi alla hjälpas åt med. Frågan får inte vara död för det. Jag jobbar med den. Som du vet är jag inget borgarråd.

Anförande nr 84

H e l e n J ä d e r l u n d E c k a r d t (fp): Det är mycket glädjande att så många av oss blir så mycket äldre i dag. Om man ska ha en vision för äldreomsorgen i framtiden måste man utgå ifrån varje människa oavsett ålder. Vi måste få vara dem vi är, oavsett om vi är i behov av äldreomsorg eller av annan vård och omsorg. Man måste se varje människa, utgå från behoven, önskemålen och den vård och omsorg som människor behöver. Om vi lyckas att jobba efter det kommer vi att kunna ge en bra vård och omsorg av hög kvalitet till våra äldre, och vi kommer att få i gång den utveckling som Folkpartiet så gärna vill ha.

Vi har väckt motioner om uppsökande verksamhet, och de hänger direkt ihop med detta. De äldre måste kunna känna trygghet, även om de i dag kanske inte är i behov av äldreomsorg. Man ska ändå veta var man kan få hjälp. Man ska kunna vara trygg och veta att det finns vård och omsorg den dag som man behöver det.

Vi har också väckt en motion om utarbetande av ett dokument som man kan fylla i, just för att uppnå detta att varje människa ska få hjälp och stöd utifrån den egna personen och de behov och önskemål som man har. Vi är mycket glada över att motionen har fått ett väldigt positivt mottagande. Vi vill att alla stockholmare som vill ska kunna fylla i ett sådant här dokument.

Vi är dock väldigt oroliga för äldreboenden i Stockholm. Resurserna har prioriterats ned, och det drabbar de äldre ute i stadsdelarna hårt. Det gäller såväl vården och omsorgen som valfriheten och möjligheten att flytta mellan olika stadsdelar. Vi byggde ut med 500 platser under föregående mandatperiod. Nu har vi sett att 2 000 platser har försvunnit under två år. I vissa stadsdelar ökar antalet äldre. Där har man ändå en mycket stor besparingsiver som gör att antalet platser minskar.

Jag ska ta upp Hässelby-Vällingby som exempel. Där har man omvandlat i mycket snabb takt, trots att antalet äldre och behoven ökar. Jag fick ett brev i dag från en dotter vars mamma bor i Hässelby. Mamman heter Elsa och är 85 år. Hon har de flesta krämpor som man kan ha. Dottern skriver: Hennes meritlista och lista över krämpor är lika lång som önskelistan till tomten, men hennes tyngsta skäl är att hon är så socialt isolerad. Hon har inga vänner kvar i livet. Ändå får hon nej till servicehus.

I Hässelby-Vällingby råder det en restriktivare biståndsbedömning. Det står svart på vitt gång på gång. Är det riktigt att Elsa, 85 år – trots att hon ramlar, svimmar och är väldigt otrygg hemma – som vill komma till ett servicehus gång på gång får nej? Vi tycker inte det. Stockholmarna måste få en bättre äldreomsorg.

Anförande nr 85

E v a O i v i o (s): Helen, du nämnde ett brev, och jag utgår ifrån att det var från Hässelby gårds äldreboende. Okej, då har jag missförstått det hela. Annars har man där ett väldigt fint aktivitetscentrum och en bra rehabiliteringsenhet. Okej, då avstår jag.

Anförande nr 86

M a r g a r e t a B j ö r k (m): Ordförande, fullmäktige! Har någon av er sökt på ordet äldreomsorg på stadens hemsida? Jag har gjort det, och då fick jag ungefär 200 träffar. Men ingenstans talades det om vilka äldreboenden som fanns, vilken inriktning det var eller hur många platser det fanns. Detta måste vi naturligtvis ändra på.

Äldreomsorgen måste i mycket högre grad än i dag ta hänsyn till människan och människans val. Även äldre personer är individer och ska inte buntas ihop i grupper där gruppens behov bestäms utifrån politiska system. Så är fallet i dag.

Våra äldre ska ha en självklar rättighet att välja både omsorg och vem som ska utföra den. En Sifundersökning från januari i år visar att 79 procent anser att det vore bra om det fanns större möjlighet att själv välja äldreboende, och 60 procent ville kunna välja hemtjänst.

En faktisk valmöjlighet kräver först och främst att det finns alternativ att välja mellan. Men det krävs också att det finns möjlighet att få information om de olika alternativen. Utan information blir valfriheten en chimär. Så är det i Stockholm i dag. Min egen sökning på hemsidan bekräftar detta.

Det finns inte någon överblick över vilka alternativ som finns att tillgå och var det finns lediga platser i Stockholm, inte ens för biståndshandläggarna som ska följa

stadens enstaka-plats-avtal. Än mindre finns det någon möjlighet för de äldre och deras anhöriga att på ett enkelt och lättöverskådligt sätt få information om utbudet av äldreboenden i staden.

Vi kan använda hur fluffiga och fina ord som helst såsom informationsutbud och konsumentmakt, men någon sammanfattande information om äldreomsorgen finns inte. Ska vi ha konsumentmakt i Stockholm måste information och möjligheter att jämföra befintligt utbud bli mer än tomma ord även för våra äldre.

En sak som vi alla verkar att vara överens om är att äldreomsorgen ska ha en hög kvalitet. Trots denna enighet saknas det ett tekniskt verktyg för att man ska kunna kvalitetssäkra äldreomsorgen och jämföra olika verksamheter.

Jag måste också säga att det är under all kritik att Sveriges huvudstad och största kommun inte har en informationsteknik som möjliggör för medborgarna att jämföra de särskilda boenden för äldre som finns att tillgå. Varför finns det helt enkelt inte en hemsida för äldreomsorgen, en äldreomsorgskatalog, där alla intresserade kan få information om befintliga verksamheter, antalet platser, inriktning med mera? Tekniken finns redan i grannkommunen Nacka som har sjösatt ett motsvarande system. Det fungerar alldeles utomordentligt och utvecklas hela tiden.

Det naturliga steget måste därför vara att skapa en informationsplattform, en hemsida, en äldreomsorgskatalog som gör det möjligt för alla att på ett enda ställe enkelt finna information om olika äldreboenden, se deras kvalitet och se om det finns någon plats ledig.

Upp till bevis, säger jag nu till Margareta Olofsson och majoriteten i Stockholm! Eller vill ni inte ge de äldre möjligheter att välja och skaffa sig en samlad jämförbar information om de äldreboenden som finns i staden? Ni vill väl ge konsumentmakt även till våra äldre medborgare?

Anförande nr 87

Å s a Ö c k e r m a n (mp): Jag blev faktiskt imponerad när jag som ny kommunfullmäktigeledamot häromdagen tittade på hemsidan och såg något som heter Serviceguiden. Där fanns information om allt från simhallar till äldreboenden, och man kunde också söka där. Jag sökte på ordet hemtjänstutförare. Man kunde markera i rutor om man var intresserad av privata, kooperativa eller kommunala utförare. På någon minut fick jag massor av träffar. Jag blev mycket imponerad. Det är klart att det kan bli bättre, men där hittar man mycket.

Anförande nr 88

M a r g a r e t a B j ö r k (m): Det förutsätter ju att du vet precis i vilken stadsdel du bor. Du ska hitta i det politiska systemet. Men det som finns där är ju i princip en telefonkatalog.

Vi vill ha allt samlat på ett ställe, och det ska också gå att jämföra mellan olika boenden. Man ska kunna se vilka platser som finns tillgängliga, vilka kvalitetsundersökningar som är gjorda och vilka klagomål som det finns. Man ska inte behöva gå

in och titta i det politiska systemet, som det är nu, för att kunna hitta någon form av information. Dessutom finns det inte information om varje ställe om man går in och tittar på det sätt som du har gjort.

Anförande nr 89

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Det är väl alltid bra om man kan se över hemsidan, Margareta Björk. Men går man in där kan man få reda på var alla äldreboenden ligger i hela staden utan att man behöver hålla koll på att man bor i till exempel Enskede-Årsta, som jag gör. Då får man den överblicken.

Men det är en bra idé att man ser över och ser vad som kan förbättras på våra hemsidor. Staden är nog inte den främsta experten på det, det tror inte jag. Men jag reagerade när du tog upp Nacka som ett utmärkt exempel. I den förlängningen hoppas jag att du inte tycker att Nacka är något bra exempel eftersom 60 procent av dem som väljer i Nacka får inte sitt förstahandsval beviljat. Det är bara 40 procent som får det. I Stockholms stad fick mindre än 0,5 procent fick nej på sin ansökan om att få flytta till en annan stadsdel på grund av olika skäl.

Jag hoppas att du inte tycker att vi ska ta över de idéerna från Nacka som har en så dålig service.

Anförande nr 90

M a r g a r e t a B j ö r k (m): Jag pratade endast om äldreomsorgskatalogen. Det är bra att Margareta Olofsson gärna vill titta på det här. Jag och borgarrådet Nordin har i dag lämnat in en motion om detta, och då förutsätter jag att blir en ganska snabb behandling av den motionen.

Anförande nr 91

M o n i k a L i n d h (s): Jag hade nog trott att Margareta Björks anförande skulle beröra något mer än en eventuell hemsida. Jag kan försäkra dig om att det inte finns några större svårigheter med att uppdatera och modernisera hemsidor. Men den information som du efterfrågar kan inte alltid ges på hemsidan eftersom det finns ganska många privata utförare i äldreomsorgen och de väljer vilken information som de vill lämna.

Men du har alldeles rätt i att man kan organisera en väldigt bra informationsplattform för äldrefrågor. Men det jag hade hoppats att du skulle beröra vara även detta med den centraliserade biståndsbedömningen, privatiseringen och konkurrensutsättningen av äldreboenden, skattesänkingspolitiken och lite annat.

Anförande nr 92

M a r g a r e t a B j ö r k (m): Jag återkommer till det, Monika. Skillnaden mellan Stockholm och Nacka är att i Nacka finns det valfrihet även när det gäller särskilda boendeformer. Det har ju inte kommit till Stockholm ännu. Under kvällens lopp kanske vi kan få höra lite mer om vad Miljöpartiet tycker i den frågan.

Anförande nr 93

Eva Samuelsson (kd): Ordförande, fullmäktige! Då hänger jag på där debatten slutade. Alla äldre har ju inte datorer och Internetuppkopplingar. Därför har jag i dag väckt en motion med rubriken *Äldreomsorgen direkt*. Likt sjukvårdsupplysningen skulle det finnas ett telefonnummer dit man kunde ringa för att få veta hur man ska gå vidare för att få mer detaljerade upplysningar.

Om man vill veta hur ett samhälle fungerar ska man ta reda på vilka satsningar som görs på barn, ungdomar och äldre. Vänstermajoriteten lyfter gärna fram de satsningar som man gör på barn och unga, och det kan kanske vara gott nog. Men vad ger vi för signal till de unga när de samtidigt ser hur vi behandlar våra äldre? De får då veta vilket samhälle som väntar dem själva framöver. I dag utgör inte mycket av det som sker för de äldre någon förebild. Det gäller både eget boende och äldreboenden.

Det samhälle som vi har präglas mycket av omhändertagandeperspektiv. Medborgarna är objekt och föremål för andras godtycke. Inte minst gäller detta våra äldre. Många av de äldre som har betalat sin skatt och planerat för ett servicehusboende ges nu inte ens chansen fastän de är över 85 år. Jag vet, Margareta, att det inte är åldern i sig som är det avgörande, men jag tycker ändå att man skulle kunna lyfta fram den gruppen av människor som inte är så stor och se generöst på dem som ansöker om ett servicehusboende.

Jag har fått flera samtal från äldre som har fått höra av stadsdelnämnden att det inte är någon idé att man ens söker. Då undanröjer man ju möjligheten att överklaga. Det är helt förskräckligt att man säger på det viset. Det finns tomma platser i dag. Varför kan då inte det fåtal som det handlar om få sin ansökan beviljad? Vi vet att det inte är några horder som kommer att söka. De allra flesta vill bo kvar hemma. Men de som söker och är 85 år eller äldre kunde väl bedömas lite mer generöst?

Jag har i dag i en artikel ställt några frågor till borgarrådet som jag gärna skulle vilja ha ett lite mer fördjupat svar på. Det handlar om forceringen. Är du nöjd med den forcering som sker av omvandlingen av servicehusen? Jag har hört sjuksköterskor berätta att äldre under tvånget att flytta har avlidit under tiden. Borde inte en mer generös biståndsbedömning kunna göras när det gäller 85-plussarna? Borde vi inte kunna sätta oss ned tillsammans och se över den minutreglerade och detaljerade biståndsbedömningen för att se hur den ska ske framöver?

Anförande nr 94

Borgarrådet Olofsson (v): Ordförande, fullmäktige och Eva Samuelsson! Du kommer självklart att få svar på dina frågor i ett längre inlägg. Men det som är intressant är att du både i ditt första och i ditt andra inlägg säger att de äldre får nej på sin ansökan om att flytta till servicehus.

Eftersom jag läser alla rapporter som vi får med jämna mellanrum kan jag tala om för dig att under 2002 – som var er majoritets sista år – fick 386 personer avslag på sina ansökningar om servicehusboende. 2004 var det 115 personer som fick avslag. 115 personer är faktiskt något mindre än 386, och antalet fortsätter nu att sjunka. Jag tycker att man ska till sig dessa siffror och inte göra sig till tolk för ett system som

inte finns. På det viset hetsar man också upp många äldre. Du har farit med vissa vidlyftiga osanningar, och det tänker jag återkomma till.

Anförande nr 95

E v a S a m u e l s s o n (kd): Statistik kan man ju använda som man vill, det vet vi ju. Om det nu är så som jag ofta får höra av äldre att de inte ens kan, bör eller får ansöka är det klart att de inte hamnar i statistiken över antalet avslag.

Anförande nr 96

E v a O i v i o (s): Ordförande, fullmäktige! Det finns förebilder, Eva Samuelsson, och de blir fler. Låt oss se. Där går de, Kalle och Matilda, ett äldre par som har sökt sig till skuggan under kastanjerna. Titta så fina de röda vinbären ser ut, hör jag honom säga till sin fru. Vill du smaka lite av dem, Matilda? Makarna är på promenad i Sinnenas trädgård, denna bedövande vackra sensommaroas vid ett äldreboende. Det är något att vara stolt över i vår stad.

De fortsätter sin vandring förbi skugglunden och sätter sig på en undanskynd bänk för att ge tanken en lugn stund. För Kalle är Matildas rullstol någonting nytt så han är försiktig, men det är någonting annat att gångträna under de 120-åriga kastanjerna i oasen än i äldreboendets inomhuskorridorer.

Denna målade sensommarbild fanns i mitt huvud när vi socialdemokratiska politiker anordnade ett möte på Blackebergs äldreboende under vintern 2002. Syftet med mötet var att informera medborgarna i Blackeberg om de blivande flyktingbostäderna i området.

Äldreboendet, som vågade gå emot kritikerna och välkomnade flyktingbostäderna, kom med en idé på mötet. De föreslog att man skulle inrätta en gemensam trädgård mellan flyktingbostäderna och äldreboendet, en gemensam mötesplats. Detta kunde bli ett lyft för området och samtidigt fylla många mänskliga behov.

Alla på mötet, inte minst Stiftelsen hotellhem som var förvaltare av flyktingbostäderna, var mycket positiva till idén. Det var det mötet som ledde till den motion som jag nu tar upp. I dag, tre år efter det att mötet ägde rum, har landskapsarkitekten presenterat planerna på en ny Sinnenas trädgård mellan Blackebergs äldreboende och flyktingbostäderna.

I dag vet vi att gatu- och fastighetsnämnden har anslagit samma summa som Sabbatsbergs Sinnenas trädgård kostade, cirka 1 miljon kronor, för en sådan trädgård. Upphandlingen är slutförd, och spaden ska sättas i marken till hösten. Det är fantastiskt och en förebild.

Ordförande! Utan vårt initiativ till detta möte, utan vår motion hade denna trädgård inte kommit till stånd.

Jag yrkar bifall till förslaget om en Sinnenas trädgård vid Blackebergs äldreboende. Jag yrkar bifall till flera Sinnenas trädgårdar vid stadens äldreboenden. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 97

E v a S a m u e l s s o n (kd): Ja, Eva, det är fantastiskt att höra din berättelse. Jag vet att det finns förebilder i vår stad. Jag besöker alla stadsdelsnämnder och har nu snart avverkat alla 18. Men det hjälper ju inte. När det gäller mobbningsfrågor är en mobbad elev en mobbad elev för mycket, och en äldre som inte har fått sina behov tillgodosedda är en äldre för mycket. Det är därför som vi måste fortsätta kampen för att se till att vi når alla äldre och att de får omsorg utifrån de behov som de har.

Anförande nr 98

E v a O i v i o (s): Man bygger inte upp en bra äldreomsorg över en natt, utan man får gå steg för steg och göra förbättringar. Det är fantastiskt att det inte bara är denna Sinnenas trädgård som är på väg att förverkligas. I veckan kom det fram att även Hässelby äldreboende kommer att inrätta en trädgård. Det är fantastiskt för de äldres utevistelser. Så vi fortsätter kampen hela tiden, Eva.

Anförande nr 99

A b i t D u n d a r (fp): Ordförande, ledamöter! Förra veckan hade vi möte i stadsdelsnämnden i Hägersten. Jag har aldrig sett så många äldre i sammanträdessalen, och de visade sitt missnöje med äldreomsorgen och framför allt med utvecklingen i Hägersten. Alla oavsett pensionärsorganisation var verkligen oroliga över den situation som de befinner sig i. Den bild som majoriteten målar upp här stämmer inte i Hägersten.

Jag har blivit uppringd av en av pensionärsorganisationerna. En 90-åring har fått avslag på sin ansökan om att få komma till ett servicehus. I Hägersten har man tidigare diskuterat att omvandla servicehusen till seniorboende med hänvisning till att man har så många tomma platser. Gång på gång får de äldre avslag.

Det sprids också muntligt bland de äldre att det inte är någon idé att lämna in någon ansökan eftersom de ändå kommer att få avslag. Det innebär att detta inte kommer vare sig till tjänstemännens eller till vår kännedom.

Tillsynsrapporter från länsstyrelsen har visat att det sociala inslaget i vardagen i Hägersten har blivit försämrat på grund av det ekonomiska läget. De äldre får inte ens komma ut på promenader. Man får inga mänskliga kontakter. Även tjänstemännen i vår förvaltning har pekat på denna situation i en rad olika rapporter, inte minst i verksamhetsplanen och i verksamhetsberättelsen.

Detta innebär att bilden för Hägersten har blivit mycket dålig. Den stämmer inte. Hägersten har alltid klarat sig oavsett vilken majoritet det har varit, men under den här majoriteten har Hägersten tyvärr blivit en av de värsta stadsdelarna, framför allt för de äldre. Det verkar inte heller som att det kommer att bli bättre med tanke på det nya resursfördelningssystemet som ska träda i kraft 2006. Då blir det den ekonomiska situationen ännu värre. Det kommer i sin tur att leda till försämringar för de äldre.

Detta är verkligheten. Ni sjunger helt andra sånger som inte alls har med verkligheten att göra.

Anförande nr 100

M o n i k a L i n d h (s): Du slänger ur dig lite slarvigt att det kommer att bli ännu värre med tanke på resursfördelningssystemet. Det nya resursfördelningssystemet som trädde i kraft den 1 januari i år innebär att 6 miljoner omfördelas av en budget som omfattar 6 miljarder 105 miljoner. Det blir alltså en väldigt liten förändring i resursfördelningssystemet när det gäller äldreomsorgen därför att det är så mycket fasta inslag i det systemet. Däremot är det den demografiska utvecklingen som gör att resursfördelningssystemet fördelar resurser på ett annat sätt.

A b i t D u n d a r (fp): Nej, jag slänger inte ur mig någonting. Jag beskriver verkligheten i Hägersten utifrån det nya resursfördelningssystemet som fullt ut kommer att träda i kraft 2006. För Hägerstens del innebär det en total minskning med 20 miljoner. Detta påverkar naturligtvis resurserna i Hägersten, och det försämrar för skolor, äldreomsorg och så vidare. Det är inte något som jag slänger ur mig, utan detta är verkligheten. Den totala siffran stämmer inte när det gäller Hägersten.

Anförande nr 101

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Jag tänkte också ta upp resursfördelningssystemet. Jag vet inte riktigt om vi pratar om samma saker. Resursfördelningssystemet för äldreomsorgen trodde jag att alla partier, inklusive Folkpartiet, var överens om. I den omfördelning som ändå sker över staden får några naturligtvis lite mer pengar och andra lite mindre. Det är ju det det handlar om. Men det systemet är väl ett av de bättre systemen, där vi faktiskt har lyckats förfinat det hela.

Poängen är att vi delar in i åldersgrupper när det gäller de högre grupperna. Det har vi inte gjort tidigare. Det är där de största behoven finns och det är där kostnaderna är som högst. Detta gynnar de stadsdelar som har många äldre äldre. Andra stadsdelar, som har lite yngre äldre, fick lite mindre i omfördelningen. Några fick mindre också därför att de helt enkelt har ett minskat antal äldre.

Anförande nr 102

A b i t D u n b a r (fp): Jag menade att situationen nu för Hägersten innebär att vi har dålig ekonomi. Pengarna räcker inte till. Jag gav bara några exempel. 2006 kommer att innebära ännu en försämring när det nya fördelningssystemet träder i kraft. Jag diskuterade inte specifikt just detta, men helheten för Hägersten innebär dålig ekonomi. Det kommer naturligtvis att påverka även äldre. Jag försöker säga att det inte kommer att bli bättre, utan att det kommer att bli ännu värre för Hägersten jämfört med i dag.

Anförande nr 103

A n n - K a t r i n Å s l u n d (fp): Vi i Folkpartiet ser, som ni vet, med stor oro på besparingarna. I stället för smygbesparingar vill vi ha en ny offensiv satsning i linje med vad som skedde så framgångsrikt under den förra mandatperioden. Vi vill att valfriheten ska utvecklas till att omfatta även var man vill bo. Då har vi det här med stadsdelsarresten. Den måste omedelbart upphöra. Margareta Olofsson påstår att det inte finns någon stadsdelsarrest, och att om den ändå finns så gör stadsdelarna rätt i att fylla sina tomma platser. Du säger att det handlar om ½ promille, men i interpel-

lationssvaret står det att det är någonting på 2 procent. Du får väl träna dig lite i att räkna!

Oavsett vilken siffra det slutar på så är detta den allra viktigaste frågan och det som bekymrar alla människor mest, om man pratar med äldreombudsmannen. Anledningen till att inte siffran är högre är helt enkelt att människor får reda på att det inte är någon idé att de söker någon annanstans eftersom de inte kommer att få någon annan plats. Det är då de ringer till äldreombudsmannen.

Vi kräver också en översyn av den hårdnande biståndsbedömningen, och vi säger nej till omvandling av servicehusen av rena besparingsskäl. De seniorboenden som finns i dag har blivit servicehus utan service, som jag sade förut. Det allra värsta tycker jag egentligen är smygbesparingarna. Jag undrar, Margareta Olofsson, om du tycker att det är rätt och bra gjort av stadsdelarna att man omfördelar 202 miljoner av fullmäktiges anslag till äldreomsorgen.

Jag skulle vilja fråga Monika Lindh, som förra året hade 11,4 miljoner i underskott i sin stadsdel Skarpnäck och som dessutom i år tar bort över 9,6 miljoner från äldreomsorgen till annan verksamhet: Är det på det sättet som ni bedriver äldreomsorgspolitik?

Anförande nr 104

M o n i k a L i n d h (s): Jag tänker inte föra någon debatt med dig om Skarpnäcks budget, för då tror jag att vi skulle kunna hålla på hela kvällen. Jag tror ändå inte att det skulle bli ett så meningsfullt samtal eftersom du inte vet så mycket om Skarpnäcks budget.

Men jag ska försvara stadsdelarnas rätt att omfördela. Resursfördelningssystemet är ett tekniskt sätt att fördela pengar till stadsdelarna. Sedan är det stadsdelarnas suveräna rätt att omfördela och omprioritera utifrån sina egna behov och utifrån sina egna lokala förutsättningar. USK-prognoser och annat kan säga en sak, men de egna stadsdelskunskaperna är ett betydligt känsligare och bättre instrument. Därför är det inte alls fel att man omfördelar.

Anförande nr 105

A n n - K a t r i n Å s l u n d (fp): Monika Lindh! Ni har i alla fall tagit bort 700 miljoner från hemtjänsten. Jag antar att ni inte tycker att man behöver det hos de äldre i Skarpnäck.

När det gäller de siffror som jag har så behöver jag inte känna till så mycket om er budget, utan det är fullmäktiges utredningstjänst som har kartlagt detta och sett att ni tar bort 9,6 miljoner. Jag måste tolka det som du säger till mig här att man inte behöver dessa pengar, utan att de gamla i Skarpnäck har det tillräckligt bra ändå.

Anförande nr 106

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Ann-Katrin Åslund! Jag sade mindre än 0,5 procent, alltså ½ procent, av den enkla anledningen att jag i dag fick den uppgiften. Därför

ändrade jag den. Interpellationssvaret är ju lite äldre. Jag hade nog sagt det då också i så fall. Det är alltså anledningen. Av det skälet tycker jag nog inte att man kan säga att det finns stadsdelsarrest i den meningen.

Jag tycker också att det är lite märkligt att det i debatten gång på gång återkommer att siffrorna inte är sanna och inte stämmer. Folk frågar inte, de vågar inte söka och de hör av kompisar att det inte är någon idé och så vidare. Så säger man här. Det är mycket märkligt att använda sig av en sådan taktik bara för att de siffror som vi visar och som vi kan visa inte stämmer med den övertygelse som ni har och med den propaganda som ni sprider. Jag tycker att det är viktigt att man av omsorg om de äldre är korrekt med sin information även som politiker. Det är också därför vi tar fram underlag med jämna mellanrum – för att se vad som kan göras och förbättras.

Anförande nr 107

A n n - K a t r i n Å s l u n d (fp): I fredags eftermiddag pratade jag med äldreombudsmannen och frågade vilka de viktigaste frågorna är och vad det är som människor ringer om mest. Hon svarade mig att det som människor frågar om allra mest – och de ringer ofta till henne – är att de är så bekymrade över att de själva inte har möjlighet att påverka var de vill bo. Det kan handla om att man vill bo nära någon anhörig i andra delen av staden, men det kan också hända att man vill bo kvar i sin hemmiljö. Man kanske har flyttat till något annat ställe trots att det finns ett boende i närheten, men som kanske inte är kommunalt. Så ser det ut.

Jag har fortfarande inte fått svar på om du tycker att det är okej att 202 miljoner tas från stadsdelarna och från äldreomsorgens budget. Om du tycker det så var det kanske lite felbudgeterat i fullmäktige. Då ska ni väl stå för det och inte låtsas att ni vill satsa 202 miljoner mer!

Anförande nr 108

B i r g i t t a H o l m (m): Ordförande, fullmäktige! Margareta Olofsson sade i sitt inledningsanförande att det finns en del som tycker att de äldre är ett bekymmer. Det är inte de äldre utan äldreomsorgen som är dagens bekymmer i Stockholm. Stadsdelsnämnderna omfördelar och inför en massa konstiga projekt och jippon. I Farsta har vi en tvättstuga i Hökarängen som slukar pengar – i och för sig inom stadsdelsförnyelsen – medan de äldre inte får den vård och den omsorg som de behöver.

Fler blir multisjuka och bor hemma. Dessa klarar inte av att vara med på aktiviteter, som Christopher Ödmann pratar om. Varje gång en person har behov av att komma ut blir det problem. Det blir krig med dem som jobbar.

Miljöpartiet tycker att vi ska ha ekologisk mat till en viss procent. Det har man skrivit i sin budgettext. Hur man ska göra det förstår jag inte riktigt. Hur har man tänkt sig att använda ekologisk mat? Lilian skulle kanske kunna tala om för Miljöpartiet hur det är i Farsta – i vår stadsdelsnämnd. Där har vi ingen ekologisk mat. Där har vi matlådor som görs i Sala och transporteras till Farsta.

För vem ska det vara promenader? Inte för dem som är multihandikappade och sjuka, som jag möter i min vardag. De har inte varit ute på årtal, utan de ligger fastfästrade vid sina sängar.

Hemtjänsten ska springa fortare. Det ska vara sex timmars arbetsdag. Var finns säkerheten och kontinuiteten? Det har vi pratat om tidigare här i dag.

Det gäller också den lustfyllda maten, som lämnas – om man nu över huvud taget får någon mat. Beställningarna ska ju göras en vecka eller tio dagar i förväg, och i alla fall i Enskede-Årsta, där jag verkar, kommer det ofta fel matlådor till fel personer. Tvätten kommer också fel. Kalsongerna kommer till fru Hansson och trosorna till herr Svensson.

Nej, man får väl se till att man som i Årsta har driftiga anhöriga som tillhör det stora partiet. De skrev nämligen ett brev till en partikollega här i staden. Och då ska ni tro att det blev ett demensboende på två dagar! Då hade alla vi andra, med medicinsk expertis, gjort allt vad vi kunde i en vecka. Men det hjälpte ingenting, för biståndshandläggaren tyckte något helt annat. Det gäller att tillhöra rätt parti och ha rätt kontakter för att över huvud taget få någon möjlighet.

Alla vi andra får leva och hoppas att vi någon gång får rätt kläder och någon gång får rätt mat. Och det kanske vore trevligare att få maten någon annanstans ifrån än från Sala. Ni har totalt misslyckats med er politik. Det finns ingenting som stämmer i verkligheten för de äldre. Jag hoppas för de äldres skull att det blir en bättre politik 2006, och det kommer det att bli med en borgerlig politik.

Anförande nr 109

L i l i a n F a l k b ä c k (s): Birgitta Holm! Vilka underliga saker du kastar ur dig! När det gäller tvättstugan i Hökarängen så används halva till konstutställning. Den har blivit oerhört populär och omskriven i pressen. Det kanske du har läst. Den är bra.

När det gäller utevistelse kan jag svara dig angående Farsta sjukhem, som jag känner till oerhört bra. Det har vi nu övertagit i kommunal regi. Allting där har blivit bättre. Vi fick göra om allting från det privata som var under din tid. Där har vi utevister och personalen trivs. Allting är bättre. Du kastar ur dig en massa helt onödiga saker, tycker jag.

Anförande nr 110

B i r g i t t a H o l m (m): Det är väl bra att stadsdelsnämnden har en massa saker att göra om det finns pengar. Men nu finns det ju inga pengar! I och för sig går vår stadsdelsnämnd bara med tre fyra miljoner back, men det är väl för att vi lämnade ett överskott på 32 miljoner. Annars hade det väl gått med 23 eller 28 miljoner back i Farsta, precis som det gör i alla andra stadsdelsnämnder.

Visst blev det bättre på Farsta sjukhem, men det beror inte på att ni tog det åter i kommunal regi. Det beror på att ni plöjer ned ännu mer pengar. Det skulle ju vi också ha gjort. Vi hade naturligtvis inte förlängt avtalet utan vi hade gjort en ny,

ordentlig upphandling med mer pengar. Det är inte det kommunala återtagandet som har gjort detta, utan det beror på att ni har plöjt ned 14 eller 20 miljoner eller hur mycket pengar det nu är. Det är det som är skillnaden.

Anförande nr 111

Borgarrådet Olofsson (v): Birgitta Holm tog upp det här med maten. Jag tycker att det är lite intressant eftersom det är ganska länge sedan vi lade fram en skrivelse om att förbättra just mathållningen för de äldre. Vi fick då också ett svar på den skrivelsen, och fattade beslut om det nu på äldreomsorgsberedningen sist. Det blev så att vi ska anställa dietister. Man kan också läsa att andra har startat restaurang i sitt servicehus, och jag vet att man i flera av stadsdelarna också lagar maten hemma hos pensionärerna.

Det är en himla tur att jag känner så många pensionärer och äldre människor i den här staden som tycker att de har det bra! De tycker att det fungerar bra. Om jag bara skulle lyssna på den litanian som kommer från den andra sidan av salen så skulle jag tro att det var förfärligt. Men så är det faktiskt inte. Jag tycker också att det är intressant att man lyfter fram de här frågorna och även ser att det faktiskt finns mycket bra äldreomsorg i Stockholms stad.

Anförande nr 112

Birgitta Holm (m): Det är klart att det finns bra äldreomsorg också, och bra mat. Men det är tack vare den trogna personalen som jobbar och sliter som skållade troll. Det handlar om att man lämnar matlådorna i sitt hem. Man orkar inte äta, och man har inte någon hemtjänstpersonal som kan sitta kvar eftersom den ska springa i väg vidare. Det blir i stället en mikrad matlåda som inte har någon som helst näringssubstans. Det blir de här matlådorna som kommer från Sala. Man kan ju undra hur det är med den ekologiska transporten när maten ska fraktas från Sala till Farsta.

Anförande nr 113

Christopher Ödmann (mp): När det gäller ekologisk mat är det en ambition som vi har för att förbättra matkvaliteten i staden alltmer. Vi har vissa målsättningar som vi försöker nå. Det finns självfallet många saker kvar att göra. Men faktum är att i Köpenhamn har man nått upp till 50 procent ekologisk mat i sina verksamheter. Vi ligger en bra bit därifrån, så det finns i alla fall inte någon anledning att minska ambitionen att se till att maten blir allt bättre på olika sätt för de äldre, bland annat ekologiskt sett.

Anförande nr 114

Birgitta Holm (m): Nu brinner det i knutarna, för nu har ni inte lång tid kvar att regera innan vi tar över. Det behövs!

Jag undrar vad ni säger om de ökade transportererna i Miljöpartiet. Man transporterar ju matlådor från Sala till Farsta. Är det ekologi? Ni är ju för mindre transporter.

Anförande nr 115

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Jag tar det här med maten igen. Jag sa ju inledningsvis att många lagar maten. Man kan göra det! Den behöver inte åka från Sala. Det som var på tapeten i debatten var dessutom i Haninge. Jag vet också att i några stadsdelar kan den enskilde, den gamla, själv få välja om man vill att maten ska lagas, om man vill ha mat från en närbelägen restaurang eller om man vill ha en fryst matlåda för att man själv vill värma den senare och inte äta just när den kommer. Det ser självfallet lite olika ut i stadsdelarna.

Jag tänkte kommentera några av de inledningsanföranden som hölls eftersom jag inte har haft ordet ännu. Jag tror att jag ska börja med det här att man talar om hur förfärligt det har blivit i Stockholm. Det är förfärligt hur vi sparar pengar, tydligen! Vi som sitter i äldreomsorgsberedningen har fått en forskarrapport av Äldrecentrum. Jag kan inte begära att hela fullmäktigeförsamlingen har läst den, men i rapporten görs en jämförelse, och den bör man läsa för att ta till sig det hela. Då vet man vad man ska förbättra och förändra och vad man kan göra. Där kan vi tydligt se att om man gör jämförelser så är Stockholms stad bäst i landet. Staden har ökat sin hemtjänst mest av alla och ligger över riksgenomsnittet. Man har ökat hemtjänsten sedan förra mandatperioden. Det är väl gott! Det är ett bra betyg.

Det särskilda boende har också ökat. Där ligger Stockholm också över landet i snitt. I landet har det sjunkit. Ibland får man en känsla av att den debatt som förs allmänt i medierna på något sätt överförs till Stockholms stad fast den inte stämmer. Nu kommer någon ändå att säga att statistik kan ljuga, och det kan den naturligtvis göra. Men ibland säger man så bara för att man inte har lust att lyssna på den. Jag tycker att det är trevligt om man kan ta detta till sig. Det finns problem inom äldreomsorgen. Det tror jag vi alla vet om.

Ewa Samuelsson talade om forcering av servicehusen. Det är ett moratorium. Vi har stoppat det för att se till att det ska fungera, att bostäderna ska omvandlas och att det kommer fram seniorboenden med hyresrätt. Du vet att det är så, och därför förstår jag inte varför du står och säger så här. Du vet att det inte är någon forcering.

Dessutom kollade jag upp en sak i dag när jag läste din artikel. Det finns inte en kotte, inte en biståndsbedömare, som säger att det finns en tidsangivelse i deras biståndsbedömning. Det är ingen som känner till det.

Beträffande 85-åringarna sade jag även i min inledning att jag inte tycker att åldern i sig är ett skäl för att bo på ett servicehus. Jag tycker att det är biståndsbedömningen och behovet som ska avgöra om man ska bo där.

Anförande nr 116

A n n - K a t r i n Å s l u n d (fp): Margareta Olofsson! När du säger att hemtjänsten har ökat så är ju inte det så konstigt eftersom det är så många som nekas boende och i stället får lite hemtjänst. Det vet vi ju alla, så det är väl inget märkligt.

När du talar om forcering av servicehus så finns det i och för sig ett moratorium nu. Men när vi pratade om hemsidor och sådant kan jag konstatera att det är mycket fascinerande att Fristad och Tensta står kvar på den hemsida som gäller seniorboende

trots att en enig nämnd har fattat beslut om att ta tillbaka omvandlingen. Dina kompisar fick ju lite kalla fötter när de förstod vad det faktiskt handlade om. Det är konstigt att man inte är beredd till det.

Du säger att åldern i sig inte är något kriterium för att få plats på servicehus. Men det är tydligen ett kriterium för att få hemtjänst utan att vara biståndsbedömd.

Anförande nr 117

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Det sista är ett projekt. Det är en viss skillnad, tycker jag. Det är mycket märkligt att Ann-Katrin Åslund inte har observerat att jag säger att också boendet ökade. Det gäller inte bara hemtjänsten. Dessutom tror jag att även Ann-Katrin Åslund måste komma ihåg att antalet äldre minskar i Stockholms stad. Detta är alltså ett gott betyg.

Det finns också en annan utredning som vi har fått på bordet. Man har gjort en uppsökande verksamhet, och där har det faktiskt framkommit att många vill bo kvar hemma och ha en ökad hemtjänst. Så står det svart på vitt, och jag tror att man ska tro på de gamla när de säger det. Ju längre vi lever och är pigga och friska, desto mer vill vi bo kvar i våra hem men kanske få hjälp med det som vi behöver. Jag tycker att det är viktigt. Därför tror jag att hemtjänsten kommer att öka även framöver.

Anförande nr 118

E w a S a m u e l s s o n (kd): Jag tycker ändå att man måste säga att det är en forcering, Margareta. En tredjedel av servicehusbeståndet omvandlas ju till seniorboende! Även om du nu har bestämt dig för ett moratorium så är det en stor del. 1 500 lägenheter ska omvandlas till seniorboende.

Jag kan tala om för dig i efterhand var jag har fått höra att biståndsbedömningen är minutstyrd och att nio minuter har angetts. Jag talar naturligtvis inte om en sådan siffra om jag inte har fått höra den utifrån äldreomsorgen i en stadsdel.

Du säger att de äldre minskar i antal. Ja, så är det. Men i flera stadsdelar kan man vittna om att vårdbehovet ökar. Därför ökar också kostnaderna. Vi har i alla fall fått höra att det är så i bland annat Skarpnäck. Därför är man lite orolig för resursfördelningssystemet. Det gör ju att kostnaderna drar i väg trots att andelen äldre minskar.

Anförande nr 119

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Beträffande servicehusen så har alla partier varit överens om att göra en omvandling av dem till seniorboende med hyresrätt. Det kommer jag att påminna om varje gång jag står i den här talarstolen. Jag vill ställa en fråga till Ewa Samuelsson: Exakt hur många skulle du vilja omvandla?

Det är sant att vårdbehovet ökar. Vi lever längre och ju äldre vi blir, desto skröpligare blir vi. Kroppen håller inte hur länge som helst. Det är också därför vi har gjort det nya resursfördelningssystem som alla, inklusive Kristdemokraterna, i denna sal har varit överens om att införa. Det skulle ge en större rättvisa när man blir äldre äldre. Det är ju då vårdtyngden ökar och det är då vårdbehoven kommer. Det är

två ypperliga exempel på hur vi tar till vara fakta och även omsätter dem i verklighet och handling.

Anförande nr 120

M a r g a r e t a B j ö r k (m): Jag ska börja med borgarrådet Olofsson och den icke-befintliga stadsdelsarresten. Det är konstigt att en äldre person kan få flytta inom länet in till oss, men att man inte kan få flytta till vilket boende man vill ens inom den egna stadsdelen. Det är väl ändå en stadsdelsarrest? En gruppleddare sade i vår stadsdelsnämnd: Är det så att man vill komma till en annan stadsdel så kan man väl passa på att flytta när man är frisk! Är det så man ska göra? Det är så man tänker när man är representant för systemet.

Vi har de facto färre placeringar. Enligt en rapport som äldreomsorgsberedningen har skickat in till SCB har färre placeringar på särskilda boenden skett i staden från 2003 till 2004. Bokslutskommentarerna i de bokslut som jag har läst talar ett entydigt språk. Det är färre placeringar på grund av en restriktiv biståndsbedömning eftersom man ska hålla sin budget. Det innebär också att man får ha större och tyngre fall i hemtjänsten.

Anförande nr 121

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Vi kommer nog aldrig vidare med den här stadsdelsarresten. Det handlar ju om att man får bo. Vi har en överenskommelse inom länet om att man kan flytta inom länet och att kommunen ändå behåller betalningsansvaret. Stockholm sköter sin del, säger övriga länet. Det fungerar alltså bra.

Beträffande de andra siffrorna så är det de som jag har dragit. Det är så långt jag kan få siffror i dagsläget – mindre än 0,5 procent. Jag tycker inte att det är stadsdelsarrest.

Det sista gällde att man hade arrest i sin egen stadsdel. Det förstod jag inte riktigt, för du sade ju att det handlade om att flytta från ett boende till ett annat inom den egna stadsdelen. Allra sist sade du att man kan flytta till en annan stadsdel – eller planera att göra det – innan man behöver ett omsorgsboende. Det är väl egentligen så som många också gör. Om man planerar sitt boende väl så gör en del så här i samband med att de söker sig till seniorboende med hyresrätt. I samband med pensionen ser många över sitt framtida boende.

Anförande nr 122

B i r g i t M a r k l u n d (s): Ordförande, fullmäktige! Jag fortsätter att tala om stadsdelsarresten, som många har tagit upp här. Nu senast var det Margareta Björk. Många interpellationer handlar även om just detta.

Under förra mandatperioden gjorde vi på Östermalm gemensam sak med den dåvarande borgerliga majoriteten. Vi byggde fler äldreboenden i stadsdelen. Östermalmare skulle få bo på Östermalm. Äldre som hade bott på till exempel Stureby skulle få byta om de ville. Vi var alla eniga om att de som var placerade i

andra stadsdelar skulle få komma till sin egen stadsdel. På Östermalm har vi nu fått Kattrumpstullen. Kampementet är på gång. Starrängsringen kommer att byggas med plats för äldreboende. Menar ni då att vi inte ska fylla dessa äldreboenden? Menar ni att vi ska låta rum stå tomma på äldreboenden i stadsdelen? Det är väl inte att hushålla med resurser?

Som borgarrådet Olofsson tidigare har nämnt är 0,5 procent den procentsats som har fått avslag. På Östermalm är det några enstaka fall.

Äldreomsorgen gick med ett mycket stort underskott på Östermalm under den förra mandatperioden. Det har vi fått reda ut. Den är inte helt i balans, men vi är på rätt väg.

När det gäller äldreomsorgen är den demografiska tendensen i staden, som har sagts tidigare, att antalet äldre kommer att minska till 2020 för att sedan öka igen. Samtidigt har vi på Östermalm en stor andel äldre, och vi har medverkat till en kraftfull modernisering av våra äldreboenden för att stå väl rustade för en fortsatt boeefterfrågan. Om några år kommer vi att ha tre högmoderna äldreboenden, nya seniorbostäder och ett moderniserat bestånd av servicelägenheter.

Servicehusens omvandling till seniorbostäder var också något som vi var eniga om på Östermalm. Vi skulle omforma dem till hyresrätter. Vi har nu tre servicehus som är omformade. Det är Floragatan, Hjorthagen och Rio servicehus.

Med detta yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 123

P e t e r L u n d é n - W e l d e n (m): Ordförande! Man blir lite förvånad över Birgit Marklunds bild av äldreomsorgen på Östermalm. För det första var vi inte helt eniga om omvandlingen av servicehus till hyresrätter. Vi moderater bekämpade faktiskt detta, och vi ville i så fall att det skulle vara en lokal förtur.

Det är rätt att vi i den borgerliga majoriteten tog initiativ till att bygga fler äldreboenden för dem som vi hade placerade på Stureby. Du och jag sitter ju i den sociala delegationen. På vart och vartannat sammanträde har vi frågor om äldre människor, kanske med en djup religiös bakgrund, som vill ha ett speciellt äldreboende. Ni i majoriteten säger alltid nej till dessa enskilda äldre människor, som är 95 år gamla. De får inte bo där de vill därför att ni ska fylla era egna platser först. Detta tycker jag är djupt odemokratiskt mot den enskilda människans rätt att välja var man vill sluta sitt liv.

Vi satsade för att ta hem våra från Stureby. Det gjorde vi inom de borgerliga. Men ni säger nej till folk. Jag menar att det inte är viktigast att fylla sina egna platser, utan det viktigaste för de äldre är att vi ger dem en värdig äldreomsorg den sista tiden i livet.

Anförande nr 124

B i r g i t M a r k l u n d (s): Det är alldeles riktigt. De äldre ska ha en värdig omsorg. Det tycker jag att de också får på Östermalm. Jag har varit på äldreboenden, i anhörigråd och så vidare. Jag tycker att det verkar vara en bra omsorg.

Några får avslag – ja. Men vi har ju riktlinjer som biståndsbedömarna följer och som ni var med och fattade beslut om under er förra mandatperiod. När människor får avslag så är åldern ingen direkt orsak, som borgarrådet Olofsson sade förut.

Anförande nr 125

A n n - K a t r i n Å s l u n d (fp): Birgit Marklund! Vi tycker att människor själva ska få välja var de vill bo. Det kan inte vara så att era äldreboenden ska fyllas till varje pris oavsett vad människorna själva har för önskemål. Det finns en enkel lösning på det, och det är pengsystemet. Om det finns en peng som följer den enskilde så kostar det ju inte stadsdelen något. Men det är ni inte intresserade av. Det är ju du emot!

Jag kan se att du tillhör en stadsdelsnämnd som hade ett underskott förra året på 17,6 miljoner kronor. Trots det väljer ni att ta bort mest av alla – över 20 miljoner från äldreomsorgen! Det gör ni trots att ni har ett så stort underskott. Det är också någonting att tänka på. Det kan ni göra, men ni kan inte låta människor få bo var de vill.

Anförande nr 126

B i r g i t M a r k l u n d (s): Underskottet var något som den borgerliga tidigare majoriteten lämnade efter sig. Det får vi dras med i flera år framöver.

När det gäller kundvalsmodellen så var det inte särskilt många på Östermalm som valde privata utförare för till exempel hemtjänsten.

Anförande nr 127

E w a S a m u e l s s o n (kd): I många olika sammanhang pratar vi om vikten av delaktighet, av att kunna ha vardagsmakt och så vidare. Men när det gäller våra äldre verkar det som om det försvinner ut i tomma intet. Det är en självklarhet att de äldre också ska ha möjlighet att välja sitt boende.

Det är bra att vi nu får veta tydligt och klart det som Birgit Marklund säger: Budgeten går före valfriheten. Det är det som gäller för den majoritet som i dag regerar. Jag hoppas att folk lyssnar på det. Delaktighet och vardagsmakt har alltså ingen betydelse för den enskilde och för att han eller hon ska känna trivsel i sin vardag. Det är omhändertagandeprincipen som gäller – återigen någon annan som ska bestämma åt mig.

Anförande nr 128

B i r g i t M a r k l u n d (s): Jo då, de äldre ska ha makt och de ska få välja. Det tycker jag att de också får. Men samtidigt måste vi se till att våra egna boenden fylls. Annars vet jag inte hur ni tänker hushålla med de resurser vi har.

Anförande nr 129

I n g a - L i l l P e r s s o n (fp): Ordförande, ledamöter! Vi pratar här mycket om valfrihet i boendet. Vi ser till den budget som ni har lagt fast. Ni tycker att den är viktig att följa och att man ska använda sina egna boenden i första hand trots att det strider mot vad människor vill.

På ett av våra senaste stadsdelsnämndsmöten hade vi besök av en dam i övre medelåldern. Hon ställde frågor angående sin åldriga mor. Mamman hade tvångsflyttats från ett äldreboende i Liljeholmen. Där hade hon bott en tid och hon trivdes bra där. Men hon flyttades till Postiljonen, som ligger inom det område där jag är verksam – i Farsta. Dottern undrade mycket om omflyttningen. Den hade skett utan att mamman hade tillfrågats. De anhöriga hade inte haft några önskemål om att flytta henne dit. De hade inte heller givit sitt medgivande i egentlig mening. Det hela innebar för mamman att hon fick färre besök. Dottern är inte så rörlig, och fick en betydligt längre resväg. Till Liljeholmen kunde inte mamman få komma tillbaka. Det fanns inte någon som helst möjlighet till det. Äldreboendet där hade tydligen lagts ned.

Vi pratar om stadsdelsarrest. Jag tycker att det inte bara är det som förekommer, utan också stadsdelsförvisning eller ska vi säga stadsdelsutvisning – som i det här fallet. Jag tycker att det är viktigt att det finns möjlighet för våra äldre och även för de anhöriga att välja var de vill bo och var de vill ha sina anhöriga boende. Det måste vara det som styr, och inte det ekonomiska.

Anförande nr 130

A n n - M a r i e S t r ö m b e r g (v): Jag är ordförande i den nämnda stadsdelsnämnden, Liljeholmen. Gröndals servicehus lades ned och avvecklades. De boende på servicehuset erbjöds boende i de kvarstående servicehusen i stadsdelen – Trekanten och Kastanjen. Några hade själva önskemål om att flytta till Södermalm och Mälteriet.

Gruppboenden flyttades i sin helhet till Postiljonen. Enligt all information som jag har har detta gått mycket, mycket bra. Jag har rentav fått tackbrev från nöjda anhöriga. Samrådet har skett mycket utförligt och det hela har fungerat väldigt bra. Naturligtvis var en del besvikna, men flyttningen har gått bra och samråd har skett.

Anförande nr 131

I n g a - L i l l P e r s s o n (fp): Det du säger om att det tydligen har gått bra är väl en sak. Jag tror inte heller att den här äldre damen på något sätt vantrivdes. Men hon hade ändå inte själv valt att flytta dit, och de anhöriga hade inte heller valt det. Man kanske har bott till exempel på Liljeholmen som den här damen, och har äldre vänner som kunde besöka en där. Nu kan de inte göra det för att hon bor så långt

bort. Jag tycker inte att det är ett bra alternativ. Vissa säger att de tar hem sina äldre. Här är det på något sätt ett slags utflyttning av de äldre till ett helt annat område.

Anförande nr 132

H e n r i k E h r e n b e r g (kd): Ordförande, fullmäktige! Jag har ställt en fråga om stadsdelsarrest och resursfördelningen i hemtjänsten. Det har ju redan avhandlats här lite grann.

Jag är lite bekymrad över majoritetens verklighetsuppfattning. Nu ska väl majoriteten vara rätt så glad över att den inte är ensam om den; det beror inte bara på att ni är den majoritet som ni är. Det finns ett stort problem, nämligen behovet hos alla av att måla allt som man har ansvar för i rosa. Man får en sned verklighetsuppfattning om man tror att det som står på papperet är det som gäller i verkligheten.

När man hör borgarrådets svar kan man fråga sig om majoriteten bryr sig om verkligheten. Man skickar ju dubbla signaler. Man säger: Visst ska det vara lite valfrihet, och det finns ingen arrest, men alla kan inte få precis som de vill! Jag tycker att det tyder på viss brist på respekt för de äldres integritet. Först ska vi bestämma, och sedan kanske det blir lite valfrihet över, menar man. Det är bättre om man säger det så tydligt som vi hörde den senaste socialdemokraten som var uppe här säga det också från majoritetsledningens sida.

Visst får de äldre en insats, och inte en hemtjänststimme. Men, borgarrådet, fördelningssystemet bygger ändå på att insatsen ska ske på en viss tid. Så ser det faktiskt ut när personalen ska göra sin insats. Det är då man får de här effekterna. Om man får en insats som ska ta fem timmar att utföra och finansierar fem timmar så räcker det kanske inte till mer än tre eller tre och en halv timme. Verkligheten stämmer då inte överens med det som man har fått beslut om på papperet. Det är ett problem som majoriteten inte vill ta i eller erkänna att det finns.

Man kan tycka att det borde finnas en viss oro hos majoriteten för hur bedömningarna går till. Vi har hört att till exempel i min egen stadsdel har de äldre som har begärt en bedömning inte fått den. I min stadsdel överklagades inte ett enda fall. När man tittar på varför ser man att den första ansökan helt enkelt revs om den inte kunde beviljas. Då finns det ingenting att överklaga. Det finns papper på det här, så borgarrådet kan kolla upp det i efterhand.

Hur säker är majoriteten på att det som ni beskriver på papper faktiskt existerar i verkligheten? De icke-biståndsbedömda promenader som man pratar om räcker till exempel i min egen stadsdel till en eller två promenader om året. Det är klart att man kan vifta med det papperet och säga: Titta så bra! Man får en icke-biståndsbedömd promenad! Men om det sedan räcker till en promenad om året så kan man inte prata om livskvalitet för dem som bor på våra boenden.

Anförande nr 133

Borgarrådet O l o f s s o n (v): Jag vidhåller att jag tycker att 6 av 2 000 personer inte är att ha en stadsdelsarrest. Jag vidhåller också att vi har en överenskommelse

med övriga kommuner i länet. Biståndsbedömarna bedömer behovet. Om det finns avarter av detta, som jag förstår att det uppenbarligen gör av det som Ewa Samuelsson sade tidigare, så vill jag naturligtvis få veta det.

Det är självklart också så att folk ska ha ett avslag så att de kan överklaga. Det står också i våra budgetar. Det är sådant som inspektörer måste kolla upp, och det måste också kollas upp i verksamheterna.

Jag är fullt medveten om hur det ser ut. Men ibland undrar jag om alla andra också är det. Jag vet att det ser lite olika ut i olika stadsdelar. Jag vet att det finns bekymmer. Men här är det ett tonläge som gör att bekymren inte går att diskutera på ett vettigt sätt.

Det är intressant när man pratar om valfrihet. En av de större delar som jag vill jobba med är att den enskilde själv ska få bestämma över vad man vill ha hjälp med. Vi har inrättat ett projekt där de partier som har reserverat sig mot ett projekt faktiskt också finns med.

Anförande nr 134

H e n r i k E h r e n b e r g (kd): Jag håller med om att 6 avslag av 2 000 inte är jättemycket. Men jag frågar om du är helt säker på att det stämmer överens med verkligheten. Jag vet ju att det till exempel i min egen stadsdel inte fanns någonting att överklaga. När människor ansökte om en insats fick de reda på att de inte kunde få den. Man fyllde sedan i ett annat papper och biföll det i stället. Jag menar att det finns anledning till en viss oro.

Jag blir också lite orolig när du säger att man ska bedöma behovet. Det är ju riktigt; något annat ska man inte göra. Men det finns stadsdelar som har bestämt att behovet ska halveras genom en administrativ åtgärd. Då fördubblar man kravet på vem som ska få bo i ett äldreboende exempelvis. Då är det ju inte behovet som gör att man kan omvandla äldreboenden till seniorlägenheter. Då är det en administrativ åtgärd med biståndsbedömningen som har fått detta till resultat. Det är rätt bedrägligt.

Anförande nr 135

M o n i k a L i n d h (s): Du undrar hur verklighetsuppfattningen är i majoriteten. Jag tror att den är mycket god. Vi har också en ambition och en vilja att planera framåt. Det som du gör och som är väldigt tydligt är att bara diskutera här och nu. Det finns ingen tanke om någon framtida utveckling. Det pratas inte om någon finansiering. Det pratas inte om hur vi ska utveckla äldreomsorgen i ett ganska knivigt och komplicerat skede under 10–15 år framåt. Det finns ingen annan tanke än här och nu, och det beklagar jag.

Anförande nr 136

H e n r i k E h r e n b e r g (kd): Jo då, jag diskuterar gärna tankar om framtiden och utvecklingen i äldreomsorgen. Men det finns faktiskt enskilda individer som just nu lever i det system som majoriteten styr över. Jag är rätt intresserad av hur de har det också.

Som vice ordförande i en stadsdelsnämnd måste jag ställa mig frågan om vad det är för mening med att bedriva en framtidsdebatt om äldreomsorg med majoriteten. Alla konstruktiva förslag som vi har lagt fram under den här mandatperioden exempelvis i min stadsdelsnämnd har avslagits utan diskussion. Det har i och för sig varit långa debatter, men inte en utsträckt hand för att ens diskutera hur vi ska genomföra något även om man inte vill göra det precis som jag vill. Jag ser fram emot att ni pratar med era ledamöter i de olika stadsdelsnämnderna så att man kan få en konstruktiv diskussion ute i verksamheten. Det är ju vi som bestämmer över den ute i stadsdelsnämnderna. En sådan diskussion finns i alla fall inte i min nämnd.

Anförande nr 137

B e r i t K r u s e (s): Ordförande, fullmäktige! Jag tänker byta ämne. Ingen i kväll har tagit upp en viktig fråga som jag själv har engagerat mig mycket i, nämligen samverkan med landstinget. För att vi ska få en god äldreomsorg måste vi samla våra resurser på olika sätt.

Det finns många viktiga frågor att ta upp när det gäller omsorgen om de äldre. En sådan fråga är samverkan. I en god äldreomsorg ska jag kunna känna mig trygg och veta vart jag ska vända mig om jag behöver hjälp. Med ökad ålder ökar också behovet av hjälp och stöd, och kontakterna blir många.

En av förutsättningarna för att kunna ge de äldre en god vård och omsorg är att det finns kunnig personal, att den finns tillgänglig från kommunen och från landstinget och att samarbetet mellan personalen och de äldre fungerar bra. De flesta av våra äldreboenden har en bra kvalitet. De boende är nöjda och känner sig trygga och anser att de får en god omsorg och vård. De själva eller anhöriga har kontakt med biståndsbedömaren.

Men det finns behov av att utveckla för att förbättra äldreomsorgen. Under flera mandatperioder oavsett majoritet har jag varit med och letat rutiner och samarbete mellan landstinget och kommunen. Nu öppnar sig flera dörrar i Stockholm. Den nuvarande majoriteten i kommunen och landstinget har arbetat hårt med denna fråga.

Servicehusutredningen ledde i vår stadsdel fram till att det blev möjligt att tänka annorlunda. Där kommer vi nu att starta ett intressant projekt i Hässelby gårds äldreboende. Politikerna i landstingets beredning och i Hässelby–Vällingby stadsdelsnämnd är överens om att starta ett så kallat kontinuitetsprojekt som kommer att underlätta för de äldre att hitta rätt i byråkratin. Detta har varit och är en mycket viktig fråga att lösa för majoriteten i landstinget och i kommunen. Arbetet startade i början av denna mandatperiod. Det var inte en dag för sent.

Hälso- och sjukvårdsutskottet har nu fattat beslut om att öppna en äldrevårdscentral i Hässelby gårds äldreboende. Ett liknande beslut har också fattats för verksamheten i Hökarängen och i Solna kommun. I Hässelby ska också kommunens biståndshandläggare finnas. Där ska basen finnas för alla hemsjukvårds- och omvårdnadsinsatser. Dessa verksamheter riktar sig till personer över 65 år i stadsdelen. All service och all kompetens som äldre behöver kommer att finnas på ett och samma ställe. Det ökar tryggheten för de äldre, som slipper ha många olika kontakter. Personalen finns nära varandra och kan se helhetsbehovet hos varje person.

Det finns även planer på ett antal akutplatser för att de äldre ska slippa förflytta sig till sjukhus för avancerad sjukvård för en kortare tid. Förra veckan fattade stadsdelsnämnden beslut om detta kontinuitetsprojekt, som beräknas starta i januari 2006.

Till slut: Stadsdelsnämndens och landstingets resurser under samma tak med gemensam målsättning – det är bra för de äldre!

Anförande nr 138

Helen Jäderlund Eckardt (fp): När det gäller servicehusutredningen och Hässelby–Vällingby så ökar antalet äldre äldre i den stadsdelen. Behoven ökar också kraftigt. Där sker en stor omvandling av servicehus till seniorboenden trots att det finns stora behov av servicehus i stadsdelen. Hässelby gårds äldreboende berörs av omvandlingen.

Det finns delar i det här som är bra. Vi har tagit initiativ till en äldrevårdscentral från Folkpartiet. Vi tycker att det är bra. Men det finns också stora frågetecken. Det gäller bland annat personal under kvällar och nätter. Det kommer att bli mycket sårbart för de äldre i och med det här förslaget. Man kommer också att blanda två olika organisationer, vilket vi tyckte att man borde ha tagit fram fler konsekvenser av.

Det finns alltså en del som är bra, men mycket kan ifrågasättas. Vi är ytterst kritiska mot att man gör den stora omvandlingen just i Hässelby–Vällingby trots de stora behov som finns där.

Anförande nr 139

Berit Kruse (s): Det är rätt, Helen, att vi har gjort stora förändringar i Hässelby–Vällingby. Behovet var sådant. Det står fortfarande ett stort antal servicehuslägenheter tomma. De används inte i dag.

Äldrevårdscentralen och kontinuitetsprojektet är en viktig fråga, som jag tror att ni också är mycket intresserade av. Det lät så på stadsdelsnämnden. De frågor som du oroar dig för kommer vi självfallet att ta upp i det fortsatta arbetet. Det beslut som vi fattade var ett inriktningsbeslut, som gällde att påbörja arbetet.

Anförande nr 140

Margareta Björk (m): Du räknade upp en massa saker som var bra för de äldre i Hässelby. Själv blir jag lite förvånad över att få höra att ni placerar äldre personer i Flemingsberg. Finns det inte närmare ställen där man skulle kunna placera sina nära och kära? Till svar får de anhöriga: Ja, men det går väl bra – det finns ju så bra kommunikationer med Flemingsberg! Jag tror inte att det här är den första äldre person som har blivit erbjuden plats i Flemingsberg.

Min fråga till dig är: Tittar ni inte på de eventuella tomma platser som finns i närliggande stadsdelar? Tittar ni inte heller på de enstaka platser som finns i enstaka-plats-avtalet? Är det bara första bästa plats ni tar?

Anförande nr 141

B e r i t K r u s e (s): När du, Margareta Björk, tar upp en enskild person som har fått ett erbjudande i Flemingsberg så kan inte jag svara på rak arm när det gäller vad som ligger bakom just det beslutet. Vi kan gärna prata om det senare.

Man har möjlighet att välja andra stadsdelar. Man har också möjlighet att välja inom stadsdelen. Det kan vara så att detta var ett lämpligt boende just för den här personen som det visade sig att vi inte hade i vår stadsdel för tillfället. Då kan man inte ligga med beslut för länge, utan man måste erbjuda ett alternativ. Men vi kan som sagt gärna prata om det senare.

Anförande nr 142

A n n - M a r i e S t r ö m b e r g (v): Ordförande, fullmäktige! Jag tycker att det har varit deprimerande att höra den svartmålning av äldreomsorgen i vår stad som oppositionen gör. Det är sorgligt, för genom er svartmålning skrämmar ni upp de äldre. Jag blir också upprörd när ni faktiskt anklagar våra biståndsbedömare för tjänstefel. Det är precis vad ni gör när ni påstår att de äldre inte får några beslut och möjligheter att överklaga.

Det är inte så att servicehusen är sjukhemsinrättningar. Det är inte så att de gamla tvingas flytta ifrån sina bostäder. Av de boende på servicehusen i staden är det cirka en fjärdedel som klarar sig utan annan hjälp än själva servicehusboendet. Det är en hög andel, och helt enligt gällande riktlinjer. Enligt de riktlinjer som nu gäller beviljas servicehusboende enligt tre grunder: Det är dels om behovet inte kan tillgodoses i det egna hemmet, dels om kvarboende leder till social isolering och dels om det finns ett medicinskt omvårdnadsbehov som kräver närhet till personal. Det är de riktlinjer som jag vill minnas att vi har varit överens om tidigare.

Jag drar mig till minnes att jag under den förra mandatperioden lämnade in en motion om att de pensionärer som var över 80 år och som önskade få plats på servicehus skulle få detta utan biståndsprövning. Jag blev då våldsamt häcklad av den dåvarande majoriteten – den nuvarande oppositionen – som nu själv vill ha generösare biståndsbedömning. Det var då väldigt viktigt att det var behovet som avgjorde biståndet, och någon ökad generositet för de äldre åldersgrupperna var inte tänkbar. Nu, i opposition, är det andra tongångar.

Generositet är för övrigt ett uttryck som är lika lite vägledande för biståndsbedömarena som restriktivare biståndsbedömning. Det vore mer smakligt om ni preciserade på vilket sätt ni vill göra det lättare att få plats på servicehus och hur ni vill ändra på riktlinjerna. Kom med konkreta förslag, tack!

Själv fick jag ge mig beträffande min motion. Den bedömdes vara för kostsam och omöjlig att genomföra. Jag har i alla fall fått motionens intentioner delvis tillgodosedda genom de seniorbostäder som nu införs i staden. Jag har något svårt att förstå oppositionens påståenden om att begreppet seniorbostad inte är definierat. Den stora skillnaden mellan servicehusboende och seniorbostad är positiv. Seniorbostad kräver inte biståndsbedömning, utan erhålles efter egen ansökan. Det är alltså det egna valet som avgör. I detta sammanhang gillar oppositionen tydligen inte valfrihet.

I övrigt kommer de boende i seniorbostäderna precis som boende i ordinärt bostadsbistånd och i servicehus att få bistånd från den öppna hemtjänsten i den mån de behöver det. Ofta kommer personalen att finnas i samma lokaler som i de tidigare servicehusen. Omvandlingen kommer inte att innebära att någon tvingas flytta. I och med att seniorbostäderna är tidigare servicehus finns det gemensamhetsutrymmen kvar i husen. Den oro som finns i pensionärsleden inför omvandlingen är överdriven och också påhittad av er.

När det gäller innehållet i den öppna hemtjänsten välkomnar jag Ewa Samuelsson till en diskussion om hur de äldre kan få möjlighet att påverka detta. Det är det valet som de äldre är mest intresserade av. Det är förvånande att ni från oppositionen är så negativa till de försök som vi i majoriteten gör i några stadsdelsnämnder med möjlighet för de äldre att med en förenklad biståndsprövning få extratjänster utförda. Det gäller promenader, hjälp med att handla och så vidare.

Herr ordförande! Jag yrkar i samtliga ärenden bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 143

I n g e - B r i t t L u n d i n (fp): Ann-Marie Strömberg! Du kallar våra synpunkter på äldreomsorgen i dag för svartmålning. Vad var då dina synpunkter på äldreomsorgen under förra perioden? Var det en vitmålning?

Precis som så många andra tidigare har sagt här i dag, Ann-Marie Strömberg, så är det så att ni inte ser sanningen. Ni ser inte verkligheten. Det är en restriktivare biståndsbedömning i dag. Jag har väldigt svårt att se att ni inte förstår det och inte märker det. Jag har ännu svårare att förstå hur ni kan acceptera det. Det är för mig en fullständig obegriplighet. I den här salen, om någonstans, borde vi väl vara ense om att våra äldre, våra gamla personer i den här staden, ska få en bra äldreomsorg.

Ni försvarar nedskärningar och försämringar, stadsdelsarrest och kalla det vad du vill! Det är det ni ägnar er åt. Det är inte kul för våra gamla att ansöka om detta. Jag har mängder med äldre människor som ringer till mig och säger att de aldrig kommer att gå tillbaka och aldrig ansöka igen på grundval av hur de har blivit bedömda och behandlade. Så vill inte jag se att vår stad ska vara.

Ordförande! I alla inlägg vi har gjort har vi glömt att yrka bifall till alla våra reservationer. Nu gör jag det.

Anförande nr 144

A n n - M a r i e S t r ö m b e r g (v): Sammanfattningsvis kan jag säga att jag inte delar er svarta syn på sakernas tillstånd i Stockholms stad. Jag är mycket ute i verksamheterna, jag känner pensionärer och jag träffar personal. Jag delar inte er syn på läget. Det finns också oerhört många goda exempel i denna stad, som jag tycker att vi någon gång kunde ta och diskutera. Men ni är otroligt negativa, och ni skrämmer upp de äldre genom er negativism.

Anförande nr 145

E w a S a m u e l s s o n (kd): Det är synd att höra, Ann-Marie! Jag har många gånger sett din vanda när vi har suttit och diskuterat olika frågor inom äldreomsorgen. Jag vet att du också har synpunkter på vad som sker ute.

Inom militären säger man att om inte kartan överensstämmer med verkligheten så är det kartan som gäller. Det är väl lite av det som vi ser här i diskussionerna i dag också. Ute i många stadsdelsnämnder upplever jag nu att man berättar för mig att man börjar titta på vad som är skälig levnadsnivå. Andra ska alltså sitta och bedöma vad som är skälig levnadsnivå för den äldre.

Det är bra att du nu välkomnar mig till en diskussion om vad som är denna nivå, men jag hoppas verkligen att det är tillsammans med de äldre som denna diskussion ska föras och inte över huvudet på dem. Det är verkligen de som det berör som ska finnas med i diskussionen. Man ska inte prata om andra när det gäller vad som är en meningsfull tillvaro eller skälig levnadsnivå.

Anförande nr 146

A n n - M a r i e S t r ö m b e r g (v): Snälla Eva, biståndsbedömning görs alltid i samråd med den enskilde. Att man inte alltid kan bifalla alla ansökningar är en annan sak. Det är klart att man diskuterar önskemål och hur dessa kan tillgodoses. Det gör man ju alltid.

Jag blir besviken på dig, Eva, för när du begärde replik trodde jag faktiskt att du skulle haka på några av de frågor som jag slängde ut, nämligen vilka förändringar det är som ni vill genomföra. På vilket sätt vill ni göra biståndsbedömningen generösare? Att bara prata om generositet i största allmänhet är ingen vägledning för biståndsbedömarna som har ett väldigt svårt, väldigt krävande och väldigt ansvarsfullt jobb. Vi får ta den debatten vid ett senare tillfälle, men jag hoppas att vi då kan diskutera lite konstruktivt, inte svartmåla utan se vad vi kan göra för att få en bättre äldreomsorg i Stockholms stad. Jag säger inte att allt är bra. Men jag delar inte er otroligt svarta och negativa syn.

Anförande nr 147

M a r g a r e t a B j ö r k (m): Ann-Marie säger att vi skrämmer upp de gamla och att vi svartmålar verkligheten. Men vi ser verkligheten. Vi är ute i verkligheten och tar till oss de intryck vi får när vi träffar de gamla.

Ann-Marie! Vi glömmer inte tongångarna i den här salen under den förra mandatperioden. Det var oftast tongångar i falsett.

Sedan glömmer man också väldigt snabbt hur mycket man har satsat på äldreomsorgen. Mellan 1994 och 1998 satsade ni 13,8 procent. Vi satsade 29 procent mellan 1998 och 2002, och ni har under de år ni suttit nu satsat 8,4 procent. Tänk på de siffrorna och ta till dig dem, är du snäll!

Det vi vill, att ni inte har förstått det, är att ha valfrihet genom ett pengssystem även inom särskilda boendeformer. Men ni kommunister vill ju inte ha någon valfrihet alls

för de äldre. Det är glädjande att de som väljer hemtjänst i enskild verksamhet även ökar inom ditt stadsdelsområde, Ann-Marie.

Slutligen vill jag också yrka bifall till våra reservationer i de olika utlåtandena. Det har vi inte tidigare gjort.

Anförande nr 148

A n n - M a r i e S t r ö m b e r g (v): Jag kan bara konstatera att när jag förra mandatperioden ville undersöka möjligheten för äldre över 80 år att själva få välja tidpunkt för inflyttning i servicehus var det fel, fel, fel. Men när ni nu säger att man ska ha den rättigheten, med skillnaden att ni har höjt åldern till 85 år, är det rätt, rätt, rätt. Det är liksom ingen konsekvens i det hela. Jag gav mig på den punkten därför att det var ekonomiskt ogenomförbart. Men jag välkomnar, som jag sade, seniorbostäderna som till stora delar tillgodoser det syfte jag hade med min motion.

Pengsystemet är oerhört komplicerat. Inte ens i er värld kommer det att vara möjligt att ha en absolut valfrihet. Det skulle innebära att det alltid finns lediga platser på alla ställen och att det alltid går att tillgodose allas önskemål. Det går inte i den bästa av världar.

Återigen, ni kallar det stadsdelsarrest, men 6 av 2 000 är väl ingen stadsdelsarrest, för tusan.

Anförande nr 149

M o n i k a L i n d h (s): Jag har under debattens gång konstaterat att vi inte får några visioner. Vi får ingen framtidsinriktad diskussion om äldreomsorgen med Moderaterna. Jag hade sett fram emot det. Men jag får väl tolka det som vi i alla fall känner till.

Moderaterna vill inrätta en central äldrenämnd och avskaffa stadsdelsnämnderna. Man vill ha en biståndsbedömning i två steg, både central och lokal. På det sättet splittrar Moderaterna upp hela systemet med biståndsbedömning. Man vill också privatisera planeringsansvaret. Man vill konkurrensutsätta stadens äldreboenden. Och utbyggnad av nya boenden ska ske genom att enskilt drivna bolag ska ta initiativet till att bygga. Man lägger alltså ifrån sig sitt eget planeringsansvar och inväntar vad marknaden skulle vilja göra utifrån en kö som har uppstått.

Man vill sänka skatten. Det skulle ge ungefär 650 miljoner kronor mindre till stadsdelsnämnderna. För äldreomsorgens del innebär det 200 miljoner. Det finns en liten skillnad att fundera över här, de 200 miljonerna. Går äldreomsorgen skadeslös i en moderat skattesänkning? Självklart inte.

Moderaterna kallar kundvalsmodellen för någon slags frihetsrevolution. Sanningen är att den plasklandar som en gammal albatross. Varför? Jo, för att man inte hade koll på kvittot. Man slängde ut utförarpengar men krävde aldrig kvitto, det vill säga arbetsplanerna, dokumentationen, uppföljningen.

Vi utbildar biståndshandläggarna. Vi drar upp riktlinjer för dokumentation och systematisk kontroll. Vi gick till val på att kundval skulle finnas kvar inom äldreomsorg och handikappomsorg. Men vi såg bristerna i den kundvalsmodell man planerade, därför är det viktigt med översyn. Det är viktigt med kontroll. Det är viktigt med resursutnyttjande, och det är viktigt med effektivitet. Bara så kan vi också skapa en god och bra äldreomsorg som faktiskt är värd hela skattekronan.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 150

E w a S a m u e l s s o n (kd): Det är underbart, Monika, att höra dig prata om visioner. Det var de visionerna som de äldre, som en gång var unga, hade när de planerade för servicehusen som skulle finnas och där man skulle få bo när man hade varit med och betalat skatt under hela sitt yrkesverksamma liv. Men i ett enda klubbslag försvinner servicehusen. Det var så det gick med den visionen.

Biståndshandläggarna, som du pratar om, sitter ju i en rävsax mellan de stora behov som de ser finns ute hos de äldre och de beslut de sedan kan vara med om att föreslå. I lördags kunde vi i DN läsa om en stor undersökning som SKTF hade gjort. Stockholm finns med i den undersökningen. Där konstaterar man samstämmigt att hjälpen till de äldre blir alltmer eftersatt. Vi måste ta ansvar för det som är här och just nu. Samtidigt ska vi naturligtvis planera för en framtid som vi alla vet, enligt Nuder, är ett köttberg som kommer att behöva insatser.

Anförande nr 151

M o n i k a L i n d h (s): Det är bra att i alla fall Kristdemokraterna har funderingar kring en framtida äldreomsorg. Man kan bara undra hur den ska kunna samsas med en moderat skattesänkingspolitik, centralisering och privatisering.

Anförande nr 152

M a r g a r e t a B j ö r k (m): Jag upprepar återigen envist att vi vill utveckla äldreomsorgen genom att införa valfrihet. Frihet för våra äldre medborgare att välja inte bara hemtjänst utan även äldreboende. Det är den absolut viktigaste frågan för oss.

I dag har vi 18 olika äldreomsorger i staden. Kommunallagens likställighet gäller inte. Ni kan fråga vem som helst som arbetar inom äldreomsorgen. De säger att det är väldigt olika i de olika stadsdelarna. Så får det inte vara.

Det är klart att vi vill konkurrensutsätta. Vi vet att konkurrensutsättning ger ökad kvalitet. Er egen konkurrensutsättningsutvärdering har tagit tre år. Vi undrar om vi någonsin ska få se den.

Vi vill utveckla äldreomsorgen, och jag är övertygad om att vi kommer att göra det tillsammans med Folkpartiet och kd. Vår syn på valfrihet är inte alls densamma som ni har i majoriteten. Den enskilde ska få hjälp med vad denne vill ha hjälp med i ett projekt.

Anförande nr 153

M o n i k a L i n d h (s): Även valfriheten ska finansieras, Margareta Björk. Ni drar undan 650 miljoner från stadsdelarna och 200 av dem tillhör äldreomsorgen. Var finns då finansieringen av er valfrihet?

Sedan överlämnar ni planeringsansvaret från kommunala beslut till privata utförare, hela planeringsansvaret som faktiskt åligger oss.

Anförande nr 154

A n n - K a t r i n Å s l u n d (fp): Monika Lindh! Dina visioner handlade ju om att det var så roligt att vi blev äldre och att alla blev friskare. Det var ju bra för då behövde man inte så mycket äldreomsorg. Men så ser faktiskt inte verkligheten ut. Det har till och med ni börjat inse nu. Och nya framskrivningar visar att det inte är riktigt så många som kommer att vara friska tills de dör knall och fall.

Du har stora bekymmer för hur vi ska komma överens. Jag är övertygad om att det kommer att gå alldeles utmärkt. Det gick alldeles utmärkt förra gången.

Den valfrihetsreform som du sade plasklandade var i alla fall väldigt uppskattad av dem som ville välja. Det tycker jag är märkligt. Du har ju också varit med om att befästa den, och det är vi väldigt glada för.

Du talar om hur mycket pengar som kommer att dras från äldrebudgeten. Först och främst tror jag säkert att vi kommer att komma överens om storleken på en skattesänkning. Men vad som är klart är att här och nu kommer ni att behöva göra besparingar på 450 miljoner som ni inte har något grepp om. Det är dagens sanning. Det tycker jag är mycket värre.

Anförande nr 155

M o n i k a L i n d h (s): Jag tror att Ann-Katrin Åslund har mycket selektiv hörsel. Det jag gjorde i mitt inledningsanförande var att försöka beskriva den komplexa och mycket föränderliga situation som vi har att möta. Den ger oss ett stort och viktigt uppdrag som alls inte känns svårt och eländigt utan tvärtom inspirerande och också ansvarsfullt.

Men den borgerliga alliansen spricker hela tiden, särskilt när det gäller äldreomsorgsfrågorna. Ni står mot Moderaternas centralisering. Ni är med och drar bort 650 miljoner från stadsdelsnämnderna. Ni ska inte inbilla mig att det är Moderaterna som kommer att sitta i Folkpartiets knä.

§ 20 Förslag till detaljplan för del av kv. Kalendern m.m. inom stadsdelen Abrahamsberg, Dp 2003-01495-54 (utl. 2005:23)

Anförande nr 156

Borgarrådet B ö r j e s o n (s): Ordförande, fullmäktige! Detta ärende handlar om kvarteret Kalendern i Abrahamsberg. Det finns naturligtvis ritningar, som det ska vara, borta i entrén.

Planen gäller två stycken hus, 42 lägenheter, som numera är omarbetade och något bantade för att passa bättre in i omgivningarna. Det är ett hus med tre våningar mot Rörläggargvägen och ett i fyra våningar mot parken. Parkering sker genom markparkering och genom garage i delar av huset i souterrängvåning.

Jag anser att husen är väl anpassade till omgivningen, både vad gäller gestaltning och anpassning till omgivande natur. Det här området är sedan länge detaljplanlagt för bostäder, men området har stått obebyggt till nu. Jag anser att de planerade husen blir en del i en varsam förtätning av Abrahamsberg, och jag yrkar bifall till kommunstyrelsen.

Anförande nr 157

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (mp): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Miljöpartiet anser att man ska ta miljö-, social och kulturhistorisk hänsyn i byggandet. Allt som byggherrarna presenterar ska inte accepteras bara för att man har bråttom att få till bostäder. Vi måste ta hänsyn till dem som lever i staden nu och inte förstöra vår närmiljö. Man får inte bygga sönder vår stads kvaliteter.

Enklast och billigast är alltid att ta grönmärk i anspråk. Abrahamsberg har förtätats i diverse omgångar, och ett flertal projekt är på väg. Men detta är ett riktigt dåligt projekt. Det är inte stort, och därför är det inte heller så extremt viktigt att få det till stånd. Det hotar inte målet 20 000 lägenheter. Men man lyckas sabotera en liten pärla, ett fint skogsområde med hundraåriga, vackra, stora tallar, flyttblock, liljekonvalje- och vitsippsslänter, en ädellövskogsdunge, slingrande stigar och barns kojor. Kunde man inte spara det här? Nej, i sin hysteri att uppfylla vallöften lyssnar man inte på folk. Det är dessutom dåligt beläget ur kollektivtrafiksynpunkt.

Vi har fötts med två öron och en mun. Det tycker jag är speciellt viktigt att betona när det gäller oss politiker. Vi ska lyssna på vad människor tycker, vill och framför. Och de framförde att de tyckte att man inte skulle bebygga det här området eller förbättra och minska det hela. I stället har man försämrat det. Man har dessutom gjort en tillfartsväg över grannfastigheten. Det blir etter värre, även om man har kortat av husen. Det spelar ingen roll. Genom att lägga husen som man gjort skapade man ännu mer förstörelse. Det här är tråkigt.

Här är det inte de typiska höginkomsttagarna och de högutbildade som ibland högljutt brukar kunna tala för sig. I Abrahamsberg är det kanske era väljare, socialdemokrater, eller kanske var.

Vad händer om man lyssnar på folk? Jo, projekten blir ofta bättre. Jag tycker att vi ska göra det. Man ska inte föda en känsla av maktlöshet, ilska och vanmakt som förbyts i politikerförakt och hat hos folk. Man ska lyssna på människor, och det har man inte gjort i det här ärendet.

Som sagt är det väldigt många förtätningsprojekt på gång i Abrahamsberg. Det här var inte ett av de bättre. Det här är bara 42 lägenheter.

Det här är trist. Det är synd att Vänsterpartiet inte heller har engagerat sig. Och borgerligheten är som vanligt flat och oengagerad. *Anything goes*, bara ni har ryggen fri att attackera s om de inte klarar av att infria sitt vallöfte. Det är inget stort projekt, men ganska symboliskt, tycker jag.

Reservation i enlighet med Miljöpartiets yttrande i kommunstyrelsen. Avslag!

Anförande nr 158

I n g e - B r i t t L u n d i n (fp): Ordförande, fullmäktige! Gång på gång har vi i kväll och faktiskt många andra kvällar också fått höra från majoriteten om den splittring som råder i den borgerliga oppositionen. I det här ärendet visas hur majoriteten egentligen jobbar tillsammans. Det här är ett pyttelitet bostadsprojekt med 40 lägenheter som direkt visar oenigheten inom majoriteten.

Cecilia Obermüller! I era förslag till byggande ligger rubbet ovanpå Centralen. Men alla bostäder kan inte byggas ovanpå Centralen eller i något annat läge där det är fullt med bilar, som ni gärna vill ha bort. Faktum är att man måste bygga även på andra ställen än Centralen eller trafikerade rondeller.

Jag tycker att det är skam och skandal hur ni bär er åt när ni debatterar och diskuterar. Det känns definitivt inte seriöst. Och vallöftet om 20 000 bostäder trodde jag att ni också var med på, men det var ni uppenbarligen inte. Jag tycker att det här är ett fint litet projekt. Det kommer att bli fina bostäder, och människor trivs där. Man måste våga stå upp även mot de få som bor intill och inte vill att vi ska bygga i deras blåsippsbacke, Cecilia Obermüller. Det är viktigt att även förtäta i de områden där fint folk bor.

Bifall till kommunstyrelsen!

Anförande nr 159

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (mp): Jag tycker också att vi måste bry oss om dem som bor och lever här i staden och deras närmiljö. Vi får inte förstöra och bygga sönder kvaliteterna i vår stad, de som gör vår stad så fantastisk.

Miljöpartiet har inga som helst problem att få till över 20 000 bostadsprojekt, inga problem alls. Jag kan ge dig en lista i morgon, jag har den inte med mig i dag. Men det kan du få. Och jag tycker att 42 lägenheter som förstör ganska mycket varken gör till eller ifrån. Dem kunde man plocka bort.

Alldeles i närheten, vid Abrahamsbergs tunnelbanestation, ville vi ha ett bostadsprojekt. Det är på gång. Vi har massor med projekt i närheten som vi tycker är alldeles utmärkta. Men just det här projektet förstör mycket mer än det så att säga tillskapar.

Anförande nr 160

I n g e - B r i t t L u n d i n (fp): Det är om precis det som vi tycker tvärtom, Cecilia Obermüller. Vi tycker att det här lilla bostadsprojektet faktiskt kan göra det här området lite mer levande. Andra typer av människor kanske också flyttar dit som gör att hela stadsdelen kan leva upp. Det finns andra förtjänster med den här typen av förtätning med bostadsbyggande, Cecilia.

Den lista du lämnar på era bostäder är väl inte så svår att göra. Det står Centralen på den. Punkt.

§ 21 Förslag till detaljplan för del av Storsjövägen inom stadsdelen Årsta, Dp 2001-08728-54 (utl. 2005:24)

Anförande nr 161

Borgarrådet B ö r j e s o n (s): Ordförande, fullmäktige! Detta är ytterligare ett litet projekt. Det ligger på Storsjövägen i Årsta. Det är två bostadshus, punkthus på sju våningar med garage under och 50 lägenheter. Det här tycker jag också är ett projekt som kompletterar bra i Årsta. Det stämmer med översiktsplan och med Stockholms byggnadsordning. Husen placeras på Storsjövägen med en gatuavstängning som följd. Det kommer att anordnas en allmän gångväg i området.

Jag tycker att planen utgår från de lokala förutsättningar som finns och följer också den byggnadskaraktär som finns i Årsta, med fritt liggande byggnader som har anpassats efter området.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 162

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (mp): Det här ärendet är faktiskt knepigt och lite problematiskt. Här är det väldigt många som har engagerat sig och motsatt sig projektet. Dock har alltså projektet bearbetats och blivit bättre. Man har lagt garagen under husen. Man har bearbetat så att man inte gör så mycket grönmarksintrång. Och man har delvis lyssnat på de boende. Men visst blir det försämringar för en del av de kringboende.

Men Miljöpartiet har sagt att vi vill se en förtätning av Årsta. Vi vill se fler bostäder i Årsta för att centrumet ska kunna överleva. Det här är en del av de förtätningsprojekten.

Andra förtätningsprojekt motsätter vi oss, sådana som vi tycker är sämre, speciellt de som gör intrång i kommande naturreservat i Årstaskogen. Men man måste titta på helheten. Och det här projektet är trots allt ganska bra. Man lägger det till största del på gatumark, stänger av en gata och gör parkeringar till största del under husen. Vi tror att det kan vara ett ganska bra projekt. Men enkelt är det inte.

§ 22 Förslag till detaljplan för område vid Norra Bantorget inom stadsdelen Norrmalm, Dp 1999-08281-54A (utl. 2005:25)

Anförande nr 163

Borgarrådet B ö r j e s o n (s): Ordförande, fullmäktige! Nu ska vi anta en plan för Norra Bantorget som rymmer 120 lägenheter och kontor. Jag vill poängtera att det i den ursprungliga planen också ingår ett hotell. Men i dag ska vi alltså inte fatta beslut om hotellet utan om bostäderna och kontoren. Det pågår fortfarande diskussioner om gestaltningen av hotellet. Och vi återkommer ganska snart med planen för det.

Det är viktigt att det här hotellet kommer till, därför att det är en förutsättning för bostäderna. Men vi valde att dela på planen på grund av att det var viktigt att bostadsdelen inte skulle försenas. Nu kan man börja med viktiga ledningsarbeten för bostadsdelen.

Som jag sade är delar av hotellet en barriär för bostäderna mot järnvägsspåren.

Den här planen omfattar också Norra Bantorgets park. I den parken finns en byggrätt för en serveringsbyggnad. Det möjliggör att Rotundan vid Torsgatan kan flyttas dit eller rivas och återuppbyggas där. Den nya byggnationen tycker jag, och många med mig, stärker torgbildningen kring Norra Bantorget. Det gamla stationshuset, som ni kanske vet står där, ska sparas och framför det ska det bildas ett nytt torg, Lilla Bantorget. Sammantaget innefattar den här planen ett välkommet tillskott av bostäder, både hyres- och bostadsrätter, i centrala Stockholm.

Jag vill med detta yrka bifall till den här delen av planen.

Anförande nr 164

A n d e r s B r o b e r g (kd): Ordförande, fullmäktige! Det här är ett mycket efterlängtat förslag. Det borde ha kommit för 30 år sedan, höll jag på att säga. Det hade behövts redan då.

Området har gått från att vara en livlig tågknutpunkt till att nu utgöra ett stort gap mellan City och Vasastan, enkelt uttryckt mellan kommersen och boendet. I dag används det egentligen bara av hundägarna och knarkarna, utom en kort stund på första maj i och för sig.

Jag tycker att majoriteten tyvärr är lite väl försiktig i detta ärende. Det här området klarar definitivt högre exploatering, gärna ett bostadshus till. Det finns inga problem med ett till. Vi kristdemokrater är för vår del faktiskt beredda att ta en del av parken för att få plats med detta.

Det är bra att vi tar det här ärendet i dag, men jag hoppas att vi kan komplettera framöver med fler bostadshus i någon form. Jag ser med glädje också fram mot att det kan hända något spännande vid Torsgatan bort till Bonnierhuset och järnvägen.

Självklart ska vi ha ett snyggt hotell. Det byggs alldeles för många fula hus i den här staden, därför är det bra om detta blir snyggt.

Därmed vill jag yrka bifall till kommunstyrelsen och hänvisa till vår text i ärendet.

Anförande nr 165

K a t a r i n a G ü v e n (fp): Ordförande, ledamöter! Vi yrkar bifall till folktopareservationen i borgarrådsberedningen. Folkpartiet reserverade sig i stadsbyggnadsnämnden, lite grann på grund av teknikaliteter. Jag vill bara förklara för allihop att vi inte är emot den detaljplan som är uppe i dag. Men vi tyckte att det hade varit viktigt att få fram hotellet på samma gång.

Dessutom har vi flera intressanta projekt på gång i stadsbyggnadsnämnden, hus som ser lite annorlunda ut. Det är väldigt roligt och spännande för oss som inte är arkitekter utan bara vanliga folkvalda att få vara med och titta på det här. Samtidigt måste man som folkvald ändå förstå att det inte är vi som ska rita de här husen. Vi tycker att det har varit väldigt spännande att se det här hotellet.

Anförande nr 166

A n d e r s B r o b e r g (kd): Får jag bara göra ett förtydligande. Tycker du alltså att det föreslagna hotellet, som det såg ut senast, är snyggt och passar på Norra Bantorget?

Anförande nr 167

K a t a r i n a G ü v e n (fp): Vi tyckte att förslaget var rätt snyggt. Dessutom tyckte jag att det tidigare förslaget var ännu snyggare. Men det är inte riktigt vår sak att som lekmän avgöra vad som arkitektoniskt är snyggt. Vi ska med våra ögon bara se att det någotsånär passar in. Nu förstår jag att det är ett väldigt känsligt område för Socialdemokraterna och att de måste tänka två gånger. Jag kan visserligen förstå det, men vi i Folkpartiet tycker att man hade kunnat ta detta nu på en gång.

Anförande nr 168

T o r s t e n S a n d g r e n (v): Ordförande, fullmäktige! I april 2001 tog nuvarande opposition första beslutet i den här frågan, att i sin egenskap av stadsbyggnadsnämnd godkänna de här planerna och ställa sig positiv till dem. Man ställde sig då positiv till den stadsförnyelse som faktiskt nya Norra Bantorget innebär.

Då kan man som jag undra lite över vad det är som har fått Folkpartiet att plötsligt svänga. Vad är det som har fått Moderaterna att gå med på att svänga i den här frågan och plötsligt underkänna detta med hänvisning till att det inte är ett hotell med i bilden på en gång? Det var faktiskt det som hände i stadsbyggnadsnämnden. Vi beslöt att ytterligare förbättra hotellet så att det än bättre passar in i den magnifika miljö som kommer att bli resultatet när det är klart.

Anders Broberg! Det finns faktiskt planer och förhoppningar om att däcka över både rangerbangården och järnvägsspåren. Då innebär det att vi får en hel del ny mark där vi verkligen kan bygga upp en snygg, ny och modern innerstad i Stockholm.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 169

A n d e r s B r o b e r g (kd): Torsten! Jag vet att det finns planer på gång för järnvägen och Torsgatan. Det är väldigt bra att nu höra att Vänstern också är pigg på de idéerna. Det verkar lovande framöver.

Anförande nr 170

T o r s t e n S a n d g r e n (v): Anders! Vänsterpartiet har aldrig varit emot en progressiv utveckling.

Anförande nr 171

K a t a r i i n a G ü v e n (fp): Du talade om att passa in. Det var det jag försökte förklara. Vi tycker inte alltid att allting ska passas in. Någon gång måste någonting få stå ut lite grann. Det var därför vi ville anta hela planen på en gång. Den behöver inte omarbetas hundra gånger för att den ska underordnas allting annat.

Anförande nr 172

T o r s t e n S a n d g r e n (v): Katariina! Vi anser faktiskt att det är en fördel om man kan anpassa en byggnad så att den vinner sin egen solidaritet precis där den ska ligga, så att den blir det utropstecken som det var meningen att den skulle bli. Vi var inte nöjda med den utformning hotellet hade fått, därför ville vi ha det omarbetat. Jag tror att du också kommer att bli nöjd när du ser det slutgiltiga förslaget.

Anförande nr 173

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (mp): Ordförande, fullmäktige! Jag hade egentligen inte tänkt kasta mig in i hotellutformningsdebatten. Men lite frestad blev jag.

120 lägenheter – jättebra! Toppen! Det välkomnar vi. I förra detaljplanen var det 50 lägenheter. Det blir 170 lägenheter. Inge-Britt Lundin, hallå! Det var inte på Centralen.

Att Holger Bloms paviljong ska flyttas eller återuppbyggas tycker jag är väldigt trevligt. Det är ju en publik lokal i dag, och det är väldigt trevligt om den kan fortbestå, att vi kan ha kafé- eller restaurangliv på Norra Bantorget.

Hotellet är på väg. Jag tror att det blir en bra avslutning på torget, som verkligen behöver en fondvägg. Stadsbyggnadsnämnden är ju den nämnd där vi ska fatta beslut om stadens utformning. Vi har ju åsikter om hur vi ska bygga tryggt, hur vi ska bygga snyggt, hur vi ska bygga och utforma staden. Besluten måste ligga där. Jag tycker att det definitivt har blivit bättre efter bearbetning. Det blir ett modernt

uttryck. Det är inte fråga om att göra en pastisch eller något gammaldags. Det blir ju en modernt utformad byggnad som säkert blir väldigt spännande.

Bifall till kommunstyrelsen.!

Anförande nr 174

Borgarrådet N o r d i n (m): Herr ordförande! Jag tycker att man ändå kan förvåna sig över att det andas en räddhågsenhet att göra något radikalt av detta eländiga område. Jag håller verkligen med Anders Broberg. Här kan det i princip bara bli bättre. Jag tycker att det är synd att man inte tog chansen. Men det är inte för sent än, eftersom projektet ska fortsätta.

Här borde man kunna bygga ett rejält högt hus som ett nytt landmärke. Jag är inte fanatisk när det gäller att bygga höga hus i innerstaden, men här finns det verkligen utrymme för detta. Och det tycker jag att Py Börjeson och stadsbyggnadsnämnden verkligen ska fundera över i det kommande. Jag tycker att det vore en synnerlig brist att inte i just ett sådant här område, där staden nästan mitt i sitt hjärta erövrar förlorad mark, ta tillfället i akt att få nya uttryck och ännu fler bostäder. Visst kan vi glädja oss över de 120 lägenheterna, men ska ett område verkligen bli befolkat behövs det ännu mer. Vi kan väl alla vara överens om att det här området i dag, trots att det i princip ligger i hjärtat av Stockholm, inte är någon välkommande plats.

Herr ordförande! Här tycker jag att man behöver ta i mer djärvt. Jag har inte i detalj följt stadsbyggnadsnämndens diskussioner om hur hotellet exakt ska se ut. Men det finns naturligtvis en fara i att dela planen, som jag ser det, eftersom byggnaderna, precis som Py Börjeson sade inledningsvis, hänger ihop och förutsätter varandra. Det gäller att ni raskar på med att komma fram med hotellplanen så att bygget kommer i gång.

Herr ordförande! Jag ville ändå ha detta sagt. Jag beklagar att man inte i den här delen har kunnat ta lite djärvare grepp. Jag tycker att man ska ta tillfället i akt i kommande delar. Därmed yrkar jag bifall till den borgerliga reservationen.

Anförande nr 175

I n g e - B r i t t L u n d i n (fp): Ordförande, fullmäktige! Det här är faktiskt en del av Centralen, Cecilia, med det gamla stationshuset och allting. Jag förstår att du yrkar bifall till just den här byggnationen. Det är inte så himla konstigt.

Men när det gäller hotellet fattar jag inte varför ni är så rädda för att bygga annorlunda än omgivningen. Jag är helt säker på att LO-borgen kommer att framstå ännu mer i sin glans om hotellbyggnaden bryter av. Ska man försöka göra pastischer av den, små LO-borgar runtom torget? Jag håller med Sten, här om någonstans är det väl plats för ett höghus. Utan att ha checkat det med mitt eget parti kan jag säga att jag skulle tycka att det vore helt underbart, inte med en stubbe som Haglunds pinne utan ett riktigt höghus i vår stad. Det här är väl en utmärkt plats.

Sedan tycker jag också att det är jätteviktigt att man raskt som attan kommer i gång med hotellet. Segdra inte på det här, Py Börjeson, utan se till att få fram det fort, så

att det inte bara försvinner ut i intet. Vi som bor på Norrmalm vill ha det här bygget. Vi vill inte ha det i morgon, vi vill ha det i går.

Bifall till vår reservation på den borgerliga kanten!

Anförande nr 176

Cecilia Obermüller (mp): På Centralen kan man inte bo. Det handlar om elektromagnetiska fält. Man kan inte bo där av hälsoskäl. Så är det faktiskt. Det funkar inte. Det här är bredvid Centralen, och det är ett väldigt bra byggnadsprojekt.

Det blir ett högt hus. Hotellbyggnaden blir inte ett litet lågt hus. Det blir rejält högre än de närmaste husen bredvid. Det blir mycket större volym som blir en ordentlig fondvägg på det här stora torget. Och det här stora torget tål en stor byggnad. Det här blir en stor byggnad. Hotellet är stort.

Anförande nr 177

Inge-Britt Lundin (fp): Cecilia Obermüller! I andra storstäder, som också har sådana här öppna sår som spårområdena blir i städer, områden som effektivt avskärmar stadsdelar från varandra, har man klarat av att bygga över, trots elektromagnetiska fält. Det är möjligt att de har ett annat tekniskt kunnande än vi har här uppe i norr som har lyckats göra det. Och de människor som bor där överlever. Jag är helt säker på att det kommer att gå att göra det även i den här staden.

Anförande nr 178

Anders Broberg (kd): Ordförande, fullmäktige! Jag vill bara stryka under det tidigare talare sagt. Här finns det verkligen plats för ett högt hus. Vi tycker att det stora torget faktiskt kan minskas ned något för att därmed ge plats för ett bra, högt bostadshus. Jag har till och med i någon debatt tidigare hört borgarrådet Nilsson beklaga sig över att den nuvarande ytan av torget inte behövs vid första maj utan att det tyvärr, enligt hans mening, räcker med lite mindre. Rent stadsbyggnadsmässigt finns det tillräckligt mycket luft kvar även om man tar en del i anspråk och bygger ett högt, bra bostadshus.

Varför inte ta chansen att bygga Pys pinne, till exempel? Det kanske kan vara ett sätt att få det här gjort. Det är i det här området, från Barnhusgatan och söderut, det verkligen behövs fler bostäder. De få bostadshus som har tillkommit nere i City, framför allt efter den förra mandatperioden, utgör tyvärr alldeles för litet underlag för skolor, förskolor och liknande. Det behövs fler bostäder här som gör det mer attraktivt att välja att bo även i de lägenheter som finns inne i City.

Bifall till vårt förslag!

Anförande nr 179

Borgarrådet Börjesson (s): Ordförande, fullmäktige! Jag vill gärna poängtera att det vi nu tar beslut om alltså är två och ett halvt kvarter av ett riktigt expansivt

område i Stockholm. Det är ett väldigt intressant område, och vi har alla möjligheter att göra det till något riktigt spännande och bra.

Den här diskussionen låter som om vi ska börja om och fundera på vad det är för hotell vi ska ha. Vi är nästan klara. Det blir en stor byggnad. Jättehög vet jag inte, men stor blir den. Och vi hoppas att alla ska tycka att det här blir en byggnad som ramar in Norra Bantorget på ett riktigt bra sätt.

Jag vill också säga att vi raskar på i stadsbyggnadsnämnden. Jag skulle kunna tänka mig att vi kan komma tillbaka med förslaget om hotellet om några fullmäktige. Med det yrkar jag igen bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 180

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (mp): Här har vi chansen att läka ihop staden. Det är ett fult område i staden med groparna som skapades för några decennier sedan och med fula byggnader. Jag förstår inte riktigt vad ni vill ha. Jag begriper inte riktigt. Här ska vi bygga hotell. Vill ni inte ha hotell? Vill ni ha bostäder i stället? Den möjligheten fanns ju. Men här ska vi göra ett hotell.

Det är väl ingen som motsätter sig att vi skulle försöka göra ett hotell och kanske en konferensanläggning på Centralen. Varför pratar ni om bostäder på Centralen? Hallå! Jag trodde att vi var rätt eniga i fullmäktige om att vi vill ha en annan användning av det här området.

Kristdemokraterna är ganska roliga. Vill ni bygga igen torget, så att Socialdemokraterna inte får plats på första maj, eller vad är tanken?

Bifall kommunstyrelsen!

Anförande nr 181

A n d e r s B r o b e r g (kd): Det jag tänkte säga till Cecilia är att eftersom skolgården är en väldigt stor yta, och torget efter byggandet också blir väldigt stort, tycker vi att det fortfarande finns utrymme för att ta en del av detta och placera ytterligare ett bostadshus där, gärna högt. Det är det jag säger. Vi är för hotellet. Vi är för hela planen. Vi tycker att den är alldeles utmärkt. Men vi vill gå längre. Det är därför att vi är trötta på det läge som är just nu.

Sedan hoppas vi och tror att Socialdemokraterna kommer att få tillräckligt utrymme kvar för sina demonstrationer.

Anförande nr 182

I n g e - B r i t t L u n d i n (fp): Ordförande, fullmäktige! Jag är glad att det inte blir segdraget, Py. Jag hade dock hoppats på ett högt hus. Men så blir det uppenbarligen inte. Vi som sitter på den här sidan i salen tycker att vi ska bygga mer, gärna fler bostäder. Chansen finns kvar. Jag tror ändå att ni får möjligheter att demonstrera på första maj. Jag tror inte att det är så många fler människor som kommer att demonstrera så himlans många fler år. Det är väl Sverige och Kina som fortsätter att

marschera första maj. Det kanske man inte gör så länge till. Ni kanske inte behöver ha så mycket större plats än skolgården.

§ 23 Trafiksäkerhetsprogram för Stockholms stad 2005–2010 (utl. 2005:26)

Anförande nr 183

Borgarrådet R ö n n g r e n (s): Ordförande, fullmäktige! I dag är det äntligen dags att fatta beslut om ett program för trafiksäkerheten i Stockholm. Hur viktig den här frågeställningen är märks inte minst genom alla de åsikter och synpunkter som har kommit fram i remissomgången och i de seminarier som har hållits runtom i staden. Trafiksäkerhetsfrågorna är någonting som engagerar medborgarna, men också dem som är aktiva runtom i staden på olika nivåer.

Dagens beslut är ett inriktningsbeslut. Målet är nollvisionen. Noll trafikdödade eller svårt skadade i Stockholmstrafiken. Men den bistra verkligheten är att det i genomsnitt i dagsläget är ungefär 15 stockholmare som möter en för tidig och onödigt död på Stockholms gator varje år. Därför är trafiksäkerhetsprogrammet både nödvändigt och livsviktigt.

Förutom den övergripande inriktningen i programmet och rådigheten över de frågor som fullmäktige kan besluta om, måste trafiksäkerhetsfrågorna också handla om övervakning och framför allt om det egna personliga ansvaret som trafikant. Utan hänsyn och omtanke i trafiken kommer varken program eller övervakning att leda till att nollvisionen kan infrias.

Framför allt är trafiksäkerhetsprogrammet positivt för våra barn, våra äldre och de som redan i dag kanske har det svårt i trafiken. Trafikvardagen kan bli tryggare, säkrare och lugnare, inte minst genom införandet av 30-zonerna. Men det faktum att människor faktiskt gör misstag gör att trafikolyckor inte helt kommer att kunna undvikas. Därför måste vi skapa en trafikmiljö som minimerar riskerna. Det är alltid varje enskild individs eget ansvar att uppträda på ett säkert sätt i trafiken. Det vi nu gör i det här programmet är att skapa förutsättningar och att hjälpa på traven.

Med beslutet i dag tar staden ett samlat grepp på trafiksäkerhetsfrågorna. En bärande del av programmet är införandet av 30-zonerna i samtliga bostadsområden. Genom det får vi en lugnare och säkrare miljö. I underlaget visar statistiken att det leder till att antalet olyckor med personskador minskar med 10–15 procent.

Jag skulle vilja nämna några konkreta exempel på vad detta trafiksäkerhetsprogram innehåller. Under området Trafiksäkra trafikanter handlar det mycket om att påverka trafikanter till ett säkrare trafikbeteende. Det handlar om säkra hastigheter. Det handlar om drogfri och nykter körning och information till de olika trafikantgrupperna. Det är nog en grundbult om trafiksäkerhetsarbetet ska bli framgångsrikt.

När det sedan gäller området Säker trafikmiljö för skyddade trafikanter handlar det bland annat om fysiska åtgärder i trafikmiljön, separering av trafikantgrupper, varningssystem för att undvika upphinnandeolyckor, till exempel vid köbildning.

Till sist skulle jag också vilja säga att de trafiksäkra resorna och transporterna som staden gör i dag kan föregå med mycket gott exempel. Staden går före i sin egen verksamhet, bland annat genom att anta en trafiksäkerhetspolicy för tjänsteresor,

tillhandahålla trafiksäkra tjänstefordon samt också ställa krav på att kvalitetssäkra upphandlingen vid både resor och transporter.

Ordförande! Med det här vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 184

U l f F r i d e b ä c k (fp): Herr ordförande! Jag skulle vilja börja med att säga att trafiksäkerhet naturligtvis är en angelägen fråga för alla oss stockholmare. Det är också en angelägen fråga för oss på den borgerliga kanten. Så jag vill säga att vi i huvudsak yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Vi har dock några prioriteringsfrågor som vi vill anföra. Jag tänkte börja med att det viktigaste är att vi har en säker skolväg för våra barn och ungdomar. Det är absolut nummer ett. Dessutom måste man se till att det är säkert och tryggt att gå till de platser där de här barnen och ungdomarna idrottar, går på fritidsgårdar och allt sådant. Om man tittar i programmet på s. 28 ser man att det står Säker närmiljö för barn. Mycket av det vi säger står ju här. Tittar vi på s. 29 ser vi att det står Åtgärder. Gatu- och fastighetskontoret bygger ut gång- och cykelbanorna i skolornas närområde. Det står också att man ska införa hastighetsbegränsning på 30 kilometer i timmen på lokalgator i alla bostadsområden. Som bekant är det redan infört.

Ett annat viktigt område – borgarrådet var inne på det – är hur man ska få alla de här reglerna och bestämmelserna att funka i verkligheten. Då pratar Leif Rönngren mycket om att vi alla har ett eget personligt ansvar. Så är det naturligtvis. Utan det egna ansvaret funkade inte det här riktigt bra. Men om man ska kunna upprätthålla den här trafiksäkerheten krävs det ändå en fungerande trafikövervakning; vi vet hur det är, vi är ögontjänare lite till mans. Det har vi inte i dag. De som sköter övervakningen, nämligen polisen, blir färre och färre i den här staden. År 1995 exempelvis, när den nya polisorganisationen bildades, var det ungefär 5 000 poliser i staden. I dag är det ungefär 3 800 i det här polisdistriktet. Det säger sig självt att resurserna inte riktigt räcker till.

Vi har i det här ärendet sagt att det är viktigt att den här församlingen på något sätt kan tala om detta för regeringen. Det är ju den som bestämmer hur många poliser det ska vara. Vi vill att man ska kunna uppvakta regeringen och säga att det behövs fler poliser för att se till att det här, i många delar bra programmet går att uppfylla.

Leif Rönngren! Varför ställer inte du och dina kompisar upp på att uppvakta regeringen om fler poliser i Stockholm?

Anförande nr 185

Borgarrådet N o r d i n (m): Herr ordförande! Trafiksäkerhet handlar oändligt mycket om kunskap. Den som har brytt sig om att studera vad som kan hända om man kör omkull med cykeln på asfalten sätter på sig cykelhjälm. Den som har brytt sig om att tänka efter vad som händer om man kör på ett barn med bilen lättar på gaspedalen. Det handlar hela tiden om kunskap. Väldigt mycket av arbetet måste tidigt inriktas på detta. Det är tyvärr väldigt varierande kvalitet på

trafikundervisningen i våra skolor. Kunskaper bland barn och ungdomar är en av nycklarna för framtida trafiksäkerhet.

Herr ordförande! Det här trafiksäkerhetsprogrammet är till största delen så politiskt okontroversiellt att det är mycket som vi är helt överens om. Men det finns brister, och jag instämmer i det som Ulf Fridebäck sade. Från stadens sida kan man inte bortse ifrån det som är ett ansvar för statsmakterna och ett polisiärt ansvar. Man måste också kunna övervaka trafiken, och det måste man kunna göra utan att ta resurser från brottsbekämpning och bekämpning av våld på gator och torg. Därför krävs det att staden är tydlig med att det behövs en total utbyggnad av polisväsendet i Stockholm. Vi har länge lidit av att man missgynnar Stockholm och av nedskärningar som i grunden är fullständigt obegripliga.

Man måste också se till att få en fungerande trafikmiljö i staden för alla trafikanter. Därför vi tagit upp sådana frågor som man inte omedelbart tänker på när det gäller trafiksäkerhet, såsom till exempel parkeringstal i bostadsområden och den typen av frågor som är mer kopplade till att vardagslivet ska fungera än till trafiksäkerheten.

Underhållet är en annan faktor. Många gånger är det tyvärr ett populärt besparingsobjekt att skjuta upp underhållet till nästa år. Sedan har underhållet släpat efter. Så har skett i staden under de senaste åren. Men ett dåligt underhåll av våra gator och trottoarer innebär sämre trafiksäkerhet för alla trafikanter. När man upprättar budgeten är det oerhört viktigt att koppla underhållsåtgärderna även till den aspekten. Tyvärr är det väldigt enkelt att skjuta detta på framtiden.

Herr ordförande! Med dessa ord yrkar jag bifall till den borgerliga reservationen i kommunstyrelsen.

Anförande nr 186

A n n - M a r i e S t r ö m b e r g (v): Ordförande, fullmäktige! Jag är väldigt glad över att vi i dag kommer att kunna anta ett trafiksäkerhetsprogram som är väl genomarbetat och väldigt bra. Vi har ju märkt att intresset för dessa frågor är stort genom den omfattande remissrundan. Vi har fått in många mycket värdefulla synpunkter – även från medborgarna – som vi har försökt att baka in i programmet. Det gäller inte minst införandet av 30-zoner i bostadsområden. Att det nu finns med gläder mig speciellt mycket. Jag har många gånger närmast som ett mantra upprepat att sänkt hastighet är det säkraste sättet att minska både olyckor och skaderisker. Nu har vi genomfört detta. Det blir 30-zoner i våra bostadsområden. Sänkt hastighet, låg och jämn hastighet leder till bättre flyt i trafiken och till att skadorna minskar. Därmed har vi tagit ett rejält steg mot den nollvision som jag tror att vi alla vill ha när det gäller olyckor.

Jag är också väldigt glad över att vi har med i programmet arbetet för säkrare skolväg för barn och ungdomar och mycket annat.

Som sagt, intresset för dessa frågor är stort, och jag är väldigt glad över att kunna föreslå bifall till kommunstyrelsen, bifall till ett väldigt bra och genomarbetat trafiksäkerhetsprogram.

Anförande nr 187

P e r B o l u n d (mp): Ordförande, ledamöter! Som många här har sagt tycker också jag att det är mycket glädjande att vi i dag kan presentera ett nytt trafiksäkerhetsprogram för åren 2005 till 2010. Jag är stolt och glad över innehållet i det här programmet. Det är ett väldigt framåtsyftande och ambitiöst program.

Det är många som har varit inne på 30-zonerna. Det är ju en tung åtgärd som utgör en stor del av trafiksäkerhetsaspekterna i programmet. Av dem som blir påkörda i 30 kilometers fart är det ungefär 10 procent som dör, men om man blir påkörd i 50 kilometers fart är det ungefär 80 procent som dör, och det är ju inte en föraktfull skillnad. Det kan göra väldigt stor skillnad för antalet skadade och dödade i Stockholmstrafiken, och det gäller inte minst de oskyddade trafikanterna, framför allt barn och ungdomar som rör sig mycket i trafikmiljöer och i de bostadsområden där farten nu sänks till 30 km/tim. Det här är en väldigt positiv åtgärd.

Jag är glad över att till och med Moderaterna har bytt fot när det gäller 30-zonerna. De säger sig nu vara ganska positiva till det. Man kan bara hoppas att trafiksäkerhetstänkandet når ännu djupare hos Moderaterna så att de även blir positiva till gupp, som faktiskt är en hastighetsdämpande åtgärd – den enda åtgärden som kan bidra till att se till att hastighetsbegränsningen 30 km/tim efterlevs. Vi tycker att man ska arbeta vidare med detta, och det finns också med i programmet. Man ska följa upp 30-zonerna och se till att hastighetssäkrande åtgärder vidtas där det behövs.

Jag tänkte ta upp några ytterligare aspekter som finns med i programmet. Vi har fått igenom att alla stadens fordon ska ha ISA-system installerade, Intelligent Speed Adaptation. Det gör att man inte kan köra med högre hastighet än den gällande hastigheten. Det är också en väldigt bra åtgärd.

Även alkolås ska installeras i alla Stockholms stads bilar. Därmed föregår staden med gott exempel. Både ISA-system och alkolås kommer vi också att kräva på sikt när vi upphandlar tjänster, vilket gör att det blir en mycket högre trafiksäkerhet.

En ytterligare åtgärd i Stockholmstrafiken som jag tror väldigt mycket på är att använda sig av automatisk övervakning av hastigheten med kameror. Det har visat sig på många ställen runt om i landet att det är en väldigt verksam åtgärd. Det sänker hastigheterna med i genomsnitt 5 km/tim och minskar dödsolyckorna radikalt. Det är någonting som jag gärna skulle vilja se på fler gator i Stockholmsområdet.

Nu när vi lägger fram det här programmet måste jag säga att jag är oroad över borgarnas syn på trafiksäkerhet. I den reservation som de borgerliga partierna har lagt fram pratas det bara om nya vägar och fler parkeringar. Intrycket är att man vill skapa ökad biltrafik och i stället föra bort trafikanter från kollektivtrafiken. Det är ju en åtgärd som leder åt helt fel håll. Kollektivtrafiken är den säkraste trafikformen, och ju fler som använder sig av den, desto säkrare blir transportsystemet.

Under den förra mandatperioden var det ganska oroande tendenser när det gäller trafiksäkerheten här i Stockholm. Mellan 1998 och 2002 ökade antalet trafikskador med nästan 50 procent, och det berodde mycket på de åtgärder som genomfördes.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 188

Borgarrådet N o r d i n (m): Herr ordförande! Största hotet mot trafiksäkerhetsarbetet är om man gör det som Per Bolund hemföll åt, nämligen att ge intryck av trafiksäkerhetsarbetet är ett led i den allmänna bilfientliga linje som Miljöpartiet bedriver. Det är då som man inte får den allmänna acceptansen. Det är då som man skapar en dålig gatumiljö med gupp som förstör gatorna, som förstör trafikrytmen och som gör – och vi har många sådana erfarenheter – att man, när man väl har passerat guppen, gasar på. Dessutom är gupp otroligt dåligt för yrkestrafiken. Det är dåligt för dem som sitter i bussarna, om man till exempel har ont i höfterna, det finns det många vittnesmål om.

Miljöpartiet använder trafiksäkerhetsarbetet som ett instrument för sin kamp för att ingen människa ska kunna ha bil i storstaden så att vi får en död storstad. Det är den absolut största otjänst som man kan göra trafiksäkerheten i den här staden.

Anförande nr 189

P e r B o l u n d (mp): Sten Nordin talar ju emot en nästan enig trafiksäkerhetsexpertis som säger att om man vill ha en verklig säkerhet på känsliga gator där det rör sig många barn måste man vidta hastighetssäkrande åtgärder. Den enda effektiva åtgärd som finns är då att införa gupp. När det gäller bussgator finns det speciella bussgupp som gör att bussarna inte påverkas. Däremot påverkas privatbilismen. Det finns alltså åtgärder som inte slår mot yrkestrafiken och busstrafiken.

Jag tycker att det är lite tråkigt att Sten Nordin fortfarande inte har gett upp sitt heliga krig mot guppen, som han inledde under den förra mandatperioden. Det är en tråkig signal mot en ökad trafiksäkerhet. Sådana signaler behöver vi inte i den här staden.

Anförande nr 190

U l f F r i d e b ä c k (fp): Ordförande, fullmäktige och Per Bolund! Trafiksäkerhet gäller naturligtvis alla trafikanter. Den här staden är till för alla. Du ska kunna gå trafiksäkert. Det var därför jag pratade tidigare om att man skulle säkra gångvägar där ungarna går till skolan. Man ska också kunna cykla säkert. Sedan kan man vända sig emot att det i programmet sägs att de anställda ska bära hjälm när de cyklar i tjänsten. Vad har man för stöd i lagstiftningen för det, tro? Och vad ska Per Bolund och ni andra göra om någon cyklar utan hjälm? Jag tycker att det är upp till den enskilde att göra en sådan bedömning.

Sedan pratas det om gupp och hastighetsdämpande åtgärder. Det finns faktiskt andra sätt. Man kan göra gatorna smalare. Det är ett mycket bra sätt som är väldigt effektivt.

Anförande nr 191

P e r B o l u n d (mp): Om jag börjar med det sista så är avsmalningar också en metod som man kan använda. Men den är tyvärr inte tillnärmelsevis lika effektiv för att få ned hastigheterna. Man har sett i många olika studier att gupp är det mest effektiva för att få ned hastigheterna.

Sedan gillar Ulf Fridebäck att säga att alla trafikslag ska få finnas i den här staden. Det ska inte vara några konflikter mellan dem. Tyvärr ser verkligheten inte ut så. Vi har ett begränsat utrymme i staden. Om man satsar på att bygga ut för biltrafiken gör man det på bekostnad av andra trafikslag. Vi vill ju hellre ha en utökad gång- och cykeltrafik och framför allt en utökad kollektivtrafik. Vi anser att det ger en klart ökad trafiksäkerhet jämfört med att i stället bygga ut biltrafiken som ni vill göra.

Anförande nr 192

E v a S a m u e l s s o n (kd): Ordförande, fullmäktige! Det är märkligt att Miljöpartiet alltid ska ställa biltrafiken mot trafiksäkerheten. Det är självklart att vi ska verka för trafiksäkra, miljövänliga bilar, och precis som Ulf Fridebäck sade: Alla trafikanter ska samsas ute på våra vägar och gator. Det är väl vad det handlar om, inte om att ställa grupp mot grupp, som ni hela tiden försöker att göra.

Anförande nr 193

P e r B o l u n d (mp): Jag vill råda Eva Samuelsson att titta på statistiken över antalet trafikskadade och dödade. Statistiken för kollektivtrafikanter, framför allt på spår, är exceptionellt bra jämfört med privatbilismen. Det är stor skillnad mellan antalet trafikskadade per kilometer som färdas i bil och antalet skadade i kollektivtrafiken. Om man lyckas att föra över fler trafikanter från bilar till kollektivtrafik gör det väldigt stor skillnad för trafiksäkerheten. Det är ingenting som är särskilt kontroversiellt eller överraskande, utan det är en självklarhet när man tittar på statistiken.

Anförande nr 194

E v a S a m u e l s s o n (kd): Ja, men det skulle kunna räcka med ett par stora olyckor – som vi hoppas inte ska hända – med några av de stora ledbussarna eller i tunnelbanan. Då skulle den statistiken snabbt förändras. Men det var inte därför som jag begärde ordet.

Jag instämmer i det som andra har sagt, att det är bra med det nya trafiksäkerhetsprogrammet. Jag ser fram emot majoritetens redovisning av det som man skriver, att varje medarbetare i staden ska känna till stadens trafiksäkerhetspolicy och följa den. Jag hoppas att vi får en utvärdering inom en snar framtid.

Trafiksäkerhet är, precis som det står skrivet, ett långsiktigt arbete. Man kan aldrig ta för givet att man har gjort nog. Nollvisionen är naturligtvis något som vi måste sätta högt. Men vi vet ju att det handlar om människor. Vi gör alla våra misstag. Det kan räcka med en kort stunds okoncentration hos en busschaufför, hos en bilförare, hos en gångtrafikanter eller hos en cyklist för att en olycka ska hända. Tyvärr är det inte så få cyklister som cyklar mot rött ljus. Jag höll själv på att bli påkörd av en cyklist i går när jag gick mot grön gubbe.

Jag ser med glädje att alkolås nu ska installeras i stadens alla fordon. Det har jag föreslagit i en motion förra året som jag ännu inte har fått svar på. Jag vet inte om detta ska anses som ett svar, men det står att alkolås ska införas, och det är jag tacksam för. Jag tror att det är oerhört viktigt att det genomförs.

Flera har varit inne på att skolvägen är viktig för eleverna och att skolan bör ta upp trafikfrågor, det är oerhört viktigt. Då är vi återigen inne på detta med polisens resurser. Förr fanns polisen regelbundet med i skolverksamheten. Polisen gick igenom cyklarna med barnen och lät dem cykla olika vägar för att lära sig trafiksäkerhet. Men resurserna har minskat, och nu kan man inte längre genomföra det ute i skolorna.

Det handlar inte bara om övervakning ute på gator och vägar, utan det handlar också om information till våra yngre. Därför vill jag understryka den att-sats som vi har i vårt förslag till beslut, att vi ska tillskriva regeringen om vikten av fler poliser som en del i det trafiksäkerhetsarbete som nu genomförs.

Jag tycker också att vi ska gå vidare med det försök som pågår när det gäller längre tidsintervaller vid ljussignalerna där barn går över gatorna vid skolor och förskolor. Jag har också sett en reaktion från en del äldre som önskar att även de vill kunna påverka hur länge det är grönt ljus när de ska försöka att ta sig över gatan i Stockholmstrafiken. Det vore bra om man utvärderade de försök som nu pågår och se om detta kan genomföras också på andra håll.

Jag yrkar bifall till den borgerliga reservationen som i huvudsak tillstyrker trafiksäkerhetsprogrammet, men vi vill också tillskriva regeringen om mer resurser till polisen.

Anförande nr 195

Borgarrådet R ö n n g r e n (s): Ordförande, fullmäktige! Jag vill bara instämma i det som Eva Samuelsson sade om utvärdering och uppföljning, det är a och o. Det är nödvändigt att följa upp de beslut som vi fattar i dag, såväl insatser som vad vi har gjort och vad som behöver rättas till och åtgärdas.

Att se över trafikintervaller och signalsystemen med tanke på funktionshindrade och äldre finns med som en punkt i programmet.

Anförande nr 196

I n g e - B r i t t L u n d i n (fp): Ordförande, fullmäktige! Jag tycker att det här är ett ganska bra program. Parkeringsfrågorna lyser dock helt med sin frånvaro. Bilister som snurrar runt i vår stad och letar parkeringsplats är en klar trafikfara. De blir irriterade för att de aldrig hittar någon parkeringsplats. Ofta hamnar de rätt många kvarter ifrån där de bor. Som vice ordförande i Stockholm parkering både ser och hör jag om de problem som bilisterna har på grund av detta.

Även parkeringsfrågan är väl en sådan fråga som majoriteten inte kommer överens om, och då är det väl mycket enklare att utesluta den. Jag vill understryka vikten av att vi i den här staden får reella parkeringstal – inte parkeringstal som anpassas för att

hålla samman en politisk majoritet. Det är bättre att i stället ha ett parkeringstal för att hålla samman trafikpolitiken.

Vi ska inte heller använda trafiksäkerhetsfrågorna som ett medel i propagandan för biltullar. Vi ska besluta om ett trafiksäkerhetsprogram som är ett sådant och ingenting annat. Våra medborgare ska kunna lita på att programmet är ett trafiksäkerhetsprogram. Det ska alltså inte ses som en politisk pamflett. Då kommer ingen att bry sig om trafiksäkerhetsprogrammet. Så använd det rätt när ni går ut och talar om att vi har antagit programmet!

Också jag är väldigt mycket emot guppen. Mina rullstolsburna vänner har stora svårigheter med dem både i sin egen bil och när de åker med färdtjänstfordon. Det finns ju nästan ingen fjädring alls i en rullstol. När färdtjänstbussen passerar över de...gruppen hoppar rullstolen, och det gör faktiskt ont. Det är många av mina rullstolsburna vänner som har smärtor, och det är en pina för dem att åka igenom Vasastan där det finns mängder med gupp. Använd andra hinder än gupp för att dämpa hastigheten! Det finns många bättre idéer än att använda gammalmodiga, trista, fula och gupp orsakar smärta.

Jag yrkar bifall till Folkpartiets, Moderaternas och Kristdemokraterna reservation.

Anförande nr 197

Ulf Friedebäck (fp): Herr ordförande! I dag är det en vecka sedan man införde 30 km i bostadsområden och staden, förutom på huvudgatorna där det är 50 km. Jag läste i lördags i en aftontidning där man skrev: 30 km – då kör vi så att det ryker. Tidningen hade varit ute tillsammans med en representant från NTF och mätt hastigheten med laserpistol på olika ställen. Resultaten var ganska förfärande. Man körde över 90 km på Nytorgsgatan på Södermalm. Alla som har gått där förstår ju att det är fullständigt livsfarligt. Man var också på Byälvsvägen i södra förorterna. Av 54 bilar körde 50 för fort – 50 av 54!

Jag delar Leif Rönngrens uppfattning att det är ett personligt ansvar för oss alla trafikanter och bilister att hålla hastighetsgränserna. Men det här funkar ju inte, och då måste det finnas några som sköter övervakningen, och jag kan för mitt liv inte förstå varför du, Leif Rönngren, inte ställer upp på att uppvakta regeringen om att det behövs mer poliser i den här stan. Du måste ju rimligen kunna svara på varför. Jag ställer samma fråga till Ann-Marie Strömberg: Varför ställer ni inte upp det här? Per Bolund och Miljöpartiet, varför ställer ni er inte bakom detta?

På punkt efter punkt i trafiksäkerhetsprogrammet står det att man ska samarbeta och samverka med polisen. Men hur ska det gå till om det inte finns några poliser att samverka med? Jag vill ha ett svar av er tre.

Anförande nr 198

Borgarrådet Rönngren (s): Herr ordförande! Jag tror inte att man ska förenkla debatten på det sättet. Det finns nog inga genvägar till att åstadkomma en riktig trafiksäkerhet. Jag tror inte att det skulle bli en bättre trafikmoral om man uppvaktade regeringen om att det behövs fler poliser.

Det finns poliser. Trafikövervakning pågår. Sedan kan man alltid ha synpunkter på och åsikter om i vilken omfattning som det pågår. Ni som har läst tidningsartiklarna har sett att polisen kommer att börja med övervakningar inom 30-zonerna. Men jag håller med. Jag blev också chockad när jag läste den där artikeln. Jag har själv småbarn och går omkring i trafikmiljön och på trottoarer, och då har jag ett väldigt sjå med att förklara varför man måste vara försiktig när man är ute och går.

Det är klart att jag funderar över vad det är för sorts bilister som kör i 90 km på 30- och 50-kilometersvägar. De är ju inte precis få. Det har inte skett någon fördubbling av antalet 30-vägar. Det fanns ganska många redan innan. Jag tror att grunden är det som Sten Nordin var inne på, det vill säga information och kunskapsunderbyggnad så att man själv förstår vad det innebär om olyckan är framme. Det är nog enda sättet att komma åt detta. Sedan kan man ha hur mycket övervakning som helst, det kommer alltid att finnas de som tar chansen när de tror att ingen ser. Men det är upp till oss alla att förklara att det inte är moraliskt riktigt att göra så.

Anförande nr 199

U l f F r i d e b ä c k (fp): Ordförande, fullmäktige! Det var väl en bekännelse att du blev chockad när du läste den här artikeln. Så här ser verkligheten ut varje dag. Det var inte bara den dagen som det var så. Om jag har förstått dig rätt har du ingen bil och kör inte själv, men när du går eller cyklar ser du ju hur man betar sig. På något sätt förtar det ena inte det andra. Det egna ansvaret är viktigt, men varför kan vi i den här salen inte vara överens om att uppvakta regeringen? Du har inte gett något bra svar på den frågan. Är det bara för att det är en sosseregering som du inte vill det?

Anförande nr 200

A n n - M a r i e S t r ö m b e r g (v): Herr ordförande! Sten Nordin, jag vet inte om du hörde själv vad du sade: En stad utan bilar är en död stad. Då säger jag: En stad utan människor är en död stad. Det är människorna som gör en stad levande. Jag har många gånger haft tillfälle att besöka städer nere i Europa där stadskärnan är bilfri, och jag tycker att de stadsdelarna är i högsta grad levande. Jag tycker till och med att Gamla Stan i Stockholm är väldigt levande utan bilar. Det är människorna som får staden att leva. Titta på olycksfallsstatistiken! Det är inte kollektivtrafikanterna som leder den.

Vi har diskuterat guppen många gånger. Jag ser gupp som ett sätt bland flera att sänka hastigheterna. Jag bor själv på en miljöprioriterad gata. Vi har gupp, och de bidrar till att sänka hastigheterna. Kör man långsamt över guppen blir det inte sådana stötar som det kan bli om man kör för fort. Det är liksom det som är meningen med guppen.

Sedan finns det också andra metoder: avsmalningar och sådant som också kan stimulera till en sänkt hastighet. Jag ser det som nödvändigt med dessa åtgärder när det är breda raksträckor som inbjuder till att man brassar på och kör för fort.

Ulf Fridebäck tog upp detta med cykelhjälmarna. Varför ska man inte kunna uppmana människor att använda cykelhjälm? Det räddar ju liv och minskar skadorna om

man kör omkull. Då är det väl bara bra att man uppmanar människor att använda hjälm?

Jag är väldigt glad över att vi har infört 30-zonerna. Responsen från medborgarna har varit stor. Man vill ju inte ha fler huvudgator med 50 km, utan man vill ha fler 30-gator. Det finns en väldigt stor acceptans i staden för dessa zoner.

När det slutligen gäller trafikövervakning har du en poäng där, Ulf Fridebäck. Men vi kan diskutera den saken i ett annat sammanhang. Det handlar om hur vi ska få till stånd bättre trafikövervakning. Där anser jag att det behövs både fler parkeringsvakter och fler trafikpoliser. Men vi måste också se till att de används på rätt sätt, men den diskussionen får vi fortsätta att föra.

Jag yrkar återigen bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 201

I n g e - B r i t t L u n d i n (fp): Visst sänker guppen hastigheten, Ann-Marie Strömberg. Visst kan färdtjänstbussarna köra långsamt, men de hoppar lika förbaskat, och det gör ont. Det finns andra system. Jag begriper inte varför ni inte kan se teknikens framsteg. De finns mitt framför näsan på er. Man måste inte använda gammalmodiga, fula, osköna gupp som ligger som limpor i vägen. Guppen gör att det inte ens går att att snöröja på ett vettigt sätt. De skapar jättemycket mer problem än vad som är nödvändigt. Så tänkt om, Ann-Marie Strömberg!

Anförande nr 202

A n n - M a r i e S t r ö m b e r g (v): Som jag tidigare sade är guppen ett sätt bland flera. Gupp ger inte alltid kraftiga stötar. De kan vara mera långsträckta så att det inte blir sådana kraftiga stötar som tidigare var ett problem. De moderna guppen har en annan utformning. De framtvingar en sänkt hastighet, men de ger inte de stötar som de tidigare, mera skarpa och höga guppen gav.

Anförande nr 203

U l f F r i d e b ä c k (fp): Herr ordförande! På s. 19 i trafiksäkerhetsprogrammet står det: "Alla förvaltningar och bolag ställer krav på att de anställda använder cykelhjälm vid cykling i tjänsten." Det är bra om man kan informera att det är farligt att inte använda cykelhjälm, men här ställer man krav på att alla ska ha hjälm när de cyklar i tjänsten. Vi tycker inte att detta hör hemma i den här typen av program. De ska de anställda själva få bestämma.

När det gäller trafikövervakningen och poliser ska man naturligtvis göra rätt saker. Man ska exempelvis övervaka utsatta gator där bilister kör för fort. Det kan också behövas trafikundervisning i våra skolor. Det talas ju på flera ställen i programmet om vikten av samarbete med polisen.

Anförande nr 204

A n n - M a r i e S t r ö m b e r g (v): Ulf Fridebäck, jag har väldigt svårt att se att det skulle vara något fel med att stadens anställda föregår med gott exempel och använder cykelhjälm i tjänsten. Cykelhjälm kan rädda liv.

Anförande nr 205

P e r B o l u n d (mp): Jag fick en fråga från Ulf Fridebäck när det gällde övervakningen. Som borgarrådet Rönngren var inne på ska polisen nu sätta i gång att göra kontroller i 30-zonerna. Jag hoppas att efterlevnaden av 30-gränsen kommer öka, dels för att den ska sätta sig i den här formen, dels för att det blir mer övervakning från polisens sida.

Sedan ska vi göra en rejäl utvärdering av 30-zonerna. Visar det sig då att det är ett stort problem och att det är för många som överskrider den hastigheten får vi se vad vi kan göra. Då kanske det blir dags att begära flera poliser.

Hur många poliser man än har kommer de aldrig att kunna övervaka alla gator. Det är just av den anledningen som det behövs hastighetssänkande åtgärder eller automatisk hastighetskontroll med kameror eller liknande – detta för att kunna göra en kontinuerlig kontroll. Vi vet att guppen är effektiva just mot de galenpannor som kör i 90 km på en 30-sträcka. De flesta trafikanter klarar att hålla 30 km. Men det finns ju sådana som inte klarar av det, och för dem krävs det hastighetssäkrande åtgärder som ser till att man inte kan köra i högre hastighet än 30 km.

Anförande nr 206

U l f F r i d e b ä c k (fp): Ordförande, Per Bolund! 30 km – då kör vi så att det ryker. Nu har 30 km gällt i en vecka. Precis som det har sagts här har man från polismyndigheten ännu inte lagt ned några större resurser på detta. Man har aviserat att det eventuellt är på gång.

Men problemet, Per Bolund, Leif Rönngren och Ann-Marie Strömberg är ju att det inte finns tillräckligt med poliser som ska sköta det här. Det är därför som vi tycker att det är rimligt att vi tillsammans uppvaktar regeringen. Om jag hörde rätt lämnade du en liten öppning, Bolund. Men Leif Rönngren och Ann-Marie Strömberg tycker att det är bra som det är. Det finns väl ingen människa som är ute i den här trafiken som tycker att det ser bra ut i dag med den trafikmoral som råder.

Anförande nr 207

P e r B o l u n d (mp): Vår ambition är självfallet att vi ska ha en tillräckligt bra trafikövervakning för att hastigheterna ska hållas i möjligaste mån. Jag tycker att det är rimligt att man först gör en utvärdering av en reform innan man springer i väg till regeringen och begär extra resurser därför att man utgår ifrån att övervakningen inte kommer att fungera. Vi tycker att det först ska göras en rejäl utvärdering av 30-zonerna. Om det visar sig då att det inte finns tillräckligt med resurser får vi se hur vi ska gå vidare.

Anförande nr 208

Borgarrådet N o r d i n (m): Herr ordförande! Jag tycker inte att partier som ena veckan sitter i riksdagen och skär ned på Stockholmspolisen och nästa vecka pläderar i kommunfullmäktige för ökad trafiksäkerhet har någon särskilt stor trovärdighet. Det är klart att detta hänger samman, det är alldeles självklart.

När det sedan gäller synen att man ska stänga av staden för bilar är det ju ingen slump att det nu finns moderna arkitekter och stadsplanerare som har börjat att göra revolt mot hela synsättet att man ska stänga av stora zoner för bilar. Det finns ju en erfarenhet av detta och vi kan se det i vår igen stad, att det skapar stadsdelar som inte minst mot kvällningen faktiskt blir döda stadsdelar, Ann-Marie Strömberg. Det är ingen tvekan om den saken.

Sedan kan man exemplifiera med Gamla Stan. Men herregud, det är ju en medeltida stadsdel som har sina speciella begränsningar. Det är inget föredöme för någon annan stadsdel. Dessutom tycker jag att ni har gått för långt även i Gamla Stan, men det är en annan debatt.

Som sagt, om man med trafiksäkerheten som argument vill göra staden oframkomlig missar man mycket av det andra som vi också vill uppnå och som jag trodde att det fanns något slags enighet om, och det är att vi vill ha en levande stad där människor kan bo också där det tidigare har varit döda kontorsstäder. Det kan man inte uppnå om man ska stänga av stora områden. Jag tror inte alls på den filosofin. Tvärtom behöver vi nu bryta med den som verkligen har varit en återvändsgränd för stadsutveckling. Den har inte heller med trafiksäkerhet att göra. Trafiksäkerhet handlar om att skapa en miljö och ett fungerande trafiksäkerhetssystem där man kan ha bilar, bussar, gångtrafikanter och cyklister.

När det gäller bristande respekt och ansvar kan man ju tyvärr se det hos alla trafikantgrupper. Men det blir värst effekter om man brister i respekt när man sitter i en bil som väger 1½ ton. Självklart kan man se detta hos alla. De flesta av oss är ju blandade trafikanter. Vi är inte antingen–eller. Det är kanske en och annan här som är det och som vill vara väldigt renlärig i förhållande till sin egen filosofi. Men de flesta av oss är blandade trafikanter. Därför handlar trafiksäkerheten väldigt mycket om kunskap och en hantering av denna så att det blir acceptans, och det blir ingen acceptans om människor upplever att vi krånglar till deras vardag. Då kommer man att vända de politiker som har gjort detta ryggen.

Anförande nr 209

A n n - M a r i e S t r ö m b e r g (v): Ja, nog finns det så kallade sovstäder och kontorsområden som är stendöda under icke kontorstid. Men det som skapar liv är människor. Det är inte frånvaron av bilar som gör att det är så tyst och stilla i dessa områden, utan det är frånvaron av människor. Lösningen på detta är ju en blandning av arbetsplatser och bostäder, och att det är en sådan miljö att människor vågar röra sig ute. Det är inte människor som korkar igen innerstaden, det är bilar, bilar och åter bilar. Det är människorna som skapar liv i en stad, Sten Nordin, inte bilarna.

Anförande nr 210

Borgarrådet N o r d i n (m): Det är ett sätt att försöka smita ifrån diskussionen att säga sådana truismer som att det är människor som skapar liv i en stad. Jovisst, men dessa människor måste ha möjligheter att ta sig fram på olika sätt och inte bara på de sätt som Ann-Marie Strömberg bestämmer.

Anförande nr 211

I n g e - B r i t t L u n d i n (fp): Jag vill ställa en rak fråga till borgarrådet Rönngren: Anser du att parkeringsfrågan inte hör hemma i diskussionen om trafiksäkerheten, eftersom frågan inte har lyfts fram mera än av mig i den här salen?

När det gäller uppvaktningen om fler poliser säger Per Bolund: Ja, vi får väl först se om det behövs fler trafikpoliser. Menar du att du har jobbat med trafikpolitik i ganska många år och inte lyckats se frånvaron av poliser på det här området? Har du inte sett att polisen inte har några resurser? Har du inte ens sett behovet av poliser? Jag tycker att det är fantastiskt. Vilken verklighet lever du i egentligen?

Anförande nr 212

Borgarrådet R ö n n g r e n (s): Jo, jag tycker att också parkeringsfrågor hör till trafiksäkerhetsfrågorna, självklart. Jag kan bara gå till mig själv och mina barn för att se det, till exempel när man ska lämna barnen vid skolan och det kommer föräldrar som ska parkera. Det finns med i det här programmet hur man kan skapa säkra miljöer för exempelvis dem som skjutsar sina barn till skolan.

Sedan har vi ett bordlagt ärende i gatu- och fastighetsnämnden som jag tycker är intressant. Det handlar om en parkeringsstrategi för city. Det är en gemensam återremiss från alla partier. Det är inte så enkelt som att tro att man löser allting genom att öka parkeringstalen. Det finns en konflikt i synen på parkeringar, vem som ska få parkera var, vad som ska gå först i förhållande till nyttotrafik och till trafikantgrupper. Jag ser fram emot att vi får tillbaka det ärendet som underlag för att sedan kunna gå vidare. Så jag tycker att också detta har sin plats.

Anförande nr 213

I n g e - B r i t t L u n d i n (fp): Jag tycker att det borde ha framgått lite bättre, Leif. Det som finns i programmet är fjuttigt. Jag har läst och läst och det tog tid innan jag hittade den lilla text som fanns. När det gäller parkeringsnormen har jag en svag aning om att ni tycker ganska mycket som vi gör, men att ni just nu i den här majoritetskombinationen har anpassat tyckandet efter att få den att hålla ihop. Jag gillar inte den typen av trafikpolitik när man gör sådana abrovinklar av så viktiga frågor. Det är därför som jag tjar om p-normen.

Anförande nr 214

P e r B o l u n d (mp): Inge-Britt Lundin gjorde ett sådant vansinnesutfall som hon är känd för att göra mot mig. Du fick det att låta som att vi över huvud taget inte har några trafikpoliser alls i den här staden. Men jag kan upplysa dig om att det faktiskt finns trafikpoliser i den här staden och att de gör ett bra jobb.

Vi har ännu inte sett effekterna av 30-zonerna. Vi vet inte det exakta utfallet. Det kan till och med bli så att behovet av trafikpoliser blir mindre därför att hastigheterna sänks rejält. Vi kanske inte får lika mycket trafikolyckor och trafikproblem. Är det då inte vettigt att se vad den här reformen får för effekt, utvärdera det rejält och sedan se vilka ytterligare åtgärder som behöver vidtas?

Anförande nr 215

I n g e - B r i t t L u n d i n (fp): Det är inte Per Bolund som jag angriper. Jag är bara lite undrande över i vilken värld du lever, om vi kanske lever i varsin värld, du och jag. Men visst finns det trafikpoliser i staden, och de gör ett himla fint jobb. Men de räckte ju inte ens till innan vi började med 30-zonerna. Hur ska de då hinna med 30-zonerna? Det är bara den frågan som jag vill lyfta fram. Jag undrar bara om du inte har sett det.

§ 25 Miljöbokslut för Stockholms miljöprogram 1996–2001 (utl. 2005:28)

Anförande nr 216

Borgarrådet G u n n a r s s o n (mp): Ordförande, ledamöter! Vi har ett miljöprogram för att kunna vara överens om vilka områden som behöver åtgärdas för att avvärja miljöhot, hot mot människors hälsa och för en långsiktigt hållbar utveckling.

Det ärende som vi nu ska behandla är miljöbokslutet för det femte miljöprogrammet, Miljö 2000, som antogs 1995 och gällde för åren 1996–2000. Det omfattar nio områden: hållbar utveckling, luftkvalitet, buller, klimat, forskning, kemikalier, inomhusmiljö, kost och livsmedel samt avfall.

1999 lämnades en lägesredovisning över dåvarande miljötillstånd. Den tillsammans med en omfattande miljöutredning ligger till grund för nuvarande miljöprogram och de åtgärder som ska genomföras. En lärdom som man då drog var att miljömål och redovisning måste vara väldigt tydliga. Detta har nu genomförts i det nya programmet genom nyckeltal, miljöbarometern och ett antal indikatorer.

En annan lärdom som vi drog 1999 var att det behövs ett tydligt miljöledningssystem. Det underlättar för nämnder och förvaltningar att arbeta målstyrt med miljöfrågorna och framför allt med åtgärderna och att ta ansvar för sin del av programmet.

Genom att man i det integrerade ledningssystemet inte mätte måluppfyllelsen på miljöområdet under den förra perioden har vi hamnat i en svacka när det gäller rapporteringen, uppföljningen och utvärderingen av förvaltningarnas arbete. Det kommer vi nu att förbättra genom att det integrerade ledningssystemets kapacitet förbättras. Det kommer också att leda till att uppföljningen på miljöområdet förbättras.

Vi hade ett miljöledningssystem från början, och det ingick i det integrerade ledningssystemet och skulle bilda en enhet. Detta missades dock under den förra mandatperioden på grund av att kvalitetsutvecklingssystemet sattes före miljöutvecklingssystemet.

Det har också kommit en del nyheter under den period som det gamla programmet har gällt. Miljöbalken har kommit till. Det utfärdades en mängd olika EU-direktiv. Vi införde också nationella miljökvalitetsmål på miljöområdet. Det medför att många nu arbetar med indikatorer och nyckeltal, och man kan arbeta både nationellt och internationellt med att hjälpa varandra att få fram bättre uppföljningssystem.

I programmet 1996–2000 fanns det 131 mål. Av dessa var det 91 som avsåg perioden och 40 var sådana som skulle uppnås på lite längre sikt. Hälften av målen för perioden har uppnåtts. Bäst gick det för målen för bullerområdet, förorening, övergödning och klimat. Det var också lättare att mäta uppfyllelsen av dessa mål.

Med tanke på att det har varit betydande mätproblem och förseningar med uppföljningen får vi nog ändå vara nöjda med vad vi har gjort med det här programmet. Det som jag anser viktigast att hantera i framtida program är att se till att viktiga mål

såsom att också markanvändning och energianvändning kan mätas. Det bör inte vara alltför svårt eftersom det i dag finns metoder för detta.

Sammanfattningsvis har de erfarenheter som uppföljningen av det förra miljöprogrammet fört med sig varit grundläggande för arbetet med att ta fram det nu gällande programmet för Stockholms stad. En avstämning av det program som vi nu har kommer också att föreläggas fullmäktige under våren.

Därmed vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 217

M a g n u s H e l l s t r ö m (m): Ordförande, fullmäktige! Vi moderater har ibland vissa invändningar mot hur ni hanterar vissa saker. Men vi tycker väldigt lika om mycket av det här. Detta miljöbokslut är i stora stycken en mycket positiv och intressant läsning. I rapporten står det när det gäller luftföroreningar att vi har en rätt så hyfsad luft i Stockholm. Situationen är ganska bra, och den går dessutom åt rätt håll. Den blir saktat men säkert bättre och bättre, och det är väldigt uppmuntrande. Det är problem på vissa gator under vissa tider och särskilt under en viss väderlek, och det rättar man inte till i en handvändning. Men på det hela taget har vi en bra luft i den här staden som dessutom blir bättre. Detta beror på den positiva tekniska utvecklingen som gör att man har fått fram renare bränslen och en förbättrad avgasrening. Det är en positiv utveckling som vi måste stimulera och underlätta. På det här sättet kan vi komma till rätta ännu mer med miljöproblemen.

Det är på gång en massa nya miljövänliga bilar – de finns redan. Jag kan tänka mig att inom en ganska snar framtid kan den tekniska utvecklingen bli precis som med makaronerna. När jag var grabb fanns det i princip bara Kungsörnens makaroner på hyllan i affären. I dag finns det en hel uppsjö av makaroner i olika former och färger på pastahyllan.

Det kommer nu elhybrider, biogasbilar, etanolbilar och så vidare. Jag kan tänka mig att det blir samma utveckling på bilområdet. Det kommer att finnas en mängd olika bilar. Man väljer inte bara mellan bensin eller diesel, utan man väljer mellan många olika tekniska lösningar i bilarna beroende på vad man ska använda bilen till. Detta är en spännande utveckling.

Värt att notera är att intresset är större – såvitt jag har förstått – från näringslivet än från stadens förvaltningar för de nya miljöbilarna. Varför det är så kanske är någonting för miljöborgarrådet att grubbla över.

En annan positiv sak som vi kan se i miljöbokslutet är att utsläppen från färjetrafiken och kryssningstrafiken minskar i Stockholm. Stockholm är en skärgårdsstad och de flesta av oss vill ha en livlig kryssningstrafik till Stockholm, inte bara för att ge klirr i kassan utan också av pietetskänsla för den karaktären av sjöstad som Stockholm har. Det är därför glädjande att detta går att kombinera med hjälp av minskade utsläpp, återigen på grund av den tekniska utvecklingen.

Men en liten märklig grej i miljöbokslutet är att man nämner allt man har gjort här i staden som ligger på plus. Sedan skriver på minussidan: USA lämnar Kyotoprotoko-

kollet. Detta skriver man i Stockholms miljöbokslut! Personligen tycker också jag att det är tråkigt att USA inte är med i Kyotoavtalet, men man ska komma ihåg att även där känner folk till miljöproblemen och vidtar åtgärder. Så de är inte helt omedvetna. Detta med USA tycker jag känns lite malplacerat i programmet, samtidigt som Sverige är ett av de fåtal länder som genom kärnkraftsavvecklingen ökar förbränningen av fossila bränslen och skyndar på växthuseffekten. Det är ganska tragiskt.

Anförande nr 218

Borgarrådet G u n n a r s s o n (mp): Jag kan börja med att kommentera den sista punkten om Kyotoprotokollet. Det här handlar ju om det förra miljöprogrammet, och i det gjordes en del misstag, bland annat finns det med en del mål som vi skulle följa upp, men som kommunen inte har rådighet över. Jag kan hålla med om att en sådan kommentar kanske inte hör hemma just här.

När det gäller bättre bränslen och luftkvaliteten i Stockholm har vi fått bättre luft på sätt och vis. Men vi har inte nått ända fram ifråga om partiklar, bland annat PM10 och koldioxid. Trots minskade utsläpp och minskade luftföroreningar ligger vi ändå på samma nivå därför att antalet bilar har ökat. Det är vårt största problem att få ned dessa halter på vissa gator i Stockholm där de fortfarande är väldigt hälsovådliga, till exempel på Hornsgatan.

Anförande nr 219

M a g n u s H e l l s t r ö m (m): Stockholm växer, och det måste vi också hantera och väga in i sammanhanget. Det gläder mig att också du tycker att detta med Kyoto-protokollet var lite malplacerat i Stockholms miljöbokslut.

Men det som inte gläder mig är att Sverige, som ett av de få i-länderna, i dag ökar utsläppen av växthusgaser genom att vi ersätter kärnkraft med förbränning av fossila bränslen, och det är ganska sorgligt. Det är inte miljövänligt, men det är regeringen som håller på med det.

Anförande nr 220

S t e l l a n F H a m r i n (v): Stockholms förra miljöprogram har nu avslutats, och vi kan se att det har fyllt viktiga funktioner. Staden har satt fart på miljöarbetet ännu mera. Många viktiga mål har uppnåtts. Men vi kan också se att avfallsfrågor och trafikfrågor inte har lösts ännu. Programmet i sig har också haft en del brister när det gäller tydlighet och uppföljning. Vi har därför tagit till oss av detta och gjort ett nytt och bättre program.

Avfallsfrågorna, som alltså inte är klara, jobbar vi intensivt vidare med. Trots problem med att hitta lediga utrymmen har vi nu fler återvinningscentraler på gång. Vi arbetar också med att skapa ett verkligt fastighetsnära avfallssorteringssystem trots de privata fastighetsägarnas ganska intensiva motstånd. Vi har också på allvar tagit itu med de privata materialbolagens misskötsel av en del återvinningsstationer.

Sedan har oppositionen tagit tillfället i akt och aktualiserat motorvägsbyggandet. När det gäller trafiken är majoriteten faktiskt den enda kraften som över huvud taget har förslag till förbättringar som kan ge resultat under de närmaste tio åren. Vi vill minska privatbilismen i centrum och under rusningstid, och vi vill bygga ut kollektivtrafiken.

Borgarna vill bygga ut privattrafiken. Vi vet hur det blir. Nya storvägar leder till ökad privatbilism. Det blir lite bättre på en del håll, men det blir värre köer på andra håll. Kollektivtrafiken blir dyrare. Den totala bensinåtgången ökar, och luften blir smutsigare. Det är verkligen ohederligt, tycker jag, när borgarna nu säger att det inte finns någon målkonflikt mellan miljö och trafik. Alla studier visar att mer trafik leder till högre kvävehalter, mera partiklar och fler dödade och skadade människor. Vissa gator i Stockholm måste till och med stängas av för trafik om man ska fortsätta att öka antalet bilar. Fler stora vägar är ett mycket dyrt sätt att om 10–15 år försämra miljön och göra kollektivtrafiken dyrare och därmed sämre.

Anförande nr 221

M a g n u s H e l l s t r ö m (m): Om ni nu i majoriteten är så stenhårt emot bilism som ni är, varför drar ni då inte in de taxibiljetter som de flesta kvitterar ut när de åker hem härifrån? Lev som ni lär! Åk tunnelbana och buss när ni ska ta er hem härifrån!

Anförande nr 222

S t e l l a n F H a m r i n (v): Vi är inte emot bilismen, men vi är emot bilar på fel ställen och vid fel tillfällen.

Anförande nr 223

B j ö r n L j u n g (fp): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Det miljöbokslut som vi ska diskutera ser betydligt bättre ut än vad man kanske kunde förvänta sig. Tråkigt nog tycks det ligga i många intresse att svartmåla de goda tendenser som finns i Stockholms stad. Vi har en allt bättre luftkvalitet, tro ingenting annat. Vi behöver inga trängselskatter eller biltullar för att förbättra vår luftkvalitet. Den är mycket bra i Stockholms stad, och den har förbättrats avsevärt under de senaste 15–20 åren.

Det finns ett och annat som nämns dels i borgarrådets anförandetext, dels i miljöbokslutet som är olyckligt. Jag ska nämna det som kallas för PM10. Det är alltså partiklar som är mindre än 10 myceter, alltså mindre än 10 miljondels millimeter i kubik. Man kan se på många otäcka bilder att det fastnar allt möjligt på alla möjliga ställen i lungor och på andra ställen. Men det är inte riktigt utrett huruvida de partiklar som finns i Stockholms stad verkligen är hälsovådliga eller ej. Däremot är de farliga partiklar som finns och som kommer från dåligt renade dieselavgaser i övriga delar av Europa inte bra. Den luftkvalitet som man har i Centraleuropa och Sydeuropa är definitivt mer hälsovådlig än vår egen.

Det är enkelt att komma till rätta med PM10-halten: Sopa gatorna bättre! Det är vid några få tillfällen vid ogynnsam väderlek när det är kallt och torrt i Stockholm, särskilt på förvåren när snön har försvunnit som bekymren är som störst.

För Stockholms del är egentligen normen för PM10 felaktig. Vi jämför alltså äpplen och päron här. Då är det ännu mer bekymmersamt när man kommer med stolliga förslag som att man ska förbjuda eller belägga dubbdäcksanvändande med avgifter. Då undrar man: Vilka liv är det egentligen som man ska spara? Är det trafiksäkerhetsmässigt eller de fortfarande tveksamma hälsoeffekterna som finns i PM10-partiklarna i Stockholms stad?

Det finns en reservation utdelad på bordet som jag vill yrka bifall till. Den är gemensam för Folkpartiet, Moderaterna och Kristdemokraterna.

Anförande nr 224

E v a S a m u e l s s o n (kd): Ordförande, fullmäktige! Revisioner och utvärderingar är till för att användas framåt i tiden. Det finns en hel del att lära efter det miljöbokslut som nu har genomförts, både hur mål ska uppställas och hur de ska kunna utvärderas.

En hel del har ändå hänt under programperioden. Jag vill lyfta fram att arbetet med miljöbilar fortsätter. Det är naturligtvis också positivt att förnybara bränslen används alltmer. Man kan också se att avfall som kan återvinnas omhändertas mera nu än tidigare.

Det vi framför allt ska lära oss framöver när vi ska utvärdera vårt nuvarande miljöprogram är hur arbetet med miljöbarometern ska kunna utläsas så att det blir ett effektivare sätt att avläsa och utvärdera det program som nu finns.

Jag yrkar bifall till den reservation från Moderaterna, Folkpartiet och Kristdemokraterna som vi har lagt fram i dag.

Anförande nr 225

Borgarrådet G u n n a r s s o n (mp): Jag vill bara ta upp några saker som har sagts i den här lilla debatten. Det första gäller diskussionen om partiklar och luftföroreningarna i Stockholm. Stockholm har tyvärr Europas mest bemängda luft med PM10. Det har väldigt mycket att göra med sanden i halkbekämpningen, men det har också att göra med slitage från däck utan att det är fråga om någon sand och halkbekämpning. Det är inte bara när vi har den här sanden som halterna är höga, utan det är under hela året.

Det är sant att det finns olika partikelstorlekar, från väldigt små till ganska stora. En del av dessa partiklar – främst de större – förorsakar allergier av olika slag. De mindre partiklarna är också väldigt obehagliga. De förorsakar värre sjukdomar än så, om man får i sig tillräckliga mängder.

I Stockholm har vi inte undersökt vad vi har när det ligger under gränsen PM10. Det är PM10 som det har gjorts undersökningar om. Nu kommer det alltfler undersökningar om andra partikelstorlekar. Jag tror att det tyvärr kommer ytterligare resultat som gör att vi måste åtgärda också dessa.

Miljöbilar är en lösning. Det är bra att flera har tagit upp dem. Men den tekniska utvecklingen för miljöbilar är inte den enda lösningen. Vi måste också minska mängden bilar. Det är därför viktigt att vi inte bygger ut trafiksystemen alltför mycket. De nya trafiklederna genererar ju fler bilar.

I reservationen sägs det att de tre partierna vill ha en så hög tillväxt som möjligt utan att miljön påverkas. Det är precis vad vi också vill. Det är ju det som är en hållbar utveckling. Det handlar alltså om att på sikt kunna få en så bra utveckling som möjligt utan att miljön påverkas. Miljöprogram och god miljö är en förutsättning för utveckling, och inte en restriktion för utvecklingen.

Anförande nr 226

M a g n u s H e l l s t r ö m (m): Jag vill kommentera detta med partiklar. Det finns fler städer i världen, både i Europa och i Nordamerika, som har mycket hårdare och längre vintrar än vad vi har. Såvitt jag förstår är man där mycket mer framgångsrik genom att använda nya metoder, använda stenkross i stället för sand, använda basiska vätskor för att spola gatorna rena och så vidare. Basiska vätskor fryser inte. På så sätt kan man slippa halka, samtidigt som dessa vätskor inte har någon miljöpåverkan. Detta har med framgång använts i många nordamerikanska städer, och även i Helsingfors och Oslo där man verkar att vara mera på hugget.

Det här handlar också om att vi är lite sega när det gäller metoder och teknikutveckling. Det är kanske samma fenomen som att stadens förvaltningar inte intresserar sig för miljöbilar när näringslivet gör det.

Anförande nr 227

Borgarrådet G u n n a r s s o n (mp): Jag har svårt att kommentera förvaltningens inställning. Men vi påbörjar nu en mängd olika försök med både andra beläggningar och andra typer av däck. Så det pågår ju en utveckling som också kan leda till en bättre miljö. Men det handlar också om att minska biltrafiken.

Anförande nr 228

B j ö r n L j u n g (fp): Ordförande, fullmäktige! Det får inte stå emotsagt detta med partiklarna. Det är till och med så att det inte har gjorts några undersökningar. Man har inte sett effekter ens hos dem som arbetar i utsatta miljöer för dieselavgaser, till exempel i trafikterminaler. Det finns alltså inga klara samband mellan dessa partiklar och hur hälsovådliga de är. Apropå trovärdighet ska vi komma ihåg att vi ska tala som sådant som vi är säkra på och sådant som det finns belegg för. Vi ska inte ge oss in på andra frågor.

Sedan finns det ytterligare ett bekymmer. Vi diskuterar partiklar som i och för sig kan vara skadliga och orsaka allergier och annat. Samtidigt ökar – precis som Magnus Hellström sade – kolkraftsproduktionen i Danmark och på andra håll på grund av att vi stänger våra kärnkraftverk. Jag får inte ihop det här. Det är inte någonting annat än dubbelmoral.

Anförande nr 229

Borgarrådet G u n n a r s s o n (mp): Vi får nog lämna kärnkraftsdiskussionen till ett annat tillfälle. Jag tänkte i alla fall svara på den andra frågan. Folkpartiet har en faiblesse för att alltid säga att det är ofarligt med partiklar. Det är lika dumt som att säga att det är överbevisat att det är så och så många per enhet och så vidare. Vad som är bevisat är att det vid en långsiktig exponering finns en större risk. Det är bevisat i flera olika utredningar.